I

(Aktai, kuriuos skelbti privaloma)

KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 1737/2006

2006 m. lapkričio 7 d.

nustatantis išsamias Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 2152/2003 dėl miškų ir aplinkos sąveikos monitoringo Bendrijoje įgyvendinimo taisykles

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2152/2003 dėl miškų ir aplinkos sąveikos monitoringo Bendrijoje ([1]), ypač į jo 4 straipsnio 2 dalį, 5 straipsnio 5 dalį, 6 straipsnio 4 dalį, 7 straipsnio 3 dalį, 8 straipsnio 6 dalį, 9 straipsnio 6 dalį, 10 straipsnio 2 dalį, 14 straipsnio 5 dalį ir 15 straipsnio 4 dalį,

kadangi:

(1) Nuo 2003 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame Reglamente (EB) Nr. 2152/2003 numatyta, laikantis bendrumo principo, tęsti ir toliau plėtoti priemones, anksčiau vykdytas pagal 1986 m. lapkričio 17 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3528/86 dėl Bendrijos miškų apsaugos nuo oro taršos ([2]) ir 1992 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2158/92 dėl Bendrijos miškų priešgaisrinės apsaugos ([3]). Reglamente (EB) Nr. 2152/2003 taip pat numatytos galimybės spręsti naujas aplinkosaugos problemas, kurios ateityje taps aktualios Bendrijai.

(2) Šiuo metu taikomi tokie reglamentai: 1987 m. birželio 10 d. Komisijos reglamentas (EEB) 1696/87, nustatantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3528/86 dėl Bendrijos miškų apsaugos nuo oro taršos tam tikras išsamias įgyvendinimo taisykles ([4]), 1994 m. balandžio 11 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 804/94, nustatantis tam tikras išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2158/92 dėl informacinių sistemų apie miško gaisrus taikymo taisykles ([5]), 1994 m. balandžio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1091/94, nustatantis tam tikras išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3528/86 dėl Bendrijos miškų apsaugos nuo oro taršos įgyvendinimo taisykles ([6]), 1999 m. liepos 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1727/1999, nustatantis tam tikras išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 2158/92 dėl Bendrijos miškų priešgaisrinės apsaugos taikymo taisykles ([7]), 1999 m. spalio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2278/1999, nustatantis tam tikras išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3528/86 dėl Bendrijos miškų apsaugos nuo atmosferos teršalų taikymo taisykles ([8]). Įgyvendinant Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 nuostatas, tam tikros tų įgyvendinimo reglamentų nuostatos turėtų būti taikomos ir toliau, o kitos nuostatos turėtų būti pakeistos. Siekiant veiksmingumo, aiškumo ir racionalumo, tuos reglamentus reikėtų pakeisti vienu dokumentu, o aktualias jų nuostatas reikėtų įtraukti į tą dokumentą.

(3) Oro taršos poveikio miškams monitoringas turėtų būti tęsiamas naudojantis sistemiškai išdėstytų apskaitos punktų tinklu ir intensyvaus ir nuolatinio monitoringo apskaitos barelių tinklu, sukurtais ir įgyvendinamais pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3528/86 ir reglamentus (EEB) Nr. 1696/87 ir (EB) Nr. 1091/94.

(4) Plėtojant naują monitoringo veiklą reikėtų apsiriboti bandomojo etapo veiksmais atliekant tyrimus, eksperimentus ir pristatymo projektus, siekiant nustatyti tokios naujos monitoringo veiklos vykdymo galimybes.

(5) Nuo 2003 m. iki 2006 m. nereikalingos išsamios Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 6 straipsnio 3 dalies ir 16 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo taisyklės ir gairės, kiek tai susiję su naujos monitoringo veiklos vykdymu ir tos naujos veiklos rezultatų pateikimu, nes šiuo laikotarpiu nenumatoma tokia monitoringo veikla.

([1]) OL L 324, 2003 12 11, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 788/2004 (OL L 138, 2004 4 30, p. 17).

([2]) OL L 326, 1986 11 21, p. 2. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 804/2002 (OL L 132, 2002 5 17, p. 1).

([3]) OL L 217, 1992 7 31, p. 3. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 805/2002 (OL L 132, 2002 5 17, p. 3).

([4]) OL L 161, 1987 6 22, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 2278/1999 (OL L 279, 1999 10 29, p. 3).

([5]) OL L 93, 1994 4 12, p. 11.

([6]) OL L 125, 1994 5 18, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 2278/1999.

([7]) OL L 203, 1999 8 3, p. 41. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 2121/2004 (OL L 367, 2004 12 14, p. 17).

([8]) OL L 279, 1999 10 29, p. 3. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 2121/2004.

(6) Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 10 straipsnyje minimas parametrų, monitoringo metodų bei duomenų pateikimo formatų vadovas yra pagrįstas reglamentų (EEB) Nr. 1696/87, (EB) Nr. 804/94 ir (EB) Nr. 1091/94 prieduose išdėstytomis monitoringo nuostatomis. Tačiau atsižvelgiant į naujausią technikos pažangą būtina tas nuostatas peržiūrėti. Visų pirma reikėtų sujungti lajos būklės tikrinimo sistemiškai išdėstytų apskaitos punktų tinkle ir intensyvaus monitoringo apskaitos barelių tinkle metodiką. Vadove taip pat turėtų būti pateikiama papildomos monitoringo veiklos tokiose srityse kaip fenologija, aplinkos oro kokybė, ozono žala ir miško paklotė metodika.

(7) Reikėtų tęsti miškų gaisrų monitoringą remiantis Europos miškų gaisrų informacijos sistema (EFFIS). EFFIS buvo kuriama pasinaudojant pagal Reglamentą (EEB) Nr. 2158/92 ir Reglamentą (EB) Nr. 804/94 sukurtos ir įgyvendintos Bendrijos miškų gaisrų informacinės sistemos pasiekimais. EFFIS taip pat yra papildoma informacija, kurią naudodamasis Miškų gaisringumo prognozavimo sistema (EFFRFS) ir Europos miškų gaisrų žalos įvertinimo sistema (EFFDAS) surinko Jungtinis tyrimų centras.

(8) Remiantis Reglamento (EEB) Nr. 2158/92 pasiekimais reikėtų parengti miškų gaisrų prevencijos priemones su sąlyga, kad tokios priemonės nebūtų remiamos pagal 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1257/1999 dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai ir iš dalies pakeičiantį bei panaikinantį tam tikrus reglamentus ([1]), ir su sąlyga, kad priemonės nebūtų numatytos valstybių narių parengtose kaimo plėtros programose. Šiame reglamente turėtų būti nustatyta, kokius bendruosius pagrindinius duomenis valstybės narės turės pateikti apie savo teritorijoje vykusius miškų gaisrus, bei tokių duomenų teikimo techninės specifikacijos.

(9) Siekiant nuoseklumo su kita Bendrijos finansuojama veikla ir išvengti dubliavimo bei dvigubo finansavimo, pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 5, 6 ir 7 straipsnius valstybių narių teikiamus pasiūlymus dėl tyrimų, eksperimentų ir pristatymo projektų pagal nustatytus kriterijus turėtų įvertinti Komisija.

(10) Siekiant užtikrinti, kad tokie tyrimai, eksperimentai ir pristatymo projektai būtų pritaikyti prie aktualių problemų ir tenkintų realius miškų monitoringo poreikius, reikės pagal svarbą išdėstyti Bendrijos paramos tokiai veiklai skyrimo prioritetus.

([1]) OL L 160, 1999 6 26, p. 80. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1698/2005 (OL L 277, 2005 10 21, p. 1).

(11) Rengiant nacionalines programas ir sprendžiant su jomis susijusius finansinius klausimus visų pirma reikėtų atsižvelgti į 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento ([2]) ir 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento įgyvendinimo taisykles ([3]), nuostatas.

(12) Reikėtų nustatyti kvalifikacinius reikalavimus, taikomus nustatant, kokiai išlaidų daliai gali būti skiriamas Bendrijos dalinis finansavimas.

(13) Pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 9 straipsnio 3 dalį įsteigta mokslo patariamoji grupė turėtų konsultuoti Miškų nuolatinį komitetą monitoringo schemos techniniais klausimais.

(14) Kiekviena valstybė narė, remdamasi pagrindiniame teisės akte pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 54 straipsnio 2 dalies c punktą nustatytais kriterijais, turėtų paskirti kompetentingą įstaigą, siekdama, kad būtų laikomasi gero finansų valdymo reikalavimų ir visiškai laikomasi nediskriminavimo ir skaidrumo principų. Valstybės narės, kurios turėtų būti teisiškai ir finansiškai atsakingos už patvirtintos nacionalinės programos įgyvendinimą, turėtų būti atsakingos ir už bet kokius kompetentingos įstaigos pažeidimus, aplaidumą arba sukčiavimą.

(15) Atsižvelgiant į Belgijos, Vokietijos ir Portugalijos decentralizuotą valdymo organizacinę struktūrą, šioms šalims reikėtų leisti paskirti daugiau kaip vieną kompetentingą įstaigą.

(16) Pagal Reglamentą (EB) Nr. 2152/2003 valstybių narių Komisijai perduoti duomenys turėtų būti laikomi dokumentais, kaip apibrėžta 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais ([4]).

(17) Šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Tarybos sprendimu 89/367/EEB ([5]) įsteigto Miškų nuolatinio komiteto nuomonę,

([2]) OL L 248, 2002 9 16, p. 1.

([3]) OL L 357, 2002 12 31, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1248/2006 (OL L 227, 2006 8 19, p. 3).

([4]) OL L 145, 2001 5 31, p. 43.

([5]) OL L 165, 1989 6 15, p. 14.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

DALYKAS

1 straipsnis

Šiame reglamente nustatomos Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 4 straipsnio, 5 straipsnio 1 ir 2 dalių, 6 straipsnio 1 ir 2 dalių, 7 straipsnio 1 ir 2 dalių, 8 straipsnio, 9 straipsnio 3 dalies, 10 straipsnio, 14 straipsnio ir 15 straipsnio 1 dalies išsamios įgyvendinimo taisyklės.

II SKYRIUS

ORO TARŠOS POVEIKIO MONITORINGAS

1 SKIRSNIS

APSKAITOS PUNKTŲ TINKLAS

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 4 straipsnio 1 dalies a punktas ir 10 straipsnio 1 dalis)

2 straipsnis

Sistemiškai išdėstytų apskaitos punktų tinklas ir monitoringas

1. Sistemiškai išdėstytų apskaitos punktų (toliau – I lygio punktai) tinklas yra tinklelis, kurį sudaro 16 × 16 km vienetai, apimantys visą kiekvienos valstybės narės teritoriją (toliau – tinklelis), naudojamas vykdyti kasmetinius lajos būklės patikrinimus.

Šie patikrinimai atliekami naudojant I priedo 2 skyriuje nurodytus metodus.

2. Stebėjimai vykdomi kiekviename susikirtimo taške, esančiame miškingoje žemėje.

3. Valstybės narės gali naudoti tankesnius tinklus nei I lygio punktai, jei pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 15 straipsnio 1 dalį tai būtina joms rengiant kasmetines ataskaitas bei siekiant nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu surinkti tipinius duomenis.

3 straipsnis

Su tinklelio tankumu susijusios išimtys

1. Vykdant monitoringą kitoje miškingoje žemėje galima naudoti dalinį mėginį iš 32 × 32 km ploto vienetų tinklelio.

2. 32 × 32 km ploto vienetų tinklelio dalinį mėginį taip pat galima naudoti monitoringui, apimančiam didelius vienarūšius miškų plotus Suomijoje į šiaurę nuo 65° 30′ platumos ir Švedijoje į šiaurę nuo 59° platumos.

4 straipsnis

Duomenų perdavimas

1. Iki kiekvienų metų gruodžio 15 d. kiekviena valstybė narė, naudodama I priedo 14 skyriuje nustatytą metodiką ir formas, pateikia Komisijai per ankstesnius metus kiekviename I lygio punkte surinktus duomenis.

Be tų duomenų, valstybės narės taip pat pateikia informaciją papildančią ataskaitą su taikytų monitoringo metodų aprašymu. Ta ataskaita parengiama pagal I priedo 13 skyrių ir 14 skyriaus IV.1 punktą.

Pagal pirmą pastraipą perduodant surinktus duomenis naudojami I priedo 15 skyriuje nustatyti nurodymai ir kodai.

2. Duomenys, susiję su privačia žeme, geografiškai apibrėžiami naudojant platumos ir ilgumos koordinates, pateikiamas bent jau laipsniais ir minutėmis. Visi kiti duomenys geografiškai apibrėžiami naudojant platumos ir ilgumos koordinates, pateiktas laipsniais, minutėmis ir sekundėmis.

3. Duomenis papildančios ataskaitos dalis, kurioje aprašomi monitoringo metodai, galioja, kol tie metodai nepasikeičia.

2 SKIRSNIS

APSKAITOS BARELIŲ TINKLAS

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 4 straipsnio 1 dalies b punktas ir 10 straipsnio 1 dalis)

5 straipsnis

Intensyvaus monitoringo apskaitos barelių nustatymas

1. Valstybių narių nustatytų nuolatinių apskaitos barelių (toliau – II lygio apskaitos bareliai), tinklas naudojamas vykdant intensyvų ir nuolatinį oro taršos poveikio miškų ekosistemoms monitoringą. Kiekviena valstybė narė gali minėtam tinklui pasirinkti ne daugiau kaip 15 II lygio apskaitos barelių.

Tačiau valstybės narės gali pasirinkti daugiau II lygio apskaitos barelių su sąlyga, kad tas skaičius neviršys 20 % nacionalinių I lygio apskaitos punktų tinklelyje skaičiaus.

2. Kada nustatomas naujas arba papildomas II lygio apskaitos barelis, valstybės narės, perduodamos pirmuosius duomenis apie tą barelį, Komisijai standartizuota forma pateikia ir atrankos kriterijų apžvalgą bei visą visų apskaitos barelių sąrašą, įskaitant pagrindinę informaciją, tokią, kaip barelio vieta, tiksliau – ilguma, platuma ir aukštuma, bei medyno rūšis, bei bendrą apskaitos barelio informaciją apie kiekvieną II lygio apskaitos barelį.

3. II lygio apskaitos bareliai parenkami naudojant I priedo 1 skyriuje išdėstytus bendruosius metodus.

6 straipsnis

Monitoringas

Intensyvų ir nuolatinį miško ekosistemų monitoringą sudaro:

a) nuolatinis lajos būklės tikrinimas, lapijos cheminių medžiagų matavimai, prieaugio pakitimai kiekviename II lygio apskaitos barelyje pagal I priedo 2, 3 ir 4 skyrius;

b) nusėdimo cheminių medžiagų, meteorologijos ir dirvožemio tirpalo cheminių medžiagų matavimai bei žemės paviršiaus augalijos vertinimas mažiausiai 10 % II lygio apskaitos barelių pagal I priedo 5–8 skyrius;

c) prireikus kita monitoringo veikla, pavyzdžiui, aplinkos oro kokybės vertinimas, matomos ozono žalos ir miško paklotės vertinimas ir fenologiniai stebėjimai pagal I priedo 9–12 skyrius.

7 straipsnis

Duomenų perdavimas

1. Iki kiekvienų metų gruodžio 15 d. valstybės narės, naudodamos I priedo 14 skyriuje nustatytą metodiką ir formas, pateikia Komisijai per ankstesnius metus kiekviename II lygio apskaitos barelyje nustatytus visus duomenis.

Be tų duomenų, valstybės narės taip pat pateikia duomenis papildančią ataskaitą, kurioje pateikiama pagrindinė informacija apie taikytus monitoringo metodus. Ta ataskaita parengiama pagal I priedo 13 skyrių ir 14 skyriaus IV.1 punktą.

Pagal 1 pastraipą perduodant surinktus duomenis naudojami I priedo 15 skyriuje nustatyti nurodymai ir kodai.

2. Duomenys, susiję su privačia žeme, geografiškai apibrėžiami naudojant platumos ir ilgumos koordinates, atitinkamai pateikiamas bent jau laipsniais ir minutėmis. Visi kiti duomenys geografiškai apibrėžiami naudojant platumos ir ilgumos koordinates, pateiktas atitinkamai laipsniais, minutėmis ir sekundėmis.

3. Ta informacija, kuri pridedama prie monitoringo metodus aprašančios ataskaitos, galioja, kol tie metodai nepasikeičia.

III SKYRIUS

EUROPOS MIŠKŲ GAISRŲ INFORMACIJOS SISTEMA

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 5 straipsnio 1 dalis)

8 straipsnis

Sistemos informacija

1. Už Europos miškų gaisrų informacijos sistemą (EFFIS) atsakingas Komisijos Jungtinis tyrimų centras.

2. EFFIS fiksuojami tokie duomenys:

a) pagal 9 straipsnį pateikti bendrieji pagrindiniai duomenys;

b) papildomi duomenys apie miškų gaisrus mažiausiai 50 hektarų ploto teritorijose, pateikti pagal 10 straipsnį;

c) Jungtinių tyrimų centro pateikta informacija dėl miškų gaisringumo prognozių pagal Europos miškų gaisringumo prognozavimo sistemą (EFFRFS) ir dėl gaisrų, kurie pakenkia mažiausiai 50 hektarų plotui, žalos nustatymo bei įvertinimo pagal Europos miškų gaisrų žalos įvertinimo sistemą (EFFDAS).

9 straipsnis

Bendrieji pagrindiniai duomenys

1. Iki kiekvienų metų liepos 1 d. kiekviena valstybė narė pateikia Komisijai bendruosius pagrindinius duomenis apie kiekvieną miškų gaisrą savo teritorijoje praėjusiais metais. Bendruosius pagrindinius duomenis sudaro Bendrijos lygmeniu palyginamu būdu apie kiekvieną miško gaisrą pateikiama mažiausiai tokia informacija:

a) pirmojo pavojaus signalo data ir vietos laikas;

b) pirmosios intervencijos data ir vietos laikas;

c) gaisro užgesinimo data ir vietos laikas;

d) gaisro protrūkio vietos savivaldybės lygiu vieta (bendrasis devynių skaitmenų kodas);

e) bendras gaisrų nuniokotas plotas;

f) gaisro nuniokoto ploto suskirstymas į mišką ir kitą miško žemę bei nemiškingus plotus;

g) numanoma priežastis.

2. Nustatant 1 dalyje nurodytus bendruosius pagrindinius duomenis naudojamos II priede nustatytos techninės specifikacijos.

10 straipsnis

Papildoma informacija

Valstybės narės, be 9 straipsnyje minimų bendrųjų pagrindinių duomenų, Komisijai gali kasmet pateikti papildomą informaciją apie miškų gaisrus, nuniokojančius ne mažiau kaip 50 hektarų plotus.

Tokią papildomą informaciją, jeigu ji bus teikiama, sudaro žalos lygis, nurodant, ar jis mažas, vidutinis ar didelis, bei gaisro vieta.

IV SKYRIUS

TYRIMAI, EKSPERIMENTAI IR PRISTATYMO PROJEKTAI

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 5 straipsnio 2 dalis, 6 straipsnio 2 dalis ir 7 straipsnio 2 dalis)

11 straipsnis

Projektų pasiūlymų įvertinimas

Pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 5 straipsnio 2 dalį, 6 straipsnio 2 dalį ir 7 straipsnio 2 dalį valstybių narių pateiktus pasiūlymus dėl tyrimų, eksperimentų ir pristatymo projektų bei bandomojo etapo bandymų (toliau – projektų pasiūlymai) Komisija vertina remdamasi III priede nustatytais kriterijais.

12 straipsnis

Sprendimas dėl projektų pasiūlymų svarbos skalės

Komisija pagal svarbą išdėsto Bendrijos paramos suteikimo projektų pasiūlymams prioritetus.

V SKYRIUS

KOMPETENTINGOS ĮSTAIGOS

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 14 straipsnis)

13 straipsnis

Kompetentingos įstaigos

1. Ryšį su Komisija palaiko pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 14 straipsnį kiekvienos valstybės narės paskirta kompetentinga įstaiga (toliau – kompetentingos įstaigos).

2. Belgija, Vokietija ir Portugalija gali paskirti daugiau kaip vieną kompetentingą įstaigą.

14 straipsnis

Atrankos kriterijai

1. Kompetentingos įstaigos laikosi Reglamente (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 ir Reglamente (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 nustatytų taisyklių bei šio reglamento nuostatų.

2. Kompetentingos įstaigos atitinka mažiausiai tokius kriterijus:

a) jos yra nacionalinės valstybės sektoriaus įstaigos arba valstybės tarnybos misiją vykdantys privatinės teisės subjektai, kurių veiklą reglamentuoja vienos iš valstybių narių įstatymai;

b) jos teikia atitinkamas finansines garantijas, išduotas valstybės institucijos, ypač garantijas, leidžiančias susigrąžinti visas Komisijai mokėtinas sumas;

c) jos veikia pagal gero finansų valdymo reikalavimus;

d) jos užtikrina pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 56 straipsnio 1 dalį vykdomų operacijų skaidrumą.

15 straipsnis

Papildomos sąlygos privatinės teisės subjektams

Kai valstybės narės pagal 14 straipsnį paskiria privatinės teisės subjektus, Komisija tuos subjektus patvirtina remdamasi tokiais minėtų subjektų pateiktais įrodymais:

a) jų techniniais ir profesiniais gebėjimais, remiantis tų subjektų vadovaujančio personalo išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją patvirtinančiais dokumentais;

b) jų ekonominiais ir finansiniais pajėgumais, remiantis Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 14 straipsnio 3 dalies e punkte numatyta valstybės garantija ir atitinkamomis banko pažymomis arba atitinkamo profesinės rizikos draudimo dokumentu arba balansais arba balansų išrašais, apimančiais mažiausiai dvejus paskutinius metus, kuriems sąskaitos jau yra uždarytos, kai balansą paskelbti reikalaujama pagal tos valstybės narės, kurioje įsikūręs minėtas subjektas, bendrovių teisę;

c) jų kompetencija pagal nacionalinius įstatymus vykdyti biudžeto įgyvendinimo užduotis, patvirtinant tai dokumentais, tokiais kaip subjektų buvimas profesiniame arba įmonių registre arba deklaracija prisaikdinus arba pažymėjimu, narystė atitinkamoje organizacijoje, specialus leidimas arba įrašymas į pridėtinės vertės mokesčio (PVM) registrą;

d) subjektai nėra atsidūrę vienoje iš Reglamento (EB) Nr. 1605/2002 93 ir 94 straipsniuose nurodytų padėčių;

e) subjektai sutinka, kad Audito rūmai atliktų jų auditą.

16 straipsnis

Susitarimas

Komisija sudaro susitarimą su kompetentingomis įstaigomis pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 56 straipsnį ir Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 35 ir 41 straipsnius.

17 straipsnis

Kompetentingų įstaigų uždaviniai

Kompetentingos įstaigos vykdo tokius uždavinius:

a) atlieka reguliarius patikrinimus, užtikrindamos, kad veiksmai, kurie bus finansuojami pagal Reglamentą (EB) Nr. 2152/2003, įgyvendinti tinkamai;

b) imasi tinkamų priemonių užkirsti kelią pažeidimams ir sukčiavimui, o prireikus kelia bylas siekdamos susigrąžinti prarastas, neteisingai išmokėtas ar neteisingai panaudotas lėšas;

c) suteikia Komisijai bet kokią šios prašomą informaciją;

d) yra tarpininkės, kurioms mokama Bendrijos parama;

e) turi nacionalinei programai skirtos paramos gavimo ir mokėjimų sąskaitas ir apskaitą, įskaitant visas sąskaitas faktūras ir panašios įrodomosios vertės dokumentus programos išlaidoms pagrįsti.

18 straipsnis

Komisijos patikrinimai

Komisija pagal gero finansų valdymo taisykles gali atlikti dokumentų patikrinimus ir patikrinimus vietoje, įsitikindama, kad kompetentingos įstaigos egzistuoja, dirba tikslingai ir tinkamai.

VI SKYRIUS

NACIONALINĖS PROGRAMOS IR PRITAIKYMAS

1 SKIRSNIS

NACIONALINĖS PROGRAMOS

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 7 straipsnio 2 dalis, 8 straipsnio 1 ir 2 dalys)

19 straipsnis

Turinys

1. Nacionalinėse programose ir pritaikytose programose pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 8 straipsnį yra IV priede nurodyta informacija ir patvirtinamieji dokumentai.

Valstybės narės, teikdamos Komisijai nacionalines programas ir atitinkamas pritaikytas programas dokumentiniu ir skaitmeniniu pavidalu, naudoja tame priede nustatytas pateikimo formas.

2. Visa Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 4 ir 5 straipsniuose, 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse ir 7 straipsnio 2 dalyje numatyta veikla, kuriai prašoma Bendrijos finansinės paramos, įtraukiama į nacionalinę programą kaip atskiros paraiškos.

20 straipsnis

Dalinės programos

Belgijos, Vokietijos ir Portugalijos nacionalines programas gali sudaryti kompetentingų įstaigų pateiktos dalinės programos.

2 SKIRSNIS

PRITAIKYMAS

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 8 straipsnio 3 dalis)

21 straipsnis

Pritaikymas

1. Nacionalinės programos pritaikymas yra susijęs tik su tyrimais, eksperimentais, pristatymo projektais bei monitoringo bandomaisiais etapais pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 5 straipsnio 2 dalį, 6 straipsnio 2 dalį ir 7 straipsnio 2 dalį.

2. Paraiškos dėl nacionalinės programos pritaikymo Komisijai teikiamos naudojant IV priede nustatytas formas.

3. Paraiškos dėl 2005–2006 m. nacionalinių programų pritaikymo Komisijai pateikiamos ne vėliau kaip 2005 m. spalio 31 d., kad jas būtų galima apsvarstyti kitiems metams.

VII SKYRIUS

FINANSŲ VALDYMAS IR KONTROLĖ

1 SKIRSNIS

IŠLAIDOS

22 straipsnis

Reikalavimus atitinkančių išlaidų apibrėžimas

Reikalavimus atitinkančios išlaidos yra išlaidos, kurias galima tiesiogiai ir visiškai priskirti Komisijos patvirtintai nacionalinei programai.

Valstybės narės gali taikyti griežtesnes vidaus taisykles reikalavimus atitinkančioms išlaidoms nustatyti.

23 straipsnis

Išlaidų pagrindimas

Išlaidos pagrindžiamos tinkamų dokumentų, įskaitant sąskaitas faktūras arba vienodos įrodomosios vertės dokumentus, originalais.

Dokumentų originalų prie išlaidų deklaracijų pridėti nereikia. Tačiau paprašius kompetentinga įstaiga pateikia Komisijai visą informaciją, įskaitant sąskaitas faktūras, kurių Komisijai gali prireikti išlaidoms įvertinti.

24 straipsnis

Reikalavimus atitinkančiomis laikomos išlaidos

1. Išlaidos laikomos atitinkančiomis reikalavimus, jeigu jos numatytos patvirtintoje nacionalinėje programoje ir yra su ja tiesiogiai susijusios bei yra būtinos tos programos įgyvendinimui.

2. Išlaidos turi būti pagrįstos ir atitikti gero finansų valdymo principus, ypač dėl ekonomiškumo ir veiksmingumo.

3. Išlaidos privalo būti realiai patirtos finansavimo laikotarpiu, nustatytu nacionalinę programą patvirtinusiu Komisijos sprendimu. Išlaidos laikomos patirtomis finansavimo laikotarpiu, jeigu:

a) teisinė prievolė sumokėti išlaidas sutarties pagrindu atsirado prasidėjus finansavimo laikotarpiui ir prieš jam pasibaigiant;

b) veiklos, su kuria susijusios išlaidos, vykdymas turėjo prasidėti prieš finansavimo laikotarpio pradžią ir privalo būti užbaigtas prieš tam laikotarpiui pasibaigiant.

4. Išlaidos privalo būti visiškai sumokėtos prieš pateikiant galutinius dokumentus kartu su galutine išlaidų ir pajamų deklaracija.

25 straipsnis

Išlaidos personalui

Išlaidos personalui gali būti laikomos reikalavimus atitinkančiomis tiesioginėmis išlaidomis vertinant pagal nacionalinei programai skirtą faktinį laiką. Jos skaičiuojamos remiantis faktiniu bruto darbo užmokesčiu pridedant privalomus socialinio draudimo mokesčius, tačiau atmetant bet kokias kitas išlaidas.

Kiekvieno darbuotojo, įskaitant valstybės tarnautojus ir valstybinės žinybos darbuotojus, dirbančius nacionalinėje programoje, darbo laikas fiksuojamas naudojant tabelius arba kompetentingos įstaigos ir jos partnerių sukurtas ir patvirtintas laiko fiksavimo sistemos ataskaitas.

26 straipsnis

Kelionės išlaidos

Kelionės išlaidos gali būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus tiesiogiai ir visiškai, jeigu jos priskirtinos patvirtintai nacionalinei programai. Kelionės išlaidos apmokamos pagal kompetentingos įstaigos vidaus taisykles.

27 straipsnis

Pridėtinės išlaidos

1. Pridėtinės išlaidos, kurios skirtos padengti bendras netiesiogines išlaidas, skirtas įdarbinti, valdyti, apgyvendinti ir tiesiogiai arba netiesiogiai paremti darbuotojus, įgyvendinančius nacionalinę programą, arba susijusios su infrastruktūra ir įranga vietoje, yra reikalavimus atitinkančios išlaidos, jeigu tos išlaidos yra tikros, pagrįstos ir nėra išlaidos, priskirtos kitai biudžeto eilutei.

2. Pridėtinės išlaidos gali sudaryti ne daugiau kaip 7 % visos reikalavimus atitinkančių tiesioginių išlaidų sumos.

3. Papildomos išlaidos finansuojamos pagal nacionalinę programą laikantis patvirtintos kompetentingos įstaigos išlaidų apskaitos politikos.

28 straipsnis

Kapitalo išlaidos

Kai išlaidas sudaro kapitalo investicijų, skirtų ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui ir didesnių kaip 500 EUR, nusidėvėjimas, tos nusidėvėjimo išlaidos laikomos atitinkančiomis reikalavimus, jeigu jos yra susijusios išimtinai tik su nacionaline programa ir atitinkamu programos finansavimo laikotarpio etapu su sąlyga, kad: investicijų į statybas ir infrastruktūrą atveju tos išlaidos nusidėvi per 10 metų pagal tiesinį metodą, o kitos įrangos, įskaitant informatikos įrangą, atveju – per 5 metus pagal tiesinį metodą.

29 straipsnis

Išlaidos naudotos įrangos įsigijimui

Naudotos įrangos įsigijimo išlaidos atitinka reikalavimus, jeigu jos tenkina tokias tris sąlygas:

a) įrangos pardavėjas pateikia deklaraciją, kurioje nurodyta įrangos kilmė, ir patvirtina, kad įranga nebuvo pirkta per pastaruosius septynerius metus naudojantis nacionalinėmis arba Bendrijos dotacijomis;

b) įrangos kaina neviršija jos rinkos vertės ir yra mažesnė už panašios naujos įrangos kainą bei

c) įranga atitinka tokias technines specifikacijas, kurios būtinos veiklai, ir atitinka taikytinas normas bei standartus.

30 straipsnis

Subrangos sutarčių sudarymas

Išlaidos, susijusios su tarpininkų arba konsultantų subranga, pagrįstos faktinėmis išlaidomis ir pagrindžiamos atitinkamomis sąskaitomis faktūromis bei kitais patvirtinamaisiais dokumentais. Išskirtiniais atvejais, kai išlaidos apibrėžiamos kaip veiklos bendrų išlaidų procentinė dalis, tokios išlaidos gali būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus tik tada, jeigu kompetentinga įstaiga gali pagrįsti jas atlikto darbo arba suteiktų paslaugų faktine verte.

31 straipsnis

Pridėtinės vertės mokestis

Pridėtinės vertės mokestis (PVM) laikomas atitinkančiu reikalavimus, kai kompetentinga įstaiga negali susigrąžinti PVM, sumokėto pagal nacionalinę programą.

Kompetentinga įstaiga pateikia atitinkamų nacionalinių institucijų deklaraciją, kurioje nurodoma, kad negalima susigrąžinti PVM už turtą ir paslaugas, reikalingas pagal nacionalines programas vykdomoms priemonėms.

32 straipsnis

Reikalavimų neatitinkančios išlaidos

1. Reikalavimus atitinkančiomis nelaikomos tokios išlaidos:

a) bet kokios išlaidos, patirtos dėl veiksmų, kuriems skiriama parama pagal kitas Bendrijos finansines priemones;

b) valiutos keitimo nuostoliai;

c) nebūtinos arba neekonomiškos išlaidos;

d) paskirstymo išlaidos ir pardavimo bei reklamos išlaidos produktams arba komercinei veiklai reklamuoti;

e) bet kokie atidėjimai galimiems ateities nuostoliams arba įsipareigojimams padengti;

f) bet kokios skolininkų palūkanos ir skolinto kapitalo palūkanos;

g) blogos skolos.

Tačiau, susitarus su Komisija, tam tikras d punkte nurodytas išlaidas galima laikyti atitinkančiomis reikalavimus.

2. Į 1 dalyje nurodytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas Komisija neatsižvelgia skaičiuodama bendras programos išlaidas.

33 straipsnis

Valiutos kursas

1. Euro ir nacionalinės valiutos keitimas atliekamas pagal dienos euro kursą, skelbiamą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* C serijoje.

2. Euro ir nacionalinių valiutų keitimui naudojamas kursas yra valiutos kursas, skelbiamas paskutinę darbo dieną tą mėnesį, prieš kurį nacionalinė programa arba, mokėjimų atveju, finansinė ataskaita arba prašymas dėl mokėjimo pasirašomi ir pateikiami Komisijai.

2 SKIRSNIS

MOKĖJIMAI

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 8 straipsnio 5 dalis)

34 straipsnis

Sprendimas dėl finansinės paramos

Komisija priima sprendimą dėl finansinės paramos reikalavimus atitinkančioms nacionalinių programų išlaidoms dviem etapais, priimdama vieną sprendimą kiekvienam iš programavimo laikotarpio metų (toliau – Komisijos sprendimas). Komisijos sprendimas skiriamas valstybei narei.

35 straipsnis

Išankstinis finansavimas

Kompetentingos įstaigos gali paprašyti 50 % dydžio Bendrijos metinės paramos nacionalinei programai išankstinio finansavimo, kaip nurodyta nacionalinėje programoje, ne anksčiau kaip praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kada gaunamas pranešimas apie Komisijos sprendimą; tada sudaromas susitarimas pagal 16 straipsnį.

36 straipsnis

Pranešimai

1. Kompetentingos įstaigos, naudodamos V priede nustatytas formas, pateikia Komisijai pranešimus apie mokėjimus pagal nacionalinę programą. Prie tų pranešimų pridedama pagal nacionalinę programą vykdomos veiklos pažangos ataskaita. Pranešimai pateikiami ne vėliau kaip per 15 mėnesių nuo tos dienos, kada gaunamas pranešimas apie Komisijos sprendimą. Pranešimuose deklaruojamos ankstesnių metų išlaidos.

2. Iš šio skyriaus 1 skirsnio nuostatas atitinkančių ir metinėje ataskaitoje nurodytus reikalavimus atitinkančių išlaidų Komisija išskaičiuoja valstybėms narėms pagal nacionalines programas suteikto išankstinio mokėjimo sumą.

Kai pranešimuose nurodytos sumos viršija atitinkamą išankstinio mokėjimo sumą, Komisija atlieka tarpinį mokėjimą.

Tie tarpiniai mokėjimai jokiu būdu negali viršyti 30 % Bendrijos metinės paramos nacionalinei programai.

37 straipsnis

Techninis ir finansinis įgyvendinimas

1. Kiekvienas iš 34 straipsnyje nurodytų dviejų etapų privalo būti visiškai techniškai ir finansiškai įgyvendintas pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 ir šio reglamento reikalavimus ne vėliau kaip per dvejus metus nuo tos dienos, kai gaunamas pranešimas apie Komisijos sprendimą.

Kompetentingos įstaigos pateikia prašymą dėl reikalavimus atitinkančių išlaidų likučio mokėjimo ne vėliau kaip praėjus 27 mėnesiams nuo tos dienos, kai gaunamas pranešimas apie Komisijos sprendimą.

2. Kiekvieno etapo likutis mokamas po to, kai Komisija gauna prašymą dėl kiekvieno etapo galutinio mokėjimo ir patikrina prie šio prašymo dėl mokėjimo pridedamą finansinę ataskaitą.

38 straipsnis

Prašymų dėl mokėjimo koordinavimas

Pagal savo nacionalinius įstatymus valstybės narės užtikina, kad kompetentingų įstaigų pateikiami prašymai dėl mokėjimo būtų koordinuojami ir atitiktų Komisijos sprendimą.

39 straipsnis

Paraiškos dėl išankstinio finansavimo ir mokėjimų

Kompetentingos įstaigos pateikia Komisijai paraiškas dėl išankstinio finansavimo ir mokėjimų, naudodamos VI, VII ir VIII prieduose nustatytas formas.

3 SKIRSNIS

PAŽEIDIMAI

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 14 straipsnio 3 dalis)

40 straipsnis

Pažeidimai

1. Valstybė narė išieško bet kokias sumas, prarastas dėl pažeidimų arba aplaidumo; tos sumos grąžinamos Bendrijai.

2. Jei per penkerius metus nuo paskutinių nacionalinės programos metų likučio galutinio išmokėjimo dienos Komisija pastebi kokius nors Bendrijos finansuojamos veiklos pažeidimus, bet atitinkamos sumos Bendrijai pagal šio straipsnio 1 dalį nebuvo grąžintos, ji apie tai informuoja valstybę narę ir suteikia jai galimybę pateikti paaiškinimus.

3. Jeigu išnagrinėjus situaciją ir atitinkamai valstybei narei pateikus bet kokius paaiškinimus Komisija patvirtina, jog pažeidimo esama, valstybė narė grąžina atitinkamas sumas.

4 SKIRSNIS

PATIKRINIMAI, AUDITAS IR TECHNINIAI PATIKRINIMAI

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 14 straipsnio 4 dalis)

41 straipsnis

Komisijos finansinis auditas

1. Komisija arba bet koks jos įgaliotas atstovas gali atlikti kompetentingų įstaigų, rangovų arba subrangovų, kurie atsakingi už išsamų pagal nacionalinę programą vykdomų priemonių įgyvendinimą, auditą bet kuriuo sutarties galiojimo metu ir laikotarpiu iki penkerių metų po Bendrijos paramos nacionalinei programai galutinių mokėjimų.

2. Komisijai arba bet kokiam įgaliotam atstovui suteikiama galimybė susipažinti su dokumentais, kurių reikia įsitikinant, ar nacionalinės programos dalyvių išlaidos atitinka reikalavimus, tokiais kaip sąskaitos faktūros ir algalapių išrašai.

3. Auditas atliekamas konfidencialiai. Komisija imasi atitinkamų žingsnių užtikrindama, kad jos įgalioti atstovai laikytųsi konfidencialumo dirbdami su duomenimis, su kuriais jie gali susipažinti arba kurie jiems buvo pateikti.

Komisija gali patikrinti, kaip kompetentingos įstaigos, rangovai arba subrangovai, kurie atsakingi už išsamų pagal nacionalinę programą vykdomų priemonių įgyvendinimą, panaudoja Bendrijos finansinę paramą.

4. Kompetentingų įstaigų ir kitų subjektų, kurie yra atsakingi už nacionalinės programos priemonių įgyvendinimą, audito išvadų ataskaita siunčiama atitinkamoms kompetentingoms įstaigoms, rangovams ir subrangovams. Šie gali perduoti savo pastabas Komisijai per vieną mėnesį nuo ataskaitos gavimo. Komisija gali priimti sprendimą neatsižvelgti į pastabas, pateiktas praėjus šiam terminui.

5. Remdamasi audito išvadomis, Komisija imasi visų tinkamų priemonių, kurias ji laiko būtinomis, įskaitant įsakymą dėl visų arba dalies jos atliktų mokėjimų išieškojimo.

42 straipsnis

Patikrinimai ir techniniai patikrinimai

Kompetentingos įstaigos leidžia Komisijos darbuotojams ir Komisijos įgaliotiems asmenims patekti į objektus arba patalpas, kuriose įgyvendinamos nacionalinės programos priemonės, ir susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su veiklos techniniu ir finansiniu valdymu. Komisijos įgaliotiems asmenims susipažįstant su atitinkamais dokumentais gali būti taikomas Komisijos ir kompetentingos įstaigos sudarytas konfidencialumo susitarimas.

Tokie patikrinimai gali būti inicijuojami programavimo laikotarpiu ir vykdomi konfidencialiai.

Kompetentingos įstaigos ir už priemonių, vykdomų pagal nacionalinę programą, įgyvendinimą atsakingi subjektai atitinkamai padeda Komisijai arba jos įgaliotiems asmenims.

43 straipsnis

Vertinimai

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 8 straipsnio 4 dalis)

1. Valstybės narės pagal IX priedą atlieka nacionalinių programų *ex ante* vertinimą, tarpinę peržiūrą ir *ex post* vertinimą.

2. *Ex ante* vertinimo metu kruopščiai patikrinama nacionalinėje programoje numatytos veiklos svarba, pagrįstumas ir tvarumas bei nagrinėjami numatyti rezultatai. *Ex ante* vertinimo rezultatai perduodami Komisijai kartu su nacionalinėmis programomis.

3. Atliekant tarpinę peržiūrą ir *ex post* vertinimą įvertinamas pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 nuostatas vykdomos monitoringo veiklos įgyvendinimo statusas, efektyvumas ir veiksmingumas. Tarpinės peržiūros rezultatai perduodami Komisijai iki 2006 m. liepos 1 d., o *ex post* vertinimo rezultatai Komisijai perduodami iki 2007 m. liepos 1 d.

VIII SKYRIUS

MOKSLO PATARIAMOJI GRUPĖ

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 9 straipsnio 3 dalis)

44 straipsnis

Užduotys

1. Pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 9 straipsnio 3 dalį įsteigta mokslo patariamoji grupė konsultuoja Miškų nuolatinį komitetą šiais klausimais:

a) dėl būtinybės atlikti specialius tyrimus arba analizę;

b) dėl būtinybės sukurti *ad hoc* darbo grupes konkretiems klausimams;

c) dėl monitoringo schemos organizavimo ir struktūros gerinimo;

d) dėl mokslo ir politikos sąsajos.

2. Mokslo patariamoji grupė gali pateikti savo nuomonę dėl:

a) pasiūlymų dėl tyrimų;

b) tyrimų, susijusių, pavyzdžiui, su svarba ir duomenų kokybe bei, bendresne prasme, monitoringo schemos rezultatus pateikiančių ataskaitų išvadų;

c) vadovų projektų.

3. Mokslo patariamosios grupės įgaliojimai suteikiami tik schemos vykdymo laikotarpiui, nustatytam Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 12 straipsnio 1 dalyje.

IX SKYRIUS

GALIMYBĖ SUSIPAŽINTI SU DUOMENIMIS

(Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 15 straipsnio 1 dalis)

45 straipsnis

Galimybė susipažinti su duomenimis

Kiek būtina vykdyti veiksmus pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 9 straipsnio 5 dalį ir 11 straipsnio 2 dalį, galimybė susipažinti su duomenimis, minimais to reglamento 4 straipsnio 1 dalyje ir 5 straipsnio 1 dalyje suteikiama Europos aplinkos agentūrai ir Tarptautinei bendradarbiavimo programai dėl oro taršos poveikio miškams įvertinimo ir monitoringo, veikiančiai prie Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos (*ICP Forests*).

X SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

46 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (EEB) Nr. 1696/87 ir reglamentai (EB) Nr. 804/94, (EB) Nr. 1091/94, (EB) Nr. 1727/1999 ir (EB) Nr. 2278/1999 panaikinami.

47 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje, 2006 m. lapkričio 7 d.

Komisijos vardu
Stavros DIMAS
Komisijos narys

I PRIEDAS

Oro taršos poveikio miškams darniojo monitoringo parametrų, monitoringo metodų ir duomenų formatų vadovas

Vadovo turinys

Šį vadovą sudaro 15 skyrių:

1 skyrius	II LYGIO APSKAITOS BARELIŲ ATRANKOS BENDRIEJI METODAI
2 skyrius	LAJOS BŪKLĖS TIKRINIMO I LYGIO APSKAITOS PUNKTUOSE IR II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
3 skyrius	LAPIJOS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
4 skyrius	PRIEAUGIO POKYČIŲ MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
5 skyrius	NUSĖDIMO MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
6 skyrius	METEOROLOGINIŲ MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
7 skyrius	DIRVOŽEMIO TIRPALO MONITORINGO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
8 skyrius	ŽEMĖS PAVIRŠIAUS AUGALIJOS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
9 skyrius	MIŠKO PAKLOTĖS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
10 skyrius	APLINKOS ORO KOKYBĖS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
11 skyrius	MATOMOS OZONO ŽALOS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
12 skyrius	FENOLOGINIŲ STEBĖJIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI
13 skyrius	NURODYMAI, KAIP PATEIKTI PAPILDOMĄ INFORMACIJĄ APIE TAIKOMUS MONITORINGO METODUS IR NACIONALINIU LYGIU GAUTUS VERTINIMO (AIŠKINIMO) REZULTATUS
14 skyrius	BENDRIEJI REZULTATŲ PATEIKIMO NURODYMAI IR DUOMENŲ FORMATAI
15 skyrius	I IR II LYGIO APSKAITOS BARELIŲ VERTINIMO DUOMENŲ KODŲ SĄRAŠAS IR NURODYMAI

Kiekviename skyriuje išdėstytos konkrečios nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis. Privaloma ir neprivaloma monitoringo veikla (parametrai, metodai ir kt.) yra atskirta.

1–8 ir 14–15 skyriuose pateikiami techniniai aprašymai, kurie yra išdėstyti Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1091/94 prieduose ir atskiruose miško paklotės, aplinkos oro kokybės, vizualios ozono žalos ir fenologinių vertinimų, kurie neįtraukti į pirmiau minėtą reglamentą, vadovuose.

2 skyriuje yra išdėstytos techninės lajos būklės monitoringo I lygio apskaitos punktuose ir II lygio apskaitos bareliuose taisyklės, nes tai yra vienintelis monitoringas, kuris turi būti nuolatos vykdomas abiejuose tinkluose. Be to, tik dviejuose skyriuose dėl duomenų pateikimo ir duomenų formatų (14 ir 15 skyriai) kalbama ir apie I lygio, ir apie II lygio apskaitos vienetus.

1 SKYRIUS

II LYGIO APSKAITOS BARELIŲ ATRANKOS BENDRIEJI METODAI

I. II lygio apskaitos barelių atranka

Už apskaitos barelių atranką yra atsakingos valstybės narės, bet jos taiko šiuos atrankos kriterijus:

— mažiausias apskaitos barelio dydis – 0,25 hektaro, matuojant horizontalioje plokštumoje,

— kad būtų sumažintas aplink apskaitos barelį esančiose zonose vykdomos veiklos poveikis, jį turi juosti buferinė zona. Faktinis šios zonos plotis priklauso nuo miško tipo ir amžiaus. Jeigu apskaitos barelio plotas ir jo apylinkės yra vienalytės medyno aukščio ir amžiaus struktūros požiūriu, buferinės zonos plotis sumažinamas iki 5 ar 10 m. Jeigu mišką zoną, kurioje yra apskaitos barelis, sudaro mišrūs skirtingų rūšių arba amžiaus medynai, buferinė zona padidinama iki penkių kartų galimo didžiausio apskaitos barelyje esančių medžių aukščio,

— apskaitos bareliai yra lengvai pasiekiami bet kuriuo metu, neturėtų būti jokių apribojimų į juos patekti ir imti mėginius,

— ūkininkavimas apskaitos barelio, jo buferinėje zonoje ir aplinkiniame miške yra vienodas,

— monitoringo keliami trukdymai yra kiek įmanoma sumažinti,

— vengiama tiesioginės taršos iš žinomų vietos šaltinių,

— apskaitos bareliai yra pakankamai toli nuo miško pakraščio, iki penkių kartų galimo didžiausio apskaitos barelyje esančių medžių aukščio.

II. **Apskaitos barelių įrengimas ir dokumentai**

Kiekvienas įrengtas apskaitos barelis yra išsamiai apibūdinamas. Bendrieji duomenys apie naujus arba papildomus apskaitos barelius yra apibrėžiami ir perduodami Komisijai kito įprastinio duomenų perdavimo metu. Išsamų apskaitos barelio apibūdinimą sudaro: tiksli apskaitos barelio vieta (centro ir apskaitos barelio kampų ribos), plano abrisas, kuriame yra tiksliai pažymėti apskaitos barelio pastovūs kampai ir (arba) ribos, medžių skaičius apskaitos barelyje ir visi kiti atitinkami pastovūs elementai, esantys apskaitos barelyje ar šalia jo (pvz., privažiavimo kelias, upės, grioviai, dideli medžiai). Šiame žemėlapyje taip pat yra nustatoma ir nurodoma tiksli mėginių ėmimo prietaisų ir mėginių (pvz., nusėdimo mėginių rinktuvai ar dirvožemio įgriovos) padėtis (padėtis pagal Palydovinę vietos nustatymo sistemą (GPS) arba atstumas ir kryptis nuo apskaitos barelio centro).

III. **Dalinio apskaitos barelio apibrėžimas**

Iš esmės visi apskaitos barelyje augantys medžiai turi būti įtraukti į medžių vertinimui skirtus mėginius (pvz., lajos tikrinimas, prieaugio vertinimas). Jeigu apskaitos barelyje auga daug medžių (t. y. tankūs medynai), dalinis apskaitos barelis gali būti naudotinas monitoringui vykdyti. Dalinio apskaitos barelio dydis jo įrengimo metu turėtų būti pakankamai didelis, kad būtų galima patikimus šio monitoringo įvertinimus gauti ne trumpiau kaip 20 metų, dar geriau – visą medynų gyvavimo laiką. Per šį laikotarpį daliniame apskaitos barelyje turėtų būti ne mažiau kaip 20 medžių.

IV. **Bendroji informacija apie kiekvieną apskaitos barelį**

Tokia bendroji informacija apie kiekvieną pastovų apskaitos barelį, skirtą intensyviam ir nuolatiniam monitoringui vykdyti, renkama naujo apskaitos barelio įrengimo metu ir atliekant pirmąjį monitoringą:

Įrengimas	Pirmieji monitoringai
— Apibūdinimo kodas	
	Šalis
	Stebimo apskaitos barelio numeris
	Faktinė platuma ir ilguma
— Vietos duomenys	
	Aukštis virš jūros lygio
	Orientacija
	Bendras apskaitos barelio dydis
	Medžių skaičius apskaitos barelyje
	Dalinis apskaitos barelis (jeigu toks yra)
	Galimybė pagrindinėms rūšims apsirūpinti vandeniu
	Humuso tipas
	Dirvožemio tipologinis vienetas (įvertinimas)

Įrengimas	Pirmieji monitoringai
— Duomenys apie medyną	
	Vidutinis vyraujančio ardo amžius
	Pagrindinės medžių rūšys
	Našumas (įvertinimas)
— Kiti stebėjimai	
	Ankstesni duomenys apie apskaitos barelį
	Netoliese esančios kitos monitoringo stotys

Jeigu vykdant nacionalinę intensyvaus monitoringo programą įrengiami papildomi apskaitos bareliai, valstybės narės pateikia Europos Komisijai įrengimo metu surinktą informaciją apie kiekvieną tokį barelį, naudodamos duomenų rinkmeną ir ataskaitas (iki apskaitos barelio įrengimo metų pabaigos).

Informacija apie visus per kelerius metus įvykusius monitoringo programos pokyčius ir kita svarbi informacija (pvz., miško darbai, audros, kenkėjų antplūdžiai) yra pateikiama kasmet.

V. **Sunykusių apskaitos barelių pakeitimas ir papildomi apskaitos bareliai**

Sunykę ir papildomi apskaitos bareliai pagal šiame skyriuje išdėstytus atrankos kriterijus turėtų būti atrenkami iš veikiančių I lygio apskaitos punktų. Iš naujo įrengtiems ar papildomiems apskaitos bareliams suteikiamas naujas numeris. Valstybės narės kito įprastinio duomenų perdavimo metu Komisijai kartu pateikia ir informaciją apie apskaitos barelio pakeitimo arba papildomų apskaitos barelių poreikio priežastis, paskutinių atliktų stebėjimų (matavimų) rezultatus ir naujų apskaitos barelių atrankoje taikytus kriterijus.

VI. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės Komisijai perduoda šiame skyriuje nurodytą informaciją apie kiekvieną II lygio apskaitos barelį tokiu formatu, kuris yra nustatytas 14 skyriuje pateiktose 1 ir 2 formose.

2 SKYRIUS

LAJOS BŪKLĖS TIKRINIMO I LYGIO APSKAITOS PUNKTUOSE IR II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 2 straipsnį ir 6 straipsnio a punktą lajos būklės tikrinimas yra privalomas ir vykdomas visuose I lygio apskaitos punktuose bei II lygio apskaitos bareliuose ir kasmet kartojamas. Toliau pateiktos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) lajos būklės specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Tikrinamų medžių atranka**

II.1. *Tikrinamų medžių atranka I lygio apskaitos punktuose*

Kiekviename mėginių ėmimo punkte tikrinami medžiai yra atrenkami pagal griežtai apibrėžtą, objektyvią ir nešališką statistinę sistemą (pvz., keturių kryžiumi išdėstytų taškų grupė, išdėstyta pagrindinėmis kompaso kryptimis, kai kampiniai taškai yra per 25 m nuo tinklelio taško, atrenkant šešis medžius kiekviename daliniame barelyje arba atrenkant tikrinamus medžius, išsidėsčiusius spirale nuo barelio centro). Jaunesniuose tankiuose medynuose, kuriuose medžių lajos neįmanoma įvertinti, tikrinami medžiai atrenkami nustatytu geometriniu metodu. Šis metodas kartojamas tol, kol galima rasti pakankamai medžių, kurių lają galima įvertinti. Laikomasi šių atrankos kriterijų:

— valstybės narės gali pasirinkti vertinamų medžių skaičių. Vis dėlto į mėginį turi būti įtraukta ne mažiau kaip 20 medžių arba ne daugiau kaip 30 medžių, be to, vertinamų medžių skaičius turi būti pastovus;

— į vertinimą įtraukiamos visos medžių rūšys. Tikrinamų medžių aukštis turėtų būti ne mažesnis kaip 60 cm. Tiktai medžiai vilkai, viršaujantys ir vidutinio bei silpnesnio augumo medžiai, atitinkamai 1–3 Krafto klasių medžiai, yra tinkami lajos būklės vertinimui atlikti. Šių augimo ir vystymosi klasių medžiai su nulaužtomis viršūnėmis negali būti įtraukti į apskaitą;

— tvarkant mišką išvežti medžiai, nuvirtę medžiai (pvz., nuversti vėjo ar nulūžę) ir žuvę medžiai turi būti pakeisti naujais tikrinamais medžiais, atrinktais pagal nešališką sistemą. Medis laikomas žuvusiu, jeigu yra žuvę visi jo kamieno laidieji audiniai. Žuvęs medis turi būti užregistruotas, bet tik kartą. Jeigu medynas yra iškirstas, mėginių ėmimo punktas nustoja veikti, kol įrengiamas naujas medynas;

— mėginio centras turi būti pažymėtas, kad per kitus patikrinimus būtų galima atlikti pakartotinį vertinimą. Tikrinami medžiai turėtų būti atpažįstami, jei įmanoma, be pastovaus ženklinimo, atliekant kitų metų vertinimą.

II.2. *Medžių atranka II lygio apskaitos bareliuose*

Visame apskaitos barelyje vykdomas visų medžių vilkų, viršaujančių ir vidutinio ir silpnesnio augimo medžių, kurie atitinkamai priskiriami 1, 2 ir 3 Krafto klasėms, monitoringas. Jeigu apskaitos barelyje yra daug medžių (pvz., tankūs medynai), lajai įvertinti reikalingas tikrinamų medžių kiekis gali būti sumažintas naudojant dalinį apskaitos barelį. Dalinio apskaitos barelio atveju turi būti vykdomas visų tame daliniame apskaitos barelyje esančių medžių vilkų, viršaujančių ir vidutinio ir silpnesnio augimo medžių, kurie atitinkamai priklauso 1, 2 ir 3 Krafto klasėms, monitoringas. Kai kuriais atvejais gali būti leista naudoti kitokią, bet objektyvią ir nešališką tikrinamų medžių kiekio sumažinimo arba jų kiekio nustatymo sistemą. Kasmet yra taikomi tie patys metodai, per kiekvieną inventorizaciją yra įvertinama ne mažiau kaip 20 medžių.

III. **Vertinimo data**

Patikrinimas yra vykdomas laikotarpiu tarp naujų spyglių ir lapų susidarymo pabaigos ir prieš lapų dechromaciją rudenį.

IV. **Bendroji pagrindinė informacija**

I lygio apskaitos punktuose turi būti vertinami šie apskaitos barelio ir medžių parametrai:

— kiekvieno apskaitos barelio:

  — apibūdinimo kodas:

  — šalis,

  — stebėjimo data,

  — apskaitos punkto numeris,

  — faktinės platumos ir ilgumos koordinatės,

  — galimybė pagrindinėms rūšims apsirūpinti vandeniu,

  — humuso tipas,

  — aukštis virš jūros lygio,

  — orientacija,

  — duomenys apie medyną:

  — vidutinis vyraujančio ardo amžius,

  — duomenys apie dirvožemį:

  — dirvožemio (tipologinis) vienetas,

  — einamaisiais metais surinkta papildoma informacija apie apskaitos barelį (veikla, incidentai);

— kiekvieno apskaitos barelio medžio:

  — apskaitos barelio numeris,

  — tikrinamo medžio duomenys:

  — medžio numeris,

  — medžio rūšis,

  — defoliacija,

  — dechromacija,

  — lengvai nustatomos padaryto pažeidimo priežastys (vabzdžiai, grybai, abiotiniai veiksniai ir kt.),

  — pažeidimo tipo nustatymas,

  — medžio stebėjimas apskaitos barelyje.

II lygio apskaitos bareliuose turi būti renkama tokia informacija apie apskaitos barelį ir medžius:

— šalis,

— apskaitos barelio numeris,

— įvertinimo data,

— medžių skaičius,

— medžių rūšys,

— orientacija,

— informacija apie iš miško išvežamą medieną ir žuvusius medžius,

— atidengimas,

— augimo ir vystymosi klasė,

— lajos užstelbimas,

— matomumas.

V. **Tikrinamų medžių vertinimas**

V.1. *Vizualinis defoliacijos vertinimas*

Medžio defoliacija yra vertinama kasmet 5 % intervalais, lyginant su vietos sąlygomis augančiu, visą lapiją turinčiu medžiu. Medžių klasifikavimas pagal defoliacijos laipsnius yra atliekamas stebėjimo metu ir yra registruojamas 5 % intervalais.

Medis, kurio defoliacijos laipsnis yra 95–100 %, bet tebėra gyvas, vertinamas 99 balais. Žuvusiems medžiams yra skiriama 100 balų.

Klasė	Defoliacijos laipsnis	Nukritusių spyglių/lapų procentinis santykis
0	Defoliacijos nėra	0–10
1	Nedidelė defoliacija	11– 25
2	Vidutinė defoliacija	26– 60
3	Didelė defoliacija	61– 99
4	Žuvę medžiai	100

V.2. *Vizualinis dechromacijos vertinimas*

Medžiai klasifikuojami pagal dechromacijos laipsnius.

Dechromacijos laipsniai yra apibrėžiami taip:

Klasė	Dechromacija	Dechromacijos paveiktų spyglių/lapų orientacinis procentinis dydis
0	Nėra arba menka dechromacija	0–10
1	Nedidelė dechromacija	11–25
2	Vidutinė dechromacija	26–60
3	Didelė dechromacija	> 60

Sujungus defoliacijos ir dechromacijos klases, taip pat yra naudojama tokia bendra pažeidimo klasių sistema:

Defoliacijos klasė	Dechromacijos klasė		
	1	2	3
	Atsiradusio pažeidimo klasė		
0	0	I	II
1	I	II	II
2	II	III	III
3	III	III	III
4	IV	IV	IV

0 – pažeidimo nėra, I – nedidelis pažeidimas, II – vidutinis pažeidimas, III – didelis pažeidimas, IV – žuvę medžiai.

VI. **Pažeidimo priežasčių vertinimas**

VI.1. *Tikrinamų medžių atranka*

Pažeidimo priežasčių vertinimas yra neprivalomas, atliekamas norint papildyti kasmetinius lajos būklės stebėjimus.

VI.2. *Vertinimo dažnumas ir laikas*

I lygis + II lygis: pažeidimo priežasčių vertinimas yra atliekamas vasarą per įprastą lajos būklės vertinimą.

II lygio apskaitos bareliuose, vadinamuosiuose pagrindiniuose apskaitos bareliuose, kuriuose vykdoma visa programa, jeigu ženklus pažeidimas yra pastebimas laikotarpiu, kai lajos būklė nėra vertinama, yra surengiamas papildomas apsilankymas pažeidimui įvertinti. Už nusėdimo arba fenologinius stebėjimus atsakingų darbuotojų stebėjimai gali būti naudojami kaip išankstinio įspėjimo sistema. Šis papildomas apsilankymas yra surengiamas tuomet, kai pagrindinė pažeidimo priežastis, kaip manoma, daro didžiausią poveikį (pvz., sukelia defoliaciją).

VI.3. *Vertinami parametrai*

Šioje lentelėje yra išvardyti parametrai, kurie vertinami I lygio apskaitos punktuose ir II lygio apskaitos bareliuose.

Požymio apibūdinimas	
	Tiksliai apibrėžta pažeista dalis
	Požymis
	Tiksliai apibrėžtas požymis
	Lajos vieta
1.1. Priežastis	
1.2. Dydis	

VII. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės šią informaciją apie kiekvieną apskaitos barelį Komisijai perduoda 14 skyriuje nurodytose 3–8 formose.

3 SKYRIUS

LAPIJOS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. Bendrosios pastabos

Pagal 6 straipsnio a punktą lapijos cheminių medžiagų matavimai yra vykdomi visuose II lygio apskaitos bareliuose ir kartojami kiekviename atskirame apskaitos barelyje 2 metų intervalu. Toliau pateiktos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) lapijos chemijos specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. Matavimų metodika

II.1. *Mėginių ėmimo duomenys*

Lapuočių rūšys ir maumedžiai: mėginiai imami laikotarpiu nuo visiško naujų lapų susiformavimo iki lapų pageltimo ir senėjimo rudenį.

Viršalės rūšys: mėginiai yra imami ramybės laikotarpiu. Prašoma, kad valstybės narės kiekvienam regionui ir kiekviename regione esančioms lygumoms ir kalnams apibrėžtų įvairioms rūšims labiausiai tinkamą mėginių ėmimo bei analizės laiką ir kad matavimus atliktų šiuo laikotarpiu.

Spygliuočių rūšių ir maumedžių lapijos monitoringas turi būti vykdomas 2005 m. vasarą, o amžinai žaliuojančių medžių monitoringas – 2005–2006 m. žiemą. Kiekviename atskirame apskaitos barelyje monitoringas yra kartojamas 2 metų intervalu.

II.2. *Medžių atranka*

Kas antri metai imami ne mažiau kaip penkių visų apskaitos barelyje augančių pagrindinių rūšių medžių mėginiai.

Mėginiams paimti reikalingas medžių kiekis yra parenkamas taip, kad:

— tai būtų kiti, lajai įvertinti nenaudoti medžiai, kad paskesnio mėginių ėmimo metu nebūtų prarasta lapija;

— tuo atveju, kai atliekant medžių gyvybingumo vertinimą, yra apsiribojama daliniame apskaitos barelyje esančiais medžiais, lapų mėginiams imti skirti medžiai būtų atrenkami iš likusios viso apskaitos barelio dalies. Jeigu mėginiams imti dalinis apskaitos barelis nenaudojamas, medžiai mėginiams atrenkami iš buferinėje zonoje esančių medžių. Tokiu atveju buferinėje zonoje mėginiams imti atrinktiems medžiams suteikiamas specialus numeris;

— medžiai priklausytų medžių vilkų ir viršaujančių medžių klasėms (susivėrę medynai) arba vidutinis medžių aukštis būtų ± 20 % (nesusivėrę medynai);

— medžiai būtų netoli tų vietų, kur analizei yra imami dirvožemio mėginiai; tačiau imant dirvožemio mėginius, reikia stengtis nepakenkti pagrindinėms tikrinamų medžių šaknims;

— medžiai atspindėtų vidutinį defoliacijos lygį apskaitos barelyje (± 5 % vidutinio lapijos praradimo);

— medžiai atspindėtų sanitarinę apskaitos barelio būklę.

To paties medžio mėginiai gali būti imami daugelį metų, medžiai sunumeruojami. Kad nebūtų pakenkta tikrinamiems medžiams, prireikus leidžiama kaitalioti dvi penkių medžių grupes. Kiekviena grupė turi atitikti pirmiau nurodytas sąlygas.

Imami tik pagrindinių rūšių medžių mėginiai (žr. I priedo 15 skyriaus 16 punktą).

Lapijos mėginiams imti naudojami medžiai yra vertinami pagal lajos būklę, naudojami esami arba specialiai paskirti numeriai.

II.3. *Bendroji informacija*

Surenkama tokia informacija:

— apskaitos barelio numeris,

— mėginių ėmimo ir analizės data,

— medžių rūšys.

II.4. *Lapų ir spyglių atrinkimas ir jų kiekis*

Apskaitos barelyje medžiai nekertami, nes tai gali turėti įtakos lapų arba spyglių mėginių ėmimo metodui. Svarbu, kad mėginiams paimti lapai arba spygliai būtų augę atviroje šviesoje.

Lapų arba spyglių mėginiai yra imami iš viršutinio lajos trečdalio, bet ne iš paties pirmojo spygliuočių menturio.

Lapuočių mėginiai yra imami iš einamųjų metų lapų arba spyglių.

Visžalių medžių rūšių mėginius rekomenduojama imti iš einamųjų metų spyglių arba lapų ir antrųjų metų spyglių arba lapų (einamųjų metų + vieneri metai).

Imant visų medžių mėginius reikia atkreipti dėmesį į tai, kad mėginiams imami lapai arba spygliai būtų suaugę, ypač tų rūšių, kurios ūglius užaugino kelis kartus per metus (pvz., *Pinus Halepensis, Pseudotsuga menziesii, Eucalyptus* sp., *Quercus* sp.). *Larix* sp. ir *Cedrus* sp. rūšių mėginiai yra imami nuo praėjusių metų šakelių.

Apskritai mėginiai yra imami taip, kad tikrinamų medžių grupėje būtų tipiški visų krypčių mėginiai. Prireikus mėginius leidžiama imti skirtingose kiekvieno apskaitomos grupės medžio lajos pusėse. Tam tikrose augavietėse, kuriose akivaizdi vienos krypties įtaka (pvz., statūs šlaitai arba stiprus vyraujantis vėjas), mėginiai yra imami tik iš vienos lajos pusės, kuri visada turi būti ta pati. Tokiais atvejais mėginių ėmimo kryptį būtina patvirtinti dokumentais.

Pagrindinių elementų ir Fe, Mn, Zn, Cu analizei patartina imti kiekvienos tikrinamos amžiaus grupės 30 g šviežių spyglių arba lapų.

Kiekviena šalis gali pati nuspręsti mėginiams imti didesnį lapų kiekį, atsižvelgdama į tai, koks kiekis reikalingas pagal taikomus analizės metodus, arba į tai, ar reikalinga mėginius konservuoti būsimoms reikmėms.

II.5. *Mėginių ėmimo būdai*

Kadangi medžių negalima kirsti, priimtinas bet koks tinkamas mėginių ėmimo būdas, atsižvelgiant į medžių rūšį, aukštį ir pan., jeigu mėginys neužteršiamas, tikrinamas medis nėra smarkiai sužalojamas arba tai nekelia pavojaus mėginius imančiai grupei.

II.6. *Išankstinis mėginių apdorojimas prieš juos siunčiant į laboratorijas analizei atlikti*

Imami ne mažiau kaip penki kiekvienos apskaitos barelyje esančios pagrindinės medžių rūšies mėginiai. Šie penki mėginiai yra laikomi atskirai maišuose. Analizei imamas sudėtinis mėginys yra padaromas sumaišant vienodus kiekvieno penkių mėginių kiekius (tuo atveju, kai šie penki medžiai analizuojami atskirai, yra apskaičiuojama kiekvieno elemento vidutinė vertė).

Prieš siunčiant mėginius analizei į laboratoriją reikia labai aiškiai pažymėti kiekvieną mėginį (medynas, apskaitos barelio numeris, medžio rūšis, spyglių amžius ir pan.). Šie atpažinimo ženklai yra nurodomi maišo išorėje (rašomi tiesiai ant maišo nenuplaunamu rašalu arba ant maišo prisegama etiketė).

II.7. *Apdorojimas prieš analizę*

Intensyviai ir nuolatinei pastovių apskaitos barelių ir einamųjų metų ūglių priežiūrai vykdyti patartina nustatyti 100 lapų arba 1 000 spyglių masę, taip pat ūglių masę.

Lapų lapkočių atskirti nebūtina, bet sudėtinių lapų atvejais patartina mažuosius lapelius atskirti nuo lapkočio, jeigu tai nebuvo padaryta miške. Kad būtų išvengta taršos, negalima naudoti pudruotų plastikinių pirštinių.

Nėra būtina nuolat plauti mėginius, bet patartina tai daryti tam tikruose regionuose, kuriuose labai didelė tarša arba kurie yra arti jūros. Tokie mėginiai yra plaunami vandeniu be priedų.

Džiovinimas krosnyje atliekamas ne aukštesnėje kaip 80 °C temperatūroje mažiausiai 24 valandas. Spygliai atskiriami nuo šakelių laikantis tų pačių atsargumo priemonių, kaip ir nuo pagrindinio lapkočio atskiriant smulkius lapelius.

II.8. *Cheminė analizė*

Nustatoma tik suminė elementų koncentracija.

Kiekviena šalis gali taikyti savo nacionalinius metodus. Bet sumines elementų koncentracijas, gautas taikant nacionalinius metodus, būtina palyginti su metodais, kurie patvirtinti remiantis etaloniniais standartiniais mėginiais. Lapijos aprašyme yra išskiriami privalomi ir neprivalomi parametrai (žr. šį sąrašą).

Privalomi parametrai	Neprivalomi parametrai
Azotas (N)	Cinkas (Zn)
Siera (S)	Manganas (Mn)
Fosforas (P)	Geležis (Fe)
Kalcis (Ca)	Varis (Cu)
Magnis (Mg)	Švinas (Pb)
Kalis (K)	Boras (B)

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės šią informaciją apie kiekvieną apskaitos barelį Komisijai perduoda formatu, nustatytu 14 skyriuje nurodytose 9, 10 ir 11 formose.

4 SKYRIUS

PRIEAUGIO POKYČIŲ MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio a punktą prieaugio pokyčių matavimai yra atliekami visuose apskaitos bareliuose ramybės metu. Remiantis Reglamentu (EB) Nr. 2152/2003, pirmieji matavimai turi būti atlikti ramybės metu 2004–2005 m. žiemą ir kartojami kas penkeri metai.

Toliau išdėstytos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) miškų prieaugio specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis. Prieaugio matavimai dalijami į dvi dalis:

— medžių parametrų periodiniai matavimai (privalomi visus penkerius metus),

— medžio metinių rievių analizė pagal prieaugio griežinėlį ir kamieno skerspjūvį (neprivaloma).

Čia aprašytos metodikos netinka makijos tipo medynams ir panašios augalijos rūšims.

Be periodinių medžio parametrų matavimų, valstybės narės gali atlikti pastovius medžio liemens apimties matavimus.

II. **Matavimų metodika**

II.1. *Matavimų laikas*

Matavimai yra atliekami ramybės metu.

II.2. *Tikrinamų medžių atranka*

Paprastai yra vykdomas visų visame apskaitos barelyje augančių medžių monitoringas. Kai apskaitos barelyje auga labai daug medžių (pvz., tankūs medynai), medžių vertinimui gali būti naudojamas apibrėžtas dalinis apskaitos barelis. Tokiu atveju yra vykdomas daliniame apskaitos barelyje augančių medžių monitoringas. Dalinio apskaitos barelio dydis monitoringo metu turėtų būti pakankamai didelis, kad būtų gautas patikimas medyno prieaugio per visą matavimų laiką įvertinimas. Nustatomas ir nurodomas tikslus šio dalinio apskaitos barelio dydis.

Visi medžiai, kurių skersmuo su žieve yra ne mažesnis kaip 5 cm, yra pažymimi atskirais numeriais.

II.3. *Bendroji informacija*

Surenkama tokia informacija:

— apskaitos barelio numeris,

— mėginių ėmimo ir analizės data,

— medžio numeris.

II.4. *Matuotini parametrai*

	Privalomi parametrai	Neprivalomi parametrai
Periodiniai matavimai	Medžio rūšis	Žievė
	Skersmuo krūtinės aukštyje (SKA)	Medžio aukštis (visi medžiai)
	Medžio aukštis	Lajos aukštis (visi medžiai)
	Aukštis iki lajos apačios, jeigu apskaitos barelyje imamas dalinis medžio mėginys	Lajos plotis
	Informacija apie ūkines priemones	Tūrio įvertinimas
Medžio rievės analizė		Rievės plotis
		Medžio skersmuo po žieve Pokytis kas penkeri metai
		Skersploščio ir tūrio įvertinimas

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės šią informaciją apie kiekvieną apskaitos barelį Komisijai perduoda 14 skyriuje nurodytose 12 ir 16 formose.

5 SKYRIUS

NUSĖDIMO MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio b punktą nusėdimo lygio matavimai yra atliekami ne mažiau kaip 10 % II lygio apskaitos barelių.

Toliau išdėstytos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) nusėdimo specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Matavimų metodika**

Kiekvienas nusėdimo apskaitos barelis yra smulkiai apibūdinamas. Dalis tokios informacijos jau yra įtraukta į miškų monitoringo apskaitos barelių aprašus (ilguma, platuma, aukštis virš jūros lygio, atidengimas, medžių rūšys ir kt.). Kitą informaciją reikia pagrįsti dokumentais, ypač atsižvelgiant į nusėdimo padėtį (atidengimas prie vietos taršos šaltinių, žemės naudojimas vietos reikmėms, vieta prie miško pakraščio ir kt.). Aiškinant ir suvokiant nusėdimo procesus yra vertinga tokia informacija kaip nevienodas medyno susivėrimo laipsnis, lapijos ploto rodiklis ir pan.

II.1. *Polajinių kritulių monitoringas*

Nusėdimo monitoringas priklauso nuo vietos. Matavimai yra atliekami taip, kad jie erdvės požiūriu būtų gerai pasiskirstę po visą šalį ir, jei būtina, visuose II lygio apskaitos bareliuose. Polajinių kritulių matavimai yra atliekami pačiame apskaitos barelyje. Jei tai neįmanoma, matavimai yra atliekami netoli apskaitos barelio, tame pačiame medyne. Tokie matavimai jokiu būdu negali trukdyti kitiems dirvožemio ir augalijos matavimams. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad negalima pažeisti miško apskaitos barelio.

II.2. *Atviros miško vietos monitoringas*

Netoli faktinio apskaitos barelio (2 km atstumu) yra įrengiami šlapiųjų ir (arba) bendrųjų iškritų rinktuvai. Vieta parenkama taip, kad aplinkiniai objektai būtų ne mažesniu atstumu negu jų dvigubas aukštis.

II.3. *Oro taršos monitoringas*

Oro taršos matavimai yra atliekami vietoje, nors praktiniais tikslais ar derinant šią veiklą su kitais projektais gali būti atliekami toliau. Matavimų vietoje negali būti vietos taršos šaltinių poveikio.

II.4. *Matavimų laikas*

Matavimai yra atliekami kas mėnesį, kas savaitę arba laikotarpiu tarp šių dviejų periodų, priklausomai daugiausia nuo bendrų oro sąlygų konkrečiame apskaitos barelyje.

Jei būtina per metus naudoti skirtingos trukmės matavimų laikotarpius (pvz., vasarą kas savaitę, žiemą kas mėnesį), yra nustatomi du atskiri monitoringo laikotarpiai, kurių rezultatai pateikiami atskirai. Tuo pačiu monitoringo laikotarpiu matavimų trukmė yra pastovi. Toks pat matavimų laikotarpis yra imamas vykdant monitoringą ir po miško kupolu, ir atviroje vietoje.

II.5. *Mėginių ėmimas ir tvarkymas*

Mėginiams surinkti yra naudojami švarūs surinkimo prietaisai ir talpos. Įrangai plauti naudojamas dejonizuotas vanduo. Svarbu, kad imant ir pervežant mėginius talpos būtų laikomos tamsioje, vėsioje vietoje. Esant saulėtam ir šiltam orui, galima papildomai naudoti konservantus, kad neatsirastų dumblių. Tokiu atveju turėtų būti naudojami tik tokie konservantai, kurie netrukdo atlikti norimą kurio nors jono analizę.

II.6. *Išankstinis mėginių apdorojimas, pervežimas ir laikymas*

Yra nustatomas iš visų atskirų polajinių kritulių, kritulių, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų, arba atviroje vietoje esančių rinktuvų paimto kiekvieno mėginio tūris. Mėginiai gali būti tiriami atskirai arba kartu su tuo pačiu laikotarpiu iš to paties apskaitos barelio surinktais mėginiais. Polajinių kritulių, kritulių, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų, arba atviros vietos mėginiai yra tiriami atskirai. Kritulių, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų, mėginiai gali būti tiriami kartu tik su tais mėginiais, kurie buvo paimti nuo tos pačios rūšies, panašaus dydžio ir vyravimo laipsnio medžių.

Trumpuoju laikotarpiu paimti mėginiai gali būti tiriami tokie, kokie yra, arba prieš analizę maišomi su kas mėnesį imamais mėginiais. Jeigu mėginiai yra maišomi, tai turi būti atliekama proporcingai visam mėginio tūriui.

Mėginiai yra kuo greičiau pervežami į laboratoriją (patartina šaltose dėžėse) ir iki analizės laikomi šaltai (4 °C) ir tamsoje.

II.7. *Bendroji informacija*

Surenkama tokia informacija:

— apskaitos barelio numeris,

— mėginių rinktuvo kodas,

— monitoringo laikotarpio pradžios data,

— monitoringo laikotarpio pabaigos data,

— (vienodų) matavimo laikotarpių kiekis monitoringo metu.

Galima rinkti papildomą neprivalomą informaciją, pvz., apie miško kupolo tankumą, lapijos ploto rodiklius ir kt., jeigu ji naudinga rezultatų aiškinimui.

II.8. *Cheminė analizė*

Privalomi ir neprivalomi parametrai, kurie tiriami bendrųjų iškritų, polajinių kritulių, kritulių, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų, ir rūko mėginiuose:

Mėginio rūšis	Privalomas	Neprivalomas
Bendrosios iškritos, polajiniai krituliai, krituliai, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų	Kritulių kiekis	
	pH ir laidumas esant 25 °C	
	Na, K, Mg, Ca, NH_4	Al, Mn, Fe ir kiti sunkieji metalai, pvz., Cu, Zn, Hg, Pb, Cd, Co, Mo
	Cl, NO_3 SO_4	Bendras P, PO_4
	Bendras šarmingumas Privalomas kai kuriems mėginiams, jeigu pH > 5	
	DOC, bendras N (bendras N neprivalomas bendrosioms iškritoms, bet labai patartinas)	Bendras S, HCO_3 HCO_3 galima gauti atliekant skaičiavimus (pH, bendrą šarmingumą, temperatūrą ir jonų jėgą) arba tiesiogiai matuojant
Rūkas, sušalęs rūkas (šerkšnas)		pH, laidumas
		Na, K, Mg, Ca, NH_4
		Cl, NO_3, SO_4, bendras P
		Šarmingumas
		Al, Mn, Fe ir kiti sunkieji metalai, pvz., Cu, Zn, Hg, Pb, Cd, Co, Mo

DOC – ištirpusi organinė anglis, bendras N – bendras azoto kiekis.

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės šią informaciją apie kiekvieną apskaitos barelį Komisijai perduoda 14 skyriuje nurodytose 17 ir 19 formose.

6 SKYRIUS

METEOROLOGINIŲ MATAVIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio b punktą meteorologiniai matavimai yra atliekami ne mažiau kaip 10 % apskaitos barelių. Toliau išdėstytos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) meteorologijos ir fenologijos specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Matavimų metodika**

II.1. *Mėginių ėmimo įrangos vieta*

Kad būtų atspindėtos specifinės miškingų teritorijų klimato sąlygos, matavimai yra atliekami atitinkamame miško plote. Apskritai matavimai (išskyrus dirvožemio temperatūrą, dirvožemio drėgnumą ir medynui tenkančius kritulius) gali būti atliekami apskaitos barelyje virš miško medyno kupolo arba atviroje vietoje, miško teritorijoje esančioje stotyje netoli (paprastai ne didesniu negu 2 km atstumu) nuo apskaitos barelio medyno. Atstumas nuo matavimo taško atviros vietos stotyje iki aplinkinių medynų ar kitų kliūčių yra bent du kartus didesnis negu suaugusio medžio (kliūties) aukštis. Dirvožemio temperatūra, drėgnumas ir medynui tenkantys krituliai yra matuojami nuolatinio apskaitos barelio medyno teritorijoje.

Jei įmanoma, kartu yra naudojama nusėdimo matavimo įranga. Kad būtų išvengta poveikio šaknims ir dirvos būklei, įranga išdėstoma taip, kad ją būtų galima pasiekti ir prižiūrėti nevaikštant per apskaitos barelį.

II.2. *Faktinių meteorologinių sąlygų įvertinimo apskaitos barelyje arba netoli jo metodai*

Oro sąlygos yra stebimos nuolat, tam greta apskaitos barelio atviroje vietovėje įrengiama meteorologijos stotis arba greta apskaitos barelio, medynuose įrengiamas bokštelis. Techninė įranga, davikliai ir jų išdėstymas turi atitikti tarptautinius meteorologijos standartus. Reikia nustatyti tokius kintamus dydžius:

Privalomas	Neprivalomas
Krituliai	Ultravioletinių spindulių radiacija
Oro temperatūra	Dirvožemio temperatūra
Oro drėgnumas	Dirvožemio drėgnumas
Vėjo greitis	(Dirvožemio terpės potencialas, vandens kiekis)
Vėjo kryptis	Medynui tenkantys krituliai (polajinių kritulių ir kritulių, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų, kiekis)
Saulės radiacija	

II.3. *Informacijos rinkimas, kaupimas, laikymas ir pateikimas*

Prieš pateikiant surenkami dienos vertes nurodantys duomenys (jų sumą arba vidutinę vertę (vidurkį), atitinkamai mažiausias ir didžiausias vertes).

Renkama ir pateikiama tokia informacija apie apskaitos barelį:

— šalis,

— apskaitos barelio numeris,

— tiksli informacija apie naudotą įrangą,

— apskaitos barelių (ilguma, platuma, aukštis virš jūros lygio) ir įrangos (atitinkamame apskaitos barelyje) vieta,

— matavimų pradžios ir pabaigos datos,

— dažnumas (intervalų skaičius).

PARAMETRŲ SĄRAŠAS

Parametras	Matavimo vienetas	Vidurkis	Suma	Mažiausia vertė	Didžiausia vertė	Pastabos
Krituliai	(mm)		(*)			Bendras kritulių kiekis
Oro temperatūra	(°C)	(*)		(*)	(*)	
Santykinis drėgnumas	(%)					
Vėjo greitis	(m/s)	(*)			(*)	
Vėjo kryptis	(°)	(*)				Vyraujanti vėjo kryptis
Saulės spinduliuotė	(W/m^2)	(*)				
UVB spinduliuotė	(W/m^2)	(*)				
Dirvožemio temperatūra	(°C)	(*)		(*)	(*)	
Dirvožemio drėgnumas: Dirvožemio terpės potencialas	(hPa)					
Dirvožemio drėgnumas: Vandens kiekis dirvožemyje	Tūris %	(*)		(*)	(*)	
Medynui tenkantys krituliai	(mm)		(*)			
Kiti						Turi būti nurodyta su duomenimis pateikiamoje ataskaitoje

(*) Turi būti nurodyta.

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės šią informaciją apie kiekvieną apskaitos barelį Komisijai perduoda 14 skyriuje nurodytose 20 ir 23 formose.

7 SKYRIUS

DIRVOŽEMIO TIRPALO MONITORINGO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio b punktą dirvožemio tirpalo monitoringas yra vykdomas ne mažiau kaip 10 % II lygio apskaitos barelių.

Toliau išdėstytos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinės oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo programos (*ICP Forests*) dirvožemio specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Monitoringo metodika**

II.1. *Rinktuvo vietos parinkimas*

Dirvožemio tirpalo rinktuvai įrengiami greta tos vietos, kur atliekamas medžių lajos būklės vertinimas. Rekomenduojama lizimetrus išdėstyti visame apskaitos barelyje kaip papuola arba metodiškai, nors tam gali trukdyti akmenys ar kelmai (atstumas nuo medžio nėra tiksliai apibrėžtas). Kad nebūtų pažeidžiamas dirvožemis, nulinio vakuumo lizimetrai nėra įrengiami centrinėje apskaitos barelio dalyje, kurioje atliekamas medžių parametrų monitoringas. Praktiniais sumetimais gali būti naudojamas tipinis dalinis apskaitos barelis. Lizimetrai, kurie jau įrengti, gali būti eksploatuojami, bet nauji turėtų būti įrengiami taip, kaip yra siūloma.

II.2. *Mėginių ėmimo gylis*

Lizimetrai yra įrengiami nustatytame gylyje, bet juos įrengti galima ir pagal dirvožemio horizontus.

— Dirvožemio tirpalo rinktuvai

Jei tinkama, lizimetrai yra įrengiami dviejuose gyliuose, t. y. vienas – šaknų srityje (siūlomas 10–20 cm gylis), kad būtų galima nustatyti maistinių medžiagų ir nuodingų elementų koncentracijas šalia plonųjų šaknų (1 tikslas), ir kitas – po šaknų sritimi (siūlomas 40–80 cm gylis) elementų kiekiui įvertinti (2 tikslas). Taip pat galima įrengti trečią lizimetrą iškart po humuso sluoksniu.

II.3. *Mėginių ėmimo dažnumas*

Apskaitos bareliuose, kur vykdomos kitos intensyvaus monitoringo programos, pvz., nusėdimo ir meteorologinių duomenų matavimai, dirvožemio tirpalo mėginiai yra imami kas mėnesį arba kas dvi savaites. Mėginiai yra imami tą patį metų mėnesį.

II.4. *Mėginių vežimas, laikymas ir paruošimas*

Mėginiai yra vežami ir laikomi taip, kad kuo mažiau pasikeistų jų cheminė sudėtis.

Dirvožemio tirpalą lizimetro sistemoje laikant šaltai (4 °C) ir tamsoje, sumažėja jo biologinis aktyvumas. Dažniausiai, ypač šaltuoju metų laiku, mėginį pakanka laikyti tamsiame butelyje. Gali būti naudojami organiniai arba neorganiniai konservantai, bet jie gali trukdyti analizei. Kad būtų sumažinti galimi mėginių pokyčiai, dirvožemio tirpalas turėtų būti surenkamas kuo greičiau, iškart po siurbimo.

Pranešama apie vežimo ir laikymo tvarką (įskaitant laukimo laikotarpius). Jei reikia, pateikiama išsami informacija apie sunkumus ir nukrypimus nuo šios tvarkos.

Mikroelementams nustatyti mėginių alikvotos į laboratoriją yra vežamos rūgštimi išplautuose buteliuose.

Jeigu renkami dirvožemio mėginiai, jie yra laikomi šaltai plastikiniuose arba polietileniniuose maišuose ir iki centrifugavimo arba kol bus paruošta ištrauka saugomi 4 °C temperatūroje. Centrifuguojama arba paruošiama per vieną dieną (per 18–30 valandų) nuo dirvožemio mėginių paėmimo.

II.5. *Bendroji pagrindinė informacija*

Renkama tokia informacija:

— šalis,

— apskaitos barelio numeris,

— informacija apie rinktuvą (tipas, gylis),

— monitoringo laikotarpio pradžios data,

— monitoringo laikotarpio pabaigos data,

— (vienodų) matavimo laikotarpių skaičius monitoringo metu.

II.6. *Analizės metodai*

Atliekant miško dirvožemio tirpalo monitoringą yra atskiriami privalomi ir neprivalomi parametrai (žr. toliau).

PARAMETRŲ SĄRAŠAS

Parametras	Matavimo vienetas	Privalomas/Neprivalomas
Laidumas	µS/cm	Neprival.
pH		Prival.
Šarmingumas	µmolc/l	Neprival. (jeigu pH > 5)
DOC	mg/l	Prival.
Natris (Na)	mg/l	Neprival. (1)
Kalis (K)	mg/l	Prival.
Kalcis (Ca)	mg/l	Prival.
Magnis (Mg)	mg/l	Prival.
Aliuminis (bendras)	mg/l	Prival. (jeigu pH < 5)
Aliuminis (judrusis)	mg/l	Neprival.
Geležis (Fe)	mg/l	Neprival.
Manganas (Mn)	mg/l	Neprival.
Bendras fosforas (P)	mg/l	Neprival.
NO_3-N	mg/l	Prival.
SO_4-S	mg/l	Prival.
NH_4-N	mg/l	Neprival. (2)
Chloras (Cl)	mg/l	Neprival. (1)
Chromas (Cr)	µg/l	Neprival.
Nikelis (Ni)	µg/l	Neprival.
Cinkas (Zn)	µg/l	Neprival. (3)
Varis (Cu)	µg/l	Neprival. (3)
Švinas (Pb)	µg/l	Neprival.
Kadmis (Cd)	µg/l	Neprival.
Silicis (Si)	mg/l	Neprival.

Prival. – privalomas, neprival. – neprivalomas.

(1) Siūloma atlikti matavimus, kai apskaičiuojama rūgštinė bazinė pusiausvyra.

(2) Siūloma matuoti NH_4 srityse, kuriose didelis NH_x kritulių kiekis (daugiau negu 20 kg NH_x viename hektare per metus).

(3) Siūloma, kadangi tai yra antraeilės maistinės medžiagos. Valstybės narės gali analizuoti ir daugiau – visus arba kai kuriuos neprivalomus parametrus.

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės šią informaciją apie kiekvieną apskaitos barelį Komisijai perduoda 14 skyriuje nurodytose 24, 25 ir 26 formose.

8 SKYRIUS

ŽEMĖS PAVIRŠIAUS AUGALIJOS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio b punktą žemės paviršiaus augalija yra vertinama ne mažiau kaip 10 % II lygio apskaitos barelių.

Toliau išdėstytos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo programos dėl oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo (*ICP Forests*) žemės paviršiaus augalijos specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Vertinimo metodika**

II.1. *Mėginių ėmimo sistema*

Gali būti naudojamos dvi skirtingos mėginių ėmimo sistemos, pagal kurias būtų daugiau tiriamos kokybinės arba kiekybinės savybės:

— pagal pirmąją sistemą yra vertinama dinamika dideliame plote vykdant rūšių sudėties pokyčių monitoringą ir naudojant didesnius negu 100 m^2 mėginių ėmimo vienetus. Kiekvienos iš šių rūšių paplitimo pokyčių skaičiavimai yra atliekami nedideliu ir vidutiniu tikslumu;

— pagal antrąją sistemą daugiausia yra vertinama populiacijos dinamika (plitimas ar mažėjimas) mažesniame plote. Tikslesniam rūšių paplitimo skaičiavimui yra naudojami nedideli mėginių ėmimo plotai (paprastai mažesni negu 10 m^2).

Augalijai vertinti atrinktas plotas yra tipinis apskaitos barelio plotas, kad jo duomenys būtų palyginami su kitais tame pačiame apskaitos barelyje užfiksuotais parametrais. Kad būtų gautas statistinis apskaitos barelio rezultatas, yra naudojami keli monitoringo vienetai.

Fitosociologiniais tikslais minimalus reikalavimas yra imti rūšių mėginius apskaitos barelio lygiu. Norint pasiekti šalių rezultatų palyginamumą yra privaloma naudoti 400 m^2 bendrąjį monitoringo plotą (BMP), kuris yra tipinis II lygio apskaitos barelio žemės paviršiaus augalijos plotas. Toks plotas gali būti sudarytas iš mažesnių II lygio apskaitos barelyje esančių dalinių apskaitos barelių. Duomenys yra pateikiami apie bendrąjį plotą BMP, o ne apie dalinį apskaitos barelį (suminiai duomenys). Valstybės narės atskirų dalinių apskaitos plotelių duomenis saugo savo nacionalinėse duomenų bazėse.

Šalims leidžiama pasirinkti monitoringo vienetų kiekį ir formą.

Jeigu monitoringo vienetai nėra greta, II lygio apskaitos barelyje arba jo buferinėje zonoje jie įrengiami kuo toliau vienas nuo kito, kad apskaitos barelyje monitoringo vienetai būtų kuo mažiau erdviškai susiję. Be to, juose bet kokiu monitoringo lygiu negali būti didelių nevienalyčių veiksnių (didelių akmenų ir uolų, kelių ir takų, laužaviečių, srovių ir tvenkinių, griovių ir kanalų, durpingų balų).

Monitoringo vienetų buvimo vieta turi būti pažymėta nuolatiniu ženklu.

II.2. *Bendroji informacija*

Renkama tokia bendroji informacija:

— šalis,

— apskaitos barelio numeris,

— mėginių ėmimo ir analizės data,

— aptvaras,

— visas plotas, iš kurio buvo imti mėginiai,

— informacija apie bendrą žemės paviršiaus augalijos sluoksnį (paplitimą), krūmų ir žolynų sluoksnį (paplitimą ir vidutinį aukštį) ir samanų sluoksnį (paplitimą).

II.3. *Rūšių gausumo arba paplitimo matavimas*

Atliekant vertinimus, valstybėms narėms yra leidžiama laisvai pasirinkti savo matavimo sistemą, jei duomenis apie paplitimą galima iškart išreikšti procentais nuo 0,01 % (labai reta rūšis) iki 100 % (absoliutus paplitimas).

II.4. *Rūšys*

Į vertinimą yra įtraukiami visi žiediniai augalai, indiniai sporiniai augalai, dirvinių samanų (briofitų) ir kerpių rūšys. Yra parengiamas išsamus šių rūšių sąrašas. Nedirvinės rūšys ir grybai gali būti žymimi pasirinktinai, bet geriausia yra juos įtraukti į atskirus vertinimus. Nenustatytos rūšys turėtų būti pažymėtos ir, jeigu stebimuose vienetuose jos nėra retos, jų mėginiai turėtų būti imami ir laikomi herbariume tolesniam identifikavimui.

Rūšys, kurios randamos tam tikrose vietose (pvz., ant uolų, medžių kelmuose, ant kelių ir takų, žuvusių medžių ir t. t.), turėtų būti pažymėtos.

II.5. *Vertinimo dažnumas ir laikas*

Kas penkeri metai augalijos tyrimai yra atliekami bent jau 10 % apskaitos barelių. Jei yra sezoniškai kompleksiška augalijos sudėtis, gali prireikti atlikti antrąjį vertinimą per metus, kad būtų išsamiai įvertintas augalijos paplitimas. Tolesni žemės paviršiaus augalijos vertinimai yra atliekami maždaug tuo pačiu metų laiku.

II.6. *Analizė*

Įvertinta informacija apie monitoringo vienetus yra susisteminama apskaitos barelio lygiu.

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės žemės paviršiaus augalijos vertinimo rezultatus Komisijai perduoda 14 skyriuje pateiktose 27 ir 28 formose nustatytu formatu.

9 SKYRIUS

MIŠKO PAKLOTĖS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio c punktą nuo 2005 m. miško paklotės vertinimas II lygio apskaitos bareliuose yra neprivalomas. Jeigu miško paklotės vertinimas vykdomas, taikomos toliau išdėstytos nuostatos.

Šios nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo programos dėl oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo (*ICP Forests*) miško paklotės specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Vertinimo metodika**

II.1. *Mėginių ėmimas*

Visais miško paklotės vertinimo tikslais yra patartina, kad mėginių ėmimo iš apskaitos barelių sistema atspindėtų platų dirvožemio rūšių, klimato sąlygų spektrą ir atitinkamos rūšies medyno struktūrą.

II lygio apskaitos bareliuose miško paklotė yra vertinama, jeigu ten taip pat yra vykdomas intensyvus meteorologinis, nusėdimo, dirvožemio vandens ir fenologinis monitoringas.

II.2. *Miško paklotės mėginių rinktuvų vieta ir kiekis*

Miško paklotės mėginių rinktuvai yra įrengiami taip, kad būtų galima lyginti nusėdimo ir dirvožemio vandens rezultatus. Prietaisai yra pritvirtinami, jie gali būti įrengiami kaip papuola arba sistemingai, pvz., vienodais tarpais ir pakankamais kiekiais, kad būtų paimti tipiški viso apskaitos barelio, o ne tik vyraujančių medžių rūšių mėginiai.

Miško paklotės mėginių rinktuvai yra paskirstomi po visą apskaitos barelio plotą. Mėginiai yra imami bent iš 10 rinktuvų viename apskaitos barelyje ir net iki 20 rinktuvų, priklausomai nuo apskaitos barelio dydžio ir vertinamų medžių rūšių.

Šalys gali pasirinkti miško paklotės monitoringo prietaisų rūšį.

II.3. *Mėginių ėmimo dažnumas*

Miško paklotės mėginiai yra imami bent kartą per mėnesį, o per lapų kritimo sezoną – net kas dvi savaites. Cheminei analizei mėginiai gali būti sujungiami į bendrus mėginius pagal laikotarpius. Regionuose, kur žiemą būna sniego ir šerkšno, taip pat atokiose vietose gali reikėti per žiemą palikti mėginių rinktuvus miške. Tokiu atveju miško paklotės mėginius galima surinkti vieną kartą prieš prasidedant žiemai ir vieną kartą – nutirpus sniegui, nes šaltis stabdo vandens nutekėjimą ir miško paklotės irimą.

II.4. *Parametrai ir analizė*

Vertinant miško paklotę, yra atskiriami privalomi ir neprivalomi parametrai (žr. šį sąrašą).

PARAMETRŲ SĄRAŠAS

Privalomi	Neprivalomi
Ca, K, Mg, C, N, P, S	Na, Zn, Mn, Fe, Cu, Pb, Al, B

Cheminei analizei miško paklotės mėginiai yra džiovinami krosnyje iki pastovaus svorio ne aukštesnėje kaip 80 °C, geriausiai 65 °C, temperatūroje. Išdžovinus, 100 lapų arba 1 000 spyglių masė nustatoma 105 °C temperatūroje. Žinant drėgmės procentą daliniuose mėginiuose, visas kiekvienos dalies kiekis gali būti paverčiami išdžiovinta mase esant 80 °C. Ne daugiau kaip 80 °C temperatūroje išdžiovinti mėginiai yra sutrinami į vienalyčius miltelius. Miško paklotės cheminė analizė yra panaši į lapijos cheminę analizę. Miško paklotės cheminės analizės rezultatai yra užrašomi esant 80 °C temperatūrai kaip miško paklotės masė.

III. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės kiekvieno miško paklotės apskaitos barelio vertinimo rezultatus Komisijai perduoda 14 skyriuje pateiktose 29, 30 ir 31 formose nustatytu formatu.

10 SKYRIUS

APLINKOS ORO VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

II lygio apskaitos barelyje aplinkos oro kokybės vertinimas yra neprivalomas. Jeigu aplinkos oro kokybė yra vertinama, taikomos toliau išdėstytos nuostatos.

Minėtos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo programos dėl oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo (*ICP Forests*) aplinkos oro kokybės specialistų grupės techninėmis rekomendacijomis.

II. **Metodų ir įrangos atranka**

Pasyvaus kaupimo monitoringas yra vykdomas tose vietose, kuriose šiuo metu nėra vykdomas pagrindinių oro teršalų aktyvaus kaupimo monitoringas, naudojant aktyvius kaupiklius.

Šalims leidžiama pasirinkti naudoti pasyvaus kaupimo prietaiso rūšį. Visgi būtina nurodyti, kad naudojami kaupikliai ir procedūra atitinka pagal etaloninį metodą nustatytus dydžius (aktyvus kaupiklis).

III. **Matavimo laikotarpis**

Patartina mėginius imti bent kartą per dvi savaites. Prireikus atokiose vietose matavimo laikotarpis gali būti pratęstas iki keturių savaičių, o didelės taršos vietose gali sutrumpėti iki vienos savaitės. Lapuočiams ozono matavimus užtenka atlikti žaliuoju metu laiku, tačiau kitų teršalų matavimai yra atliekami visus metus.

IV. **Apskaitos barelių ir vietos atranka**

Aplinkos oro kokybės monitoringas yra vykdomas, priklausomai nuo vietos, ir tuose apskaitos bareliuose, kur galima gauti meteorologinius ir nusėdimo duomenis. Turėtų būti atrenkamos įvairaus atidengimo vietos, t. y. kur gali būti didelis atidengimas ir netoliese esančios kelios meteorologijos stotys.

Oro taršos koncentracija yra matuojama greta miško, bet ne miške, tipiškoje apskaitos barelio vietoje. Monitoringas gali būti vykdomas atviroje vietoje, patartina ten, kur yra įrengiami šlapiųjų iškritų kaupikliai ir meteorologiniai prietaisai.

V. **Parametrai**

Neprivalomo aplinkos oro kokybės monitoringo metu yra vertinami šie parametrai:

Junginiai	Parametrai	Pastabos
Dujų junginiai	O_3, SO_2, NO_2, NO, HNO_3, HNO_2, NH_3, VOC	Pagal tiesioginį poveikį augalijai daugelyje Europos vietų ozonas yra labiausiai paplitęs teršalas.
Sveikatai žalingų dalelių junginiai	SO_4^{2-}, NO_3^-, NH_4^+, baziniai katijonai	Sveikatai žalingų dalelių junginių bendrųjų iškritų apskaičiavimui matavimus patartina atlikti atsižvelgiant į dalelių paplitimo lygį.

	O_3	NH_3	NO_2	SO_2
Vidutinė koncentracija	X	X	X	X
Didž. (*) koncentracija	X	X	X	X
AOT 40 (*)	X			

(*) Tik vykdant aktyvaus kaupimo monitoringą.

VI. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės kiekvieno apskaitos barelio vertinimo rezultatus Komisijai perduoda 14 skyriuje pateiktose 32, 33 ir 34 formose nustatytu formatu.

11 SKYRIUS

BENDRIEJI MATOMOS OZONO ŽALOS VERTINIMO II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio c punktą II lygio apskaitos bareliuose ozono žalos vertinimas yra neprivalomas. Jeigu ozono padaryta žala yra vertinama, taikomos toliau išdėstytos nuostatos.

Minėtos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo programos dėl oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo (*ICP Forests*) aplinkos oro kokybės ekspertų grupės techninėmis rekomendacijomis. (Nuoroda yra daroma į šios darbo grupės parengtą atskirą vadovą, kuriame yra pateikta papildoma informacija.)

II. **Veiklos sritis**

Patartina šių matomos ozono žalos požymių vertinimą atlikti tuose apskaitos bareliuose, kuriuose vyksta pasyvaus kaupimo ozono monitoringas.

III. **Vertinimas**

III.1. *Vertinimas II lygio apskaitos bareliuose*

Matomos ozono žalos pagrindinėms medžių rūšims vertinimas intensyvaus monitoringo apskaitos barelyje (IMAB) yra atliekamas paėmus bent tų penkių atskirų medžių šakų, kurių lapijos mėginiai yra imami cheminei analizei, mėginius.

Vertinant žalą lapijai, kas antri metai nuo atviroje šviesoje augusios viršutinės vainiko dalies turėtų būti imami mėginiai.

Kasmetinis vertinimas yra rekomenduojamas, bet neprivalomas.

III.2. *Atviroje šviesoje esančios monitoringo vietos (AŠMV) vertinimas*

Atviroje šviesoje esančios monitoringo vieta (toliau – AŠMV) yra greta įrengto ozono pasyvaus monitoringo kaupiklio. AŠMV vertinimo tikslas – pateikti ozono žalos, padarytos prie miško pakraščio atviroje šviesoje esančios augalijos lapijai, skaičiavimus ne daugiau kaip 500 m spinduliu nuo ozono matavimo prietaiso. Siūloma mėginių ėmimo sistema – atsitiktinės atrankos principas modelis, apibrėžtas pirmiau minėtos darbo grupės parengto atskiro vadovo I priede, kuriame yra pateikta papildoma informacija.

Vertinami medžiai, krūmai, vijokliniai augalai ir daugiametės žolės (metinių žolių vertinimas yra neprivalomas).

Į vertinimą yra neįtraukti tik vienskilčiai augalai.

III.3. *Vertinimo laikotarpis*

II lygio apskaitos barelyje matomos ozono žalos pobūdžio ir dydžio nustatymas yra vykdomas tokiais laikotarpiais: spalio–vasario mėn. – spygliuočių, nuo liepos iki rugsėjo mėn. pradžios – plačialapių.

Apskritai matomos ozono žalos pobūdžio medžiams, krūmams ir žolynams nustatymas AŠMV ir tokios žalos žemės paviršiaus augalijai (neprivalomas) nustatymas IMAB yra atliekamas bent kartą vasaros pabaigoje (ir, jei įmanoma, vasaros pradžioje), prieš prasidedant natūraliai lapų dechromacijai ir dėl senėjimo ir (arba) sausros lapams krintant.

III.4. *Pagrindinių plačialapių medžių rūšių vertinimas*

Vertinant pagrindines medžių rūšis, nuo kiekvieno viršutinio atviroje šviesoje augusios lajos trečdalio yra nupjaunamos penkios šakos (kuo mažesnės, bet ant jų turi matytis visi lapų augimo periodai), kartu cheminei spyglių ir lapų analizei yra imamas dvimetis lapijos mėginys arba, jei įmanoma, mėginys yra imamas pagal vietos požymių fenologiją. Paimti tipiški kiekvienos šakos lapų mėginiai (t. y. maždaug 30 lapų *Fagus sylvatica* atveju) yra analizuojami didžiausio atidengimo šviesai sąlygomis, balais įvertinant ozono žalos (taip/ne) dydį.

Balai	Procentinis dydis, apibūdinimas
0	Žalos nėra, lapai nepažeisti.
1	1–5 % lapų turi ozono požymių.
2	6–50 % lapų turi ozono požymių.
3	51–100 % lapų turi ozono požymių.

III.5. *Pagrindinių spygliuočių medžių rūšių vertinimas*

Paėmus lapų mėginius, nuo kiekvieno medžio atviroje šviesoje augusios viršutinės vainiko dalies yra nupjaunamos kelios šakos (5 kuo mažesnės šakos, bet mažiausiai einamųjų metų spygliais (C spygliais) ir ankstesniųjų metų spygliais (C + 1 spygliais). Jeigu ši medžio dalis yra neprieinama, naudokite kai kurias lapijos analizei paimtas šakas.

Kiekvienos amžiaus grupės (nuo einamųjų metų (C) iki trejų metų (C + 2)) spyglių pageltonavimas yra vertinamas procentais apskaičiuojant visą pažeistą plotą ir nurodant visų paviršių sudarančių vienos amžiaus grupės spyglių vietą, o tada pagal šią lentelę tam procentiniam dydžiui nustatomas atitinkamas balas (klasė).

Balai	Apibūdinimas
0	Žalos nėra.
1	1–5 % paviršiaus pažeista.
2	6–50 % paviršiaus pažeista.
3	51–100 % paviršiaus pažeista.

Balai nustatomi spyglių grupei, taigi medžiai (ir rūšys) turės atskirus balus C, C + 1, C + 2 ir pan. amžiaus grupių spygliams. Atskiro medžio galutinis balas – tai klasė, atitinkanti vidutinį to medžio atitinkamos spyglių amžiaus grupės pažeidimo procentą (procentas nustatomas apskaičiuojant visų atskirų spyglių menturio atitinkamoje to medžio amžiaus grupėje vidurkį); panašiai, galutinis apskaitos barelio balas yra balas, atitinkantis visų tikrinamų medžių pažeidimo procentų vidurkį.

III.6. *Matomos ozono žalos (mažų) medžių, krūmų ir daugiamečių augalų rūšims AŠMV ir žemės paviršiaus augalijai (neprivalomas) pobūdžio nustatymas II lygio apskaitos barelyje*

Mažų medžių, krūmų ir žolynų rūšių požymiams įvertinti AŠMV ir žemės augalijos požymiams įvertinti (neprivaloma) II lygio apskaitos barelyje apie kiekvieną atsitiktinės atrankos būdu atrinktą vertinamą erdvinį vienetą reikia surinkti šią informaciją:

— augančio (mažo) medžio, krūmo ir žolynų rūšių mokslinis pavadinimas ir kodas, nurodant, yra žalos požymių, ar nėra,

— yra vertinami medžių ir krūmų vienetai, vijoklinių augalų ir žolynų – populiacijos,

— todėl skaičiavimuose yra pateikiami dažnumo, vidurkių ir suminiai parametrai:

  — kvadratų dažnumas, įskaitant simptominius augalus (% pažeistos miško pakraštyje esančios augalijos ploto),

  — simptominių rūšių dažnumas (% simptominių rūšių, palyginti su bendru miško pakraštyje augančių rūšių kiekiu),

  — simptominių rūšių vidurkis,

  — bendras simptominių rūšių kiekis;

  — skaičiavimai turėtų būti pateikiami 95 % tikimybės intervalu.

Dirvožemio drėgnumo sąlygos yra vertinamos AŠMV ir neprivalomuose daliniuose apskaitos bareliuose. Kiekvienos pažeistos rūšies mėginiai yra imami ir nuotraukos yra daromos pagal Aplinkos oro kokybės darbo grupės technines rekomendacijas.

IV. **Duomenų perdavimas**

Valstybės narės kiekvieno apskaitos barelio vertinimo rezultatus Komisijai perduoda 14 skyriuje nurodytose 35, 36 ir 37 formose nustatytu formatu.

12 SKYRIUS

FENOLOGINIŲ STEBĖJIMŲ II LYGIO APSKAITOS BARELIUOSE BENDRIEJI METODAI

I. **Bendrosios pastabos**

Pagal 6 straipsnio c punktą II lygio apskaitos bareliuose fenologiniai stebėjimai yra neprivalomi. Jeigu fenologinis stebėjimai yra atliekami, taikomos toliau išdėstytos nuostatos.

Minėtos nuostatos yra pagrįstos Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo programos dėl oro taršos poveikio miškams vertinimo ir monitoringo (*ICP Forests*) meteorologijos ir fenologijos ekspertų grupės techninėmis rekomendacijomis. (Nuoroda yra daroma į šios darbo grupės parengtą atskirą vadovą, kuriame yra pateikta papildoma informacija.)

II. **Veiklos sritis**

Apskaitos barelyje ir buferinėje zonoje neišsamus vertinimas yra atliekamas tik tuose II lygio apskaitos bareliuose, kuriuose yra atliekami meteorologiniai stebėjimai ir nusėdimo bei miško paklotės matavimai.

III. **Stebėjimai ir jų fiksavimas apskaitos barelių lygiu**

Daugiau bendrosios informacijos apie ekologinius procesus apskaitos barelyje galima gauti ir ankstyvo įspėjimo sistemą apie medžių būklei poveikį darančius veiksnius galima sukurti užfiksuojant didžiausius biotinius ir abiotinius (žalingus) veiksnius ir fenologinius reiškinius. Tai ypač naudinga nacionaliniu lygiu vertinant II lygio duomenis.

Stebėjimai ir jų fiksavimas turėtų būti aiškūs ir paprasti, įtraukiant tik:

— raudonumo, spalvos pakitimo ir lapų (spyglių) kritimo paplitimą,

— biotinė žala (kenkėjai ir (arba) ligos),

— abiotinė žala (šaltis, vėjas, ledai).

III.1. *Stebėjimo vieta*

Stebėjimai turėtų būti vykdomi visų II lygio apskaitos barelių, kuriuose yra atliekami pastovūs matavimai, plote ir (arba) buferinėje zonoje.

III.2. *Stebėjimo dažnumas*

Stebėjimų laikotarpiai gali sutapti su nusėdimo ar dirvožemio tirpalo mėginių ėmimu. Kad būtų stebimi fenologiniai pokyčiai, augimo metu stebėjimus reikia vykdyti bent kas antrą savaitę.

III.3. *Stebėjimas ir jo fiksavimas*

Visos intensyvaus monitoringo apskaitos bareliuose esančios rūšys yra svarbios, nors pirmenybę reikėtų teikti pagrindinėms apskaitos barelyje augančių medžių rūšims. Valstybės narės gali įtraukti daugiau rūšių. Tačiau šiuo atveju informacija apie kiekvieną rūšį yra užfiksuojama atskirai. Reikėtų fiksuoti tik pokyčius nuo paskutinio apsilankymo ir (arba) jų pakitusį dažnumą ar intensyvumą. Atskiromis fenologinių reiškinių fazėmis vertinimai yra kartojami iki fazės pabaigos.

IV. **Intensyvus fenologinis atskirų medžių monitoringas**

Vykdomas šių fazių monitoringas (kai taikoma rūšims): lapų (spyglių) atsiradimas, vasaros ūglių atsiradimas, antras paraudonavimas, žydėjimas, spalvos pakitimas rudenį, lapų (spyglių) žuvimas ir lapų (spyglių) kritimas.

IV.1. *Rūšių ir apskaitos barelių atranka*

Pirmenybę reikėtų teikti:

— apskaitos bareliams, kuriuose yra vykdomi (bent) meteorologiniai matavimai,

— pagrindinėms apskaitos barelyje augančioms rūšims, kurios jau yra apibrėžtos kaip pagrindinės rūšys (gali būti įtrauktos ir kitos to paties apskaitos barelio rūšys).

IV.2. *Tikrinamų medžių atrankos kriterijai*

Medžių atrankai taikomi šie kriterijai:

Turėtų būti atrinkti tokie medžiai, kuriems yra atliekamas lajos būklės vertinimas. Pirmenybė turėtų būti teikiama medžiams, kurie apskaitos barelio išorėje yra aiškiai matomi, nes dažni stebėjimai gali daryti poveikį apskaitos barelio žemės paviršiaus augalijai.

Jeigu aiškiai matomų medžių, kuriems atliekamas lajos būklės vertinimas, nepakanka, apskaitos barelyje arba buferinėje zonoje reikia atrinkti papildomų medžių. Šiuo atveju:

— tai turėtų būti viršaujantys arba mažo ar vidutinio augumo medžiai,

— pirmenybė turėtų būti teikiama medžiams, kuriems yra vykdomi (numatyti) periodiniai skersmens krūtinės aukštyje (SKA) ir aukščio matavimai,

— lapų (spyglių) mėginiams ir tyrimams atrinkti medžiai neįtraukiami.

Apskaitos plotelyje mėginiams yra atrenkama 10–20 kiekvienos rūšies medžių. Visi medžiai turėtų būti sunumeruoti. Jeigu numeriai jiems jau skirti (pvz., vertinant lajos būklę ar prieaugį), paliekami ir naudojami tie patys numeriai.

Jeigu atrinktas medis žūva arba yra nukertamas, jį galima pakeisti. Kitam atrinktam medžiui turėtų būti skirtas naujas numeris, kuris pažymimas ir pranešamas Komisijai.

IV.3. *Vertintina laja*

Patartina, kad iš vieno stebėjimo taško būtų matoma lajos viršūnė (šviesoje auganti lajos dalis). Jeigu tai neįmanoma, tuomet tinka vidurinė lajos dalis. Per paskesnius fenologinius stebėjimus tais pačiais, taip pat kitais metais turėtų būti vertinama ta pati lajos dalis.

IV.4. *Vertinimo kryptis*

Atskirų medžių stebėjimų kryptis kiekvieną kartą turėtų būti ta pati. Atrenkant medžius, ji turėtų būti nurodoma pagal 8 klasių sistemą 12a formoje. Kiekvienas šios padėties pasikeitimas turėtų būti pažymėtas ir praneštas.

IV.5. *Stebėjimų dažnumas*

Nuo minėtų fenologinių fazių pradžios iki pabaigos tą pačią savaitės dieną yra vykdomi savaitiniai stebėjimai.

IV.6. *Monitoringo fazės*

Iš esmės visos fenologinės fazės yra svarbios fenologiniam monitoringui. Visgi praktiniu požiūriu (pvz., finansinės lėšos, monitoringo lengvumas ir patikimumas, lyginamumas Europos lygiu, suderinamumas su kitu monitoringu, pvz., lajos būklės tikrinimu) daugiausia dėmesio reikia skirti kai kurioms fazėms ir pagrindinėms rūšims ar rūšių grupėms.

Spygliuočių ir plačialapių rūšys yra vertinamos atskirai:

Spygliuočiai	Plačialapių rūšys
Spyglių atsiradimas	Lapų išsiskleidimas
Vasaros ūgliai	Antras paraudonavimas
Žydėjimas	Žydėjimas
	Spalvos pakitimas rudenį
	Lapų žuvimas ir kritimas

Žydėjimo fazėje tik vyriškųjų žiedų išsiskleidimo pradžią (po apsidulkinimo) reikia: užfiksuoti, o kitos fazės turi būti užfiksuotos kiekybiškai; be to, reikėtų užfiksuoti pavasarį vėlyvų šalnų padarytą žalą spygliams, lapams arba žiedams ir jos intensyvumą; atskirų fazių aprašai ir jų nustatymas yra apibrėžti toliau.

V. **Papildoma monitoringo vykdymo metodika**

Taikant papildomą monitoringo metodiką (pvz., renkant miško paklotės mėginius arba matuojant medžių liemens apimtį) galima gauti pagrindžiančios, papildomos informacijos.

Imant medžių paklotės mėginius galima gauti kiekybinių duomenų, pvz., apie žydėjimą, sėklų augimą, lapų (spyglių) kritimą ir pan.

Medžių liemuo: pastoviai atliekant medžių liemens pokyčių matavimus galima gauti informacijos apie medžių augimo pradžią bei pabaigą ir reakciją į poveikį darančius reiškinius.

Pagal polajinių kritulių chemines savybes galima gauti papildomos informacijos apie fenologinių fazių dažnį, susijusį su maistinių medžiagų kaita.

VI. **Duomenų pateikimas**

Valstybės narės kiekvieno apskaitos barelio vertinimo rezultatus Komisijai pateikia 14 skyriuje pateiktose 38, 39 ir 40 formose nustatytu formatu.

13 SKYRIUS

NURODYMAI, KAIP PATEIKTI PAPILDOMĄ INFORMACIJĄ APIE TAIKOMUS MONITORINGO METODUS IR NACIONALINIU LYGIU GAUTUS VERTINIMO (AIŠKINIMO) REZULTATUS

I. **Bendrosios pastabos**

Kartu su duomenimis, kuriuos būtina pateikti pagal Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 15 straipsnio 1 dalį, valstybės narės parengia ir pateikia Komisijai dokumentą su papildoma informacija apie I ir II lygių apskaitos bareliuose taikytus monitoringo metodus (prie dokumentų pridedama ataskaita, PDPA).

PDPA sudaro dvi dalys: viena dalis, apibūdinanti atrankos schemai faktiškai taikytus metodus, naudotus įrenginius, vertinimą, analizę ir pan. (informacija pateikta II.1 punkte), kita dalis – apie išimtis ir nukrypimus, su kuriais buvo susidurta (informacija pateikta II.2 punkte).

II. **Prie duomenų pridedama ataskaita**

II.1. *PDPA dalis, apibūdinanti faktiškai taikytus metodus ir kt.*

Šioje PDPA dalyje yra apibūdinami realiai taikyti mėginių ėmimo metodai, naudoti įrenginiai, vertinimas, analizė ir pan. Pateikiama tokia išsami informacija:

Patikrinimų (mėginių ėmimo) metodai

Forest Focus monitoringo metu daugeliu atvejų suteikiama didelė laisvė pasirinkti įrenginius, mėginių ėmimo gylį, grafikus ir periodiškumą. Nurodoma išsami informacija apie monitoringo metu arba imant mėginius faktiškai naudotus įrenginius, faktinį gylį, grafikus ir dažnumą. Paėmus mėginius, yra pateikiama išsami informacija apie šį mėginių ėmimą, įskaitant jų laikymą ir pervežimą.

Trumpai apibūdinami visi atlikti kontroliniai matavimai.

Rezultatų analizės ir apskaičiavimo metodai

Atsižvelgiant į mėginių analizės duomenis yra pateikiama informacija apie mėginių paruošimą ir analizės metu taikytus metodus. Apie šiuos metodus yra pateikiama tiksli informacija, įskaitant galimybes (pakartotinai) apskaičiuoti gautus duomenis. Trumpai apibūdinami visi atlikti kontroliniai matavimai (metinių rievių tyrimo vykdymas ir pan.).

Pagal PDPA anketas pateikiama informacija bus vertinga daugelį metų, kol nebus pakeisti taikyti metodai.

Ypatingas dėmesys yra skiriamas monitoringui, pervežimui ir analizei taikytų metodų pasikeitimų stebėjimui bei patvirtinimui dokumentais. Yra nurodomi ir išsamiai apibūdinami regioniniai skirtumai (pvz., analizei naudotos skirtingos laboratorijos).

II.2. *PDPA dalis, kurioje nagrinėjamos išimtys ir nukrypimai, su kuriais buvo susidurta (metinė PDPA)*

Kartu su bendra informacija apie metodus, apibūdintus naudojant PDPA anketą, yra aprašomos tam tikros problemos, išimtys, nukrypimai ir kasmet pateikiamų duomenų patikrinimo sunkumai.

Išimtys ir nukrypimai

Yra pranešama apie išimtinius atvejus ir svarbius nukrypimus nuo įprastos tvarkos. Be mėginių ėmimui, analizei ir pan. taikytų metodų apibūdinimo, kaip pateikta PDPA anketose, reikalinga tinkamai dokumentais pagrįsti išimtis, išimtinius atvejus ir nukrypimus. Tai bus pagrindžiama dokumentais metinėje PDPA ataskaitoje ir pateikiama Komisijai kartu su duomenimis.

Duomenų patikra, tvarkymas ir kokybė

Nurodoma duomenų patikrai taikyta tvarka, įskaitant duomenų atmetimo ribas (patikimumo tikrinimai), taip pat tvarka, taikyta nacionalinių duomenų suderinamumui patikrinti.

Jeigu yra duomenų neatitikimų, kai kuriais atvejais vertinimuose galima naudotis iš kitų šaltinių gautais rezultatais. Šie įvertinti duomenys yra nurodomi, o darytos prielaidos kruopščiai pagrindžiamos dokumentais.

Be to, reikia apibūdinti kokybės užtikrinimo ir kokybės kontrolės srityse taikytus metodus.

Prireikus Komisija gali pareikalauti iš valstybių narių daugiau informacijos pagal metines PDPA anketas.

14 SKYRIUS

REZULTATŲ PATEIKIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS IR DUOMENŲ FORMATAI

I. Bendroji techninė informacija apie duomenų pateikimą

I.1. *Reikalavimai techninei įrangai*

Duomenims perduoti buvo pasirinktas 3,5″ lankstusis diskas (DSDD arba HD arba kompaktinis diskas (CD-ROM)). Jeigu valstybės narės turi elektronines duomenų perdavimo priemones, nuo 2005 m. jos turėtų tokias priemones naudoti.

I.2. *Reikalavimai programinei įrangai, duomenų formatas*

Diskeliai turi būti suformatuoti atitinkamu tankiu (DSDD – mažas tankis, HD – didelis tankis), naudojant 2.1 arba didesnę disko operacinę sistemą (DOS), ir turėtų būti 100 % suderinami su IBM standartu. Visa lanksčiajame diske arba kompaktiniame diske esanti medžiaga yra pateikiama amerikietiškuoju standartiniu informacijos mainų kodu (ASCII) tokia forma, kuri yra nurodyta V punkte pateiktose lentelėse.

I.3. *Duomenų rinkmenos*

Kiekviename diskelyje (arba diskelių rinkinyje) yra pateikiamos apskaitos barelių ir duomenų rinkmenos; rinkmenos su apibendrinta informacija apie apskaitos barelius (apskaitos barelių rinkmena (-os)) ir rinkmena (-os) su kiekvieno monitoringo metu gautais duomenimis (duomenų rinkmenos).

II. Duomenų patikra ir tvarkymas

Nurodoma duomenų kokybės kontrolei taikyta tvarka, įskaitant duomenų atmetimo ribas (patikimumo tikrinimai), taip pat tvarka, taikyta nacionalinių duomenų suderinamumui patikrinti.

Jeigu yra duomenų neatitikimų, kai kuriais atvejais vertinimuose galima naudotis iš kitų šaltinių gautais rezultatais. Šie įvertinti duomenys yra nurodomi, o naudotos prielaidos kruopščiai pagrindžiamos dokumentais.

III. PDPA ir ataskaitos apie pažangą, padarytą aiškinant (vertinant) duomenis nacionaliniu lygiu

Šioje ataskaitoje yra pateikiama informacija apie pažangą, padarytą aiškinant (vertinant) duomenis nacionaliniu lygiu. Aiškinant (vertinant) duomenis nacionaliniu lygiu yra pateikiama tokia informacija:

Valstybės narės atlieka monitoringo duomenų vertinimą (aiškinimą) nacionaliniu lygiu.

Valstybėms narėms leidžiama pasirinkti, kokį vertinimą ir aiškinimą atlikti nacionaliniu lygiu, ir apie jį pranešti Komisijai.

IV. PDPA ir pažangos, padarytos aiškinant (vertinant) duomenis nacionaliniu lygiu, ataskaitos pateikimo terminai

IV.1. *PDPA pateikimo terminai*

PDPA anketos yra užpildomos ir pateikiamos Komisijai kartu su pirmaisiais duomenimis. Jeigu pakeičiami taikomi metodai, pateikiama informacija apie šiuos pasikeitimus. Ta PDPA dalis, kurioje yra apibūdinti pastebėti nukrypimai ir išimtys, Komisijai pateikiama kartu su metiniais duomenimis.

IV.2. *Pažangos, padarytos aiškinant (vertinant) duomenis nacionaliniu lygiu, atskaitos pateikimo terminai.*

Nacionalinių įvertinimų ir aiškinimų pažangos ataskaitos Komisijai perduodami iki kiekvienų metų gruodžio 31 d.

V. **Duomenų pateikimas skaitmeniniame formate. Formos**

Vertinimo (Informacijos) turinys	Formos Nr./pavadinimas		Tinklas
Apskaitos barelių įrengimas	1	XXGENER. PLT: Informacija apie apskaitos barelio lygį	II
Apskaitos barelių įrengimas	2	Kiti stebėjimai miškų ekosistemų intensyvaus monitoringo apskaitos bareliuose	II
Laja	3	XX1993.PLO: Informacija apie apskaitos barelio lygį	I
Laja	4	XX1993.TRE NEW: Informacija apie medžius	I
Laja	5	Rinkmenos su informacija apie apskaitos barelio lygį, kuri turi būti naudojama kartu su I lygio medžių gyvybingumo įvertinimu, turinys	I
Laja	6	XX1996.PLT (TCP): Rinkmenos su informacija apie apskaitos barelio lygį, kuri turi būti naudojama kartu su lajos įvertinimu, turinys	II
Laja	7	XX1996.TRM (TC1): Rinkmenos su informacija apie medžius (privaloma), kuri turi būti naudojama kartu su medžių būklės įvertinimu, turinys	II
Laja	8	XX2004.TRO: Rinkmenos su informacija apie medžių lygį (privaloma), kuri turi būti naudojama kartu su medžių būklės įvertinimu, turinys	II
Lapija	9	XX1996.PLF: Sumažintos rinkmenos su informacija apie medžius, kuri turi būti naudojama kartu su spyglių ir lapų cheminės sudėties įvertinimu, turinys	II
Lapija	10	XX1996.FOM: Rinkmenos su informacija apie lapijos analizę turinys (privaloma)	II
Lapija	11	XX1996.FOO: Rinkmenos su informacija apie lapijos analizę turinys (neprivaloma)	II
Prieaugis	12	XX1993.PLI: Sumažintos rinkmenos su informacija apie apskaitos barelio prieaugį turinys	II
Prieaugis	13	XX1996.IPM: Rinkmenos su informacija apie prieaugį – periodiniai matavimai – turinys	II
Prieaugis	14	XX1996.IRA: Rinkmenos su informacija apie prieaugį – metinių rievių analizė ir kamieno skerspjūvio analizė – turinys (neprivaloma)	II
Prieaugis	15	XX1996.IEV: Duomenų apie prieaugį įvertinimo turinys (neprivaloma)	II
Prieaugis	16	XX2002.INV: Sumažintos apskaitos barelio rinkmenos, kuri turi būti naudojama kartu su apskaitos barelio tūrio duomenimis, turinys	II
Nusėdimas	17	XX1996.PLD: Sumažintos apskaitos barelio rinkmenos, kuri turi būti naudojama kartu su nusėdimo matavimais, turinys	II
Nusėdimas	18	XX1996.DEM: Duomenų rinkmenos su nusėdimo matavimais turinys (privaloma)	II
Nusėdimas	19	XX1996.DEO: Duomenų rinkmenos su nusėdimo matavimais turinys (neprivaloma)	II
Meteorologija	20	XX1996.PLM: Sumažintos apskaitos barelio rinkmenos, kuri turi būti naudojama kartu su meteorologiniais matavimais, turinys	II
Meteorologija	21	XX1996.MEM: Duomenų rinkmenos su meteorologiniais matavimais turinys (privaloma)	II
Meteorologija	22	XX1996.MEO: Duomenų rinkmenos su meteorologiniais matavimais turinys (neprivaloma)	II
Meteorologija	23	XX1996.MEC: Duomenų rinkmenos su informacija apie klimatą turinys (neprivaloma)	II
Dirvožemio tirpalas	24	XX1996.PSS: Sumažintos apskaitos barelio rinkmenos, kuri turi būti naudojama kartu su dirvožemio tirpalo matavimais, turinys	II
Dirvožemio tirpalas	25	XX1996.SSM: Duomenų rinkmenos su dirvožemio tirpalo matavimais turinys (privaloma)	II
Dirvožemio tirpalas	26	XX1996.SSO: Duomenų rinkmenos su dirvožemio tirpalo matavimais turinys (neprivaloma)	II
Žemės paviršiaus augalija	27	XX1997.PLV: Sumažintos apskaitos barelio rinkmenos, kuri turi būti naudojama kartu su žemės paviršiaus augalijos įvertinimu, turinys	II
Žemės paviršiaus augalija	28	XX1996.VEM: Duomenų rinkmenos su žemės paviršiaus augalijos įvertinimu turinys	II
Miško paklotė	29	XX1996.LFP: Sumažintos apskaitos barelio rinkmenos, kuri turi būti naudojama kartu su miško paklotės įvertinimu, turinys	II

Vertinimo (Informacijos) turinys	Formos Nr./pavadinimas		Tinklas
Miško paklotė	30	XX2002.LFM: Duomenų rinkmenos su miško paklotės analizės informacija turinys (privaloma)	II
Miško paklotė	31	XX2002.LFO: Duomenų rinkmenos su miško paklotės analizės informacija turinys (neprivaloma)	II
Ozonas	32	XX2000.pac: Aplinkos oro kokybė: ozonas	II
Ozonas	33	XX2000.pps: Aplinkos oro kokybė: ozonas	II
Ozonas	34	XX2000.aqm: Aplinkos oro kokybė: ozonas	II
Ozono padaryta žala	35	XX2004.PLL: Ozono padarytos žalos įvertinimas	II
Ozono padaryta žala	36	XX2004.LTF: Ozono padarytos žalos įvertinimas	II
Ozono padaryta žala	37	XX2004.LSS: Ozono padarytos žalos įvertinimas	II
Fenologija	38	XX2004.PLP: Intensyviam fenologiniam monitoringui atrinktų medžių registravimo forma	II
Fenologija	39	XX2004.PHE: Fenologiniai reiškiniai ir biotiniai ir abiotiniai (žalingi) veiksniai (apskaitos barelis – išplėstinis monitoringas)	II
Fenologija	40	XX2004.PHI: Fenologinių reiškinių ir biotinių ir abiotinių (žalingų) veiksnių (medžiai – intensyvus monitoringas) registravimas	II

Formos:

(Formos yra pateikiamos tik Excel formatu)

15 SKYRIUS

I IR II LYGIŲ APSKAITOS BARELIŲ TIKRINIMO DUOMENŲ KODŲ SĄRAŠAS IR NURODYMAI

Toliau pateikti nurodymai ir kodai yra naudojami perduoti duomenims, gautiems I ir II lygių tinkluose, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 2152/2003. Kiekvienų ataskaitinių metų pakeitimai pateikiami Techninių specifikacijų ataskaitose, kurias skelbia Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras.

Bendroji informacija apie apskaitos barelį

1) *Šalis*

01: Prancūzija
02: Belgija
03: Nyderlandai
04: Vokietija
05: Italija
06: Jungtinė Karalystė
07: Airija
08: Danija
09: Graikija
10: Portugalija
11: Ispanija
12: Liuksemburgas
13: Švedija
14: Austrija
15: Suomija
50: Šveicarija
51: Vengrija
52: Rumunija
53: Lenkija
54: Slovakija
55: Norvegija
56: Lietuva
57: Kroatija
58: Čekijos Respublika
59: Estija
60: Slovėnija
61: Moldova
62: Rusija
63: Bulgarija
64: Latvija
66: Kipras

2) *Apskaitos barelio numeris*

Apskaitos barelio numeris atitinka unikalųjį numerį, atrankos arba įrengimo metu suteiktą pastoviam apskaitos bareliui.

3) *Stebėjimų data, įvertinimo data, analizės data*

Datos įrašomos tokia tvarka: diena, mėnuo ir metai:

Diena	Mėnuo	Metai
08	09	04

4) *Platumos (ilgumos) koordinatės*

Įrašomi visi šeši apskaitos barelio centrą žymintys platumos ir ilgumos skaičiai, pvz.:

	+/–	Laipsniai		Minutės		Sekundės	
platuma	+	5	0	1	0	2	7
ilguma	–	0	1	1	5	3	2

Pirmoje skiltyje nurodomos + arba – koordinatės.

5) *Galimybė pagrindinėms medžių rūšims apsirūpinti vandeniu (įvertinimas)*

1: nepakankama
2: pakankama
3: pernelyg didelė

6) *Humuso tipas*

1: Mull
2: Moder
3: Mor
4: Anmor
5: Durpės
6: Kita
7: Raw (Roh)

7) *Aukštis virš jūros lygio*

1	≤ 50 m	13	601—650 m
2	51—100 m	14	651—700 m
3	101—150 m	15	701—750 m
4	151—200 m	16	751—800 m
5	201—250 m	17	801—850 m
6	251—300 m	18	851—900 m
7	301—350 m	19	901—950 m
8	351—400 m	20	951—1 000 m
9	401—450 m	21	1 001—1 050 m
10	451—500 m	22	1 051—1 100 m
11	501—550 m	23	1 101—1 150 m
12	551—600 m	24	1 151—1 200 m

25 1 201—1 250 m
26 1 251—1 300 m
27 1 301—1 350 m
28 1 351—1 400 m
29 1 401—1 450 m
30 1 451—1 500 m
31 1 501—1 550 m
32 1 551—1 600 m
33 1 601—1 650 m
34 1 651—1 700 m
35 1 701—1 750 m
36 1 751—1 800 m
37 1 801—1 850 m
38 1 851—1 900 m
39 1 901—1 950 m
40 1 951—2 000 m
41 2 001—2 050 m
42 2 051—2 100 m
43 2 101—2 150 m
44 2 151—2 200 m
45 2 201—2 250 m
46 2 251—2 300 m
47 2 301—2 350 m
48 2 351—2 400 m
49 2 401—2 450 m
50 2 451—2 500 m
51 >2 500 m

8) *Kryptis*

1: N – šiaurės
2: NE – šiaurės rytų
3: E – rytų
4: SE – pietryčių
5: S – pietų
6: SW – pietvakarių
7: W – vakarų
8: NW – šiaurės vakarų
9: Polinkio nėra

9) *Vyraujančio ardo vidutinis amžius (metai)*

1: ≤ 20
2: 21–40
3: 41–60
4: 61–80
5: 81–100
6: 101–120
7: > 120
8: įvairiaamžiai medynai

10) *Dirvožemio tipologiniai vienetai*

Fluvisols

101 Eutric Fluvisols
102 Calcaric Fluvisols
103 Dystric Fluvisols
104 Mollic Fluvisols
105 Umbric Fluvisols
106 Thionic Fluvisols
107 Salic Fluvisols

Gleysols

108 Eutric Gleysols
109 Calcic Gleysols
110 Dystric Gleysols
111 Andic Gleysols
112 Mollic Gleysols
113 Umbric Gleysols
114 Thionic Gleysols
115 Gelic Gleysols

Regosols

116 Eutric Regosols
117 Calcaric Regosols
118 Gypsic Regosols
119 Dystric Regosols
120 Umbric Regosols
121 Gelic Regosols

Leptosols

122 Eutric Leptosols
123 Dystric Leptosols
124 Rendzic Leptosols
125 Mollic Leptosols
126 Umbric Leptosols
127 Lithic Leptosols
128 Gelic Leptosols

Arenosols

129 Haplic Arenosols
130 Cambic Arenosols
131 Luvic Arenosols

132 Ferralic Arenosols
133 Albic Arenosols
134 Calcaric Arenosols
135 Gleyic Arenosols

Andosols

136 Haplic Andosols
137 Mollic Andosols
138 Umbric Andosols
139 Vitric Andosols
140 Gleyic Andosols
141 Gelic Andosols

Vertisols

142 Eutric Vertisols
143 Dystric Vertisols
144 Calcic Vertisols
145 Gypsic Vertisols

Cambisols

146 Eutric Cambisols
147 Dystric Cambisols
148 Humic Cambisols
149 Calcaric Cambisols
150 Chromic Cambisols
151 Vertic Cambisols
152 Ferralic Cambisols
153 Gleyic Cambisols
154 Gelic Cambisols

Calcisols

155 Haplic Calcisols
156 Luvic Calcisols
157 Petric Calcisols

Gypsisols

158 Haplic Gypsisols
159 Calcic Gypsisols
160 Luvic Gypsisols
161 Petric Gypsisols

Solonetz

162 Haplic Solonetz
163 Mollic Solonetz
164 Calcic Solonetz
165 Gypsic Solonetz
166 Stagnic Solonetz
167 Gleyic Solonetz

Solonchaks

168 Haplic Solonchaks
169 Mollic Solonchaks
170 Calcic Solonchaks
171 Gypsic Solonchaks
172 Sodic Solonchaks
173 Gleyic Solonchaks
174 Gelic Solonchaks

Kastanozems

175 Haplic Kastanozems
176 Luvic Kastanozems
177 Calcic Kastanozems
178 Gypsic Kastanozems

Chernozems

179 Haplic Chernozems
180 Calcic Chernozems
181 Luvic Chernozems
182 Glossic Chernozems
183 Gleyic Chernozems

Phaeozems

184 Haplic Phaeozems
185 Calcaric Phaeozems
186 Luvic Phaeozems
187 Stagnic Phaeozems
188 Gleyic Phaeozems

Greyzems

189 Haplic Greyzems
190 Gleyic Greyzems

Luvisols

191 Haplic Luvisols
192 Ferric Luvisols
193 Chromic Luvisols
194 Calcic Luvisols
195 Vertic Luvisols
196 Albic Luvisols
197 Stagnic Luvisols
198 Gleyic Luvisols

Lixisols

199 Haplic Lixisols
200 Ferric Lixisols
201 Plinthic Lixisols
202 Albic Lixisols
203 Stagnic Lixisols
204 Gleyic Lixisols

Planosols

205 Eutric Planosols
206 Dystric Planosols
207 Mollic Planosols
208 Umbric Planosols
209 Gelic Planosols

Podzoluvisols

210 Eutric Podzoluvisols
211 Dystric Podzoluvisols
212 Stagnic Podzoluvisols
213 Gleyic Podzoluvisols
214 Gelic Podzoluvisols

Podzols

215 Haplic Podzols
216 Cambic Podzols
217 Ferric Podzols
218 Carbic Podzols
219 Gleyic Podzols
220 Gelic Podzols

Acrisols

221 Haplic Acrisols
222 Ferric Acrisols
223 Humic Acrisols
224 Plinthic Acrisols
225 Gleyic Acrisols

Alisols

226 Haplic Alisols
227 Ferric Alisols
228 Humic Alisols
229 Plinthic Alisols
230 Stagnic Alisols
231 Gleyic Alisols

Nitisols

232 Haplic Nitisols
233 Rhodic Nitisols
234 Humic Nitisols

Ferralsols

235 Haplic Ferralsols
236 Xanthic Ferralsols
237 Rhodic Ferralsols
238 Humic Ferralsols
239 Geric Ferralsols
240 Plinthic Ferralsols

Plinthosols		Histosols		Anthrosols	
241	Eutric Plinthosols	245	Folic Histosols	250	Aric Anthrosols
242	Dystric Plinthosols	246	Terric Histosols	251	Fimic Anthrosols
243	Humic Plinthosols	247	Fibric Histosols	252	Cumulic Anthrosols
244	Albic Plinthosols	248	Thionic Histosols	253	Urbic Anthrosols
		249	Gelic Histosols		

11) *Viso apskaitos barelio dydis, dalinio apskaitos barelio dydis*

Viso apskaitos barelio arba dalinio apskaitos barelio dydis yra nustatomas 0,0001 ha tikslumu.

12) *Medžių skaičius visame apskaitos barelyje*

Abiejų lygių apskaitos bareliuose yra imami visų medžių rūšių mėginiai, jeigu medžių aukštis yra ne mažesnis kaip 60 cm.

13) *Našumo įvertinimas*

Našumo įvertinimą sudaro grynojo ir santykinio našumo įvertinimas.

Grynojo našumo įvertinimas – tai įvertintas vidutinis našumas per visą medyno gyvavimo laiką. Santykinis našumas parodo, ar grynasis medyno našumo įvertinimas yra mažas, normalus arba didelis. Naudotini šie kodai:

Grynojo našumo kodas	Santykinio našumo kodas
0 – 0,0–2,5 m^3 vienam hektarui per metus	1 – mažas
1 – 2,5–7,5 m^3 vienam hektarui per metus	2 – normalus
2 – 7,5–12,5 m^3 vienam hektarui per metus	3 – didelis
3 – 12,5–17,5 m^3 vienam hektarui per metus	
4 – 17,5–22,5 m^3 vienam hektarui per metus	
5 – >22,5 m^3 vienam hektarui per metus	

14) *Kiti stebėjimai*

Yra pateikiama atitinkama informacija apie apskaitos barelį.

Bendroji informacija apie medžius

15) *Tikrinamo medžio numeris*

Medžio numeris – tai apskaitos barelio įrengimo metu medžiui paskirtas numeris.

16) *Rūšys (iš Flora Europaea)*

Lapuočiai (* – lapijos monitoringui naudotinos medžių rūšys)

001:	Acer campestre *	007:	Alnus glutinosa *
002:	Acer monspessulanum *	008:	Alnus incana
003:	Acer opalus	009:	Alnus viridis
004:	Acer platanoides	010:	Betula pendula *
005:	Acer pseudoplatanus *	011:	Betula pubescens *
006:	Alnus cordata *	012:	Buxus sempervirens

013: Carpinus betulus *
014: Carpinus orientalis
015: Castanea sativa (C. vesca) *
016: Corylus avellana *
017: Eucalyptus sp. *
018: Fagus moesiaca *
019: Fagus orientalis
020: Fagus sylvatica *
021: Fraxinus angustifolia spp. oxycarpa (F. oxyphylla) *
022: Fraxinus excelsior *
023: Fraxius ornus *
024: Ilex aquifolium
025: Juglans nigra
026: Juglans regia
027: Malus domestica
028: Olea europaea *
029: Ostrya carpinifolia *
030: Platanus orientalis
031: Populus alba
032: Populus canescens
033: Populus hybrides *
034: Populus nigra *
035: Populus tremula *
036: Prunus avium *
037: Prunus dulcis (Amygdalus communis)
038: Prunus padus
039: Prunus serotina
040: Pyrus communis
041: Quercus cerris *
042: Quercus coccifera (Q. calliprinos) *
043: Quercus faginea *
044: Quercus frainetto (Q. conferta) *
045: Quercus fruticosa (Q. lusitanica)
046: Quercus ilex *
047: Quercus macrolepis (Q. aegilops)
048: Quercus petraea *
049: Quercus pubescens *
050: Quercus pyrenaica (Q. toza) *
051: Quercus robur (Q. peduculata) *
052: Quercus rotundifolia *
053: Quercus rubra *
054: Quercus suber *
055: Quercus trojana
056: Robinia pseudoacacia *
057: Salix alba
058: Salix caprea
059: Salix cinerea
060: Salix eleagnos
061: Salix fragilis
062: Salix sp.
063: Sorbus aria
064: Sorbus aucuparia
065: Sorbus domestica
066: Sorbus torminalis
067: Tamarix africana
068: Tilia cordata
069: Tilia platyphyllos
070: Ulmus glabra (U. scabra, U. montana)
071: Ulmus laevis (U. effusa)
072: Ulmus minor (U. campestris, U. carpinifolia)
073: Arbutus unedo
074: Arbutus andrachne
075: Ceratonia siliqua
076: Cercis siliquastrum
077: Erica arborea
078: Erica scoparia
079: Erica manipuliflora
080: Laurus nobilis
081: Myrtus communis
082: Phillyrea latifolia
083: Phillyrea angustifolia
084: Pistacia lentiscus
085: Pistacia terebinthus
086: Rhamnus oleoides
087: Rhamnus alaternus
099: Kiti lapuočiai

Spygliuočiai (* – lapijos monitoringui naudotinos medžių rūšys)

100: Abies alba *
101: Abies borisii-regis *
102: Abies cephalonica *
103: Abies grandis
104: Abies nordmanniana
105: Abies pinsapo
106: Abies procera
107: Cedrus atlantica
108: Cedrus deodara
109: Cupressus lusitanica
110: Cupressus sempervirens
111: Juniperus communis
112: Juniperus oxycedrus *
113: Juniperus phoenicea
114: Juniperus sabina
115: Juniperus thurifera *

116: Larix decidua *
117: Larix kaempferi (L. leptolepis)
118: Picea abies (P. excelsa) *
119: Picea omorika
120: Picea sitchensis *
121: Pinus brutia *
122: Pinus canariensis
123: Pinus cembra
124: Pinus contorta *
125: Pinus halepensis *
126: Pinus heldreichii
127: Pinus leucodermis
128: Pinus mugo (P. montana)
129: Pinus nigra *
130: Pinus pinaster *
131: Pinus pinea *
132: Pinus radiata (P. insignis) *
133: Pinus strobus
134: Pinus sylvestris*
135: Pinus uncinata *
136: Pseudotsuga menziesii *
137: Taxus baccata
138: Thuya sp.
139: Tsuga sp.
199: Kiti spygliuočiai

Lajos būklės monitoringo ir prieaugio matavimų informacija

17) *Defoliacija*

Kiekvieno tikrinamo medžio defoliacijos intensyvumas yra išreiškiamas procentais (5 % intervalais), palyginti su visus lapus turinčiu medžiu. Naudojamas faktinis procentinis santykis.

0 = 0 %
5 = 1–5 %
10 = 6–10 %
15 = 11–15 %
ir t. t.

18) *Dechromacijos kodai*

0: dechromacijos nėra (0–10 %)
1: nedidelė dechromacija (11–25 %)
2: vidutinė dechromacija (26–60 %)
3: didelė dechromacija (> 60 %)
4: žuvęs medis

19) *Padaryto pažeidimo rūšies identifikavimas*

Jeigu įmanoma, turėtų būti pridedama daugiau informacijos apie pažeidimą, kuri padarė, pvz., vabzdžiai: vabzdžių rūšis arba grupė (pvz., žievgraužiai).

20) *Atidengimas*

1: Ypatingo atidengimo nėra (apskaitos barelis yra įrengtas dideliame miško plote, be išreikšto reljefo arba jis yra menkai išreikštas).
2: Ribotas atidengimas (apskaitos bareliai yra įrengti prie miško pakraščio, ant šlaitų ir t. t.).
3: Ypač atviri apskaitos bareliai (kalnų viršūnėse ir t. t.).

21) *Išimama iš miško medienos dalis ir medžių atkritimas*

0 kodų grupė – medis gyvas ir matuotinas (naujas kodas, kuris skiriasi nuo nesamos vertės)

01 medis gyvas per einamąją ir ankstesnį monitoringą (pirmiau tuščia)
02 naujas gyvas medis
03 gyvas medis (yra, bet per ankstesnį monitoringą nebuvo įvertintas)

1 kodų grupė – medis nukirstas ir išvežtas

11 numatytas utilizavimas (kaip CC)

12 utilizavimas dėl biotinių priežasčių (kaip CC)

13 utilizavimas dėl abiotinių priežasčių (kaip CC)

14 medis nukirstas, priežastis nežinoma

18 nežinoma dingimo priežastis (kaip CC)

2 kodų grupė – medis vis dar gyvas, stovi, bet, atliekant medyno arba prieaugio skaičiavimus, nereikia atlikti lajos matavimų ar nereikėtų naudoti aukščio matavimų.

21 pakrypęs į šoną arba pakibęs medis (kaip CC)

22 netaikytina, geriau taikyti 24 ar 25 kodą

23 netaikytina

24 nulaužta (-os) medžio (šakų) viršūnė (-ės)

25 medžio aukščio prieaugio mėginys neimamas

29 kitos priežastys, nurodyti

3 kodų grupė – stovintis žuvęs medis (aukštis ne mažiau kaip 1,3 m).

31 medis su nepažeista laja, biotinės priežastys (kaip CC)

32 medis su nepažeista laja, abiotinės priežastys (kaip CC)

33 nulūžusi laja

34 nulaužtas kamienas, žemiau lajos apačios ir aukščiau kaip 1,3 m

38 medis su nepažeista laja, nežinoma žūties priežastis (kaip CC)

4 kodų grupė: išvirtę gyvi arba žuvę medžiai (aukštis žemiau kaip 1,3 m arba jei medžio kamienas ar laja žemę liečia vienoje vietoje).

41 abiotinės priežastys (kaip CC)

42 biotinės priežastys (kaip CC)

48 nežinoma priežastis (kaip CC)

Pastabos:

— 22 klasė yra taikytina tik tose šalyse, kuriose neregistruojami medžiai, jei jų lajos pažeista daugiau nei 50 %

— 23 klasė yra taikytina tik tose šalyse, kuriose mėginių ėmimas apsiriboja 1, 2 ir 3 Krafto klasėmis.

22) *Augimo ir vystymosi klasė*

1 medžiai vilkai (įskaitant atskirai augančius medžius) – medžiai, kurių viršutinė lajos dalis iškilusi virš bendro medyno kupolo lygio

2 viršaujantys medžiai – medžiai, kurių lajos sudaro bendrą medyno kupolo lygį

3 vidutinio ir silpnesnio augumo medžiai – medžiai, nusidriekę į bendrą medyno kupolo lygį ir gaunantys šiek tiek šviesos iš viršaus, bet žemesni nei 1 ar 2 punkte nurodytieji

4 nustelbti medžiai – medžiai, kurių lajos yra žemiau bendro medyno kupolo lygio, negaunantys tiesioginės šviesos iš viršaus

23) *Lajos užstelbimas*

1: laja labai paveikta (užstelbta arba suspausta) iš vienos pusės

2: laja labai paveikta (užstelbta arba suspausta) iš dviejų pusių

3: laja labai paveikta (užstelbta arba suspausta) iš trijų pusių

4: laja labai paveikta (užstelbta arba suspausta) iš keturių pusių

5: atvira laja arba nėra jokių stelbimo požymių

6: nustelbti medžiai

24) *Matomumas*

1: matoma visa laja

2: matoma tik dalis lajos

3: laja matoma tik esant apšvietimui iš nugaros (pvz., tik kontūras)

4: laja nematoma

25) *Skersmuo krūtinės aukštyje (SKA)*

Skersmuo krūtinės aukštyje su žieve (1,3 m), matuojamas 0,1 cm tikslumu.

Jeigu naudojama skersmens matavimo ruletė, reikalinga tik viena vertė. Naudojant žergles, nustatomas didžiausias ir mažiausias skersmuo (su žieve) ir nurodomas ataskaitoje (1 skersmuo ir 2 skersmuo).

26) *Žievė*

Žievės storis 1,30 m aukštyje yra nurodomas centimetrais dešimtųjų tikslumu.

27) *Medžio aukštis*

Medžio aukštis yra nurodomas metrais, apvalinant 0,1 m tikslumu.

28) *Medžio tūris*

Remiantis išmatuotu (-ais) skersmeniu (-enimis) ir aukščiu, medžio tūris gali būti apskaičiuotas naudojant vietinius formrodžius arba galiojančias tūrio lenteles. Medžio tūris nurodomas kubiniais metrais (m^3) su tūkstantųjų tikslumu.

29) *Aukštis iki lajos*

Aukštis iki lajos, apvalinamas 0,1 m tikslumu, yra apskaičiuojamas nuo žemės iki žemiausios gyvos apatinės šakos, išskyrus vilkūglius.

30) *Lajos ilgis*

Lajos ilgis, apvalinamas 0,1 m tikslumu, yra apskaičiuojamas nuo stiebo viršūnės iki žemiausios gyvos apatinės šakos, išskyrus vilkūglius.

31) *Lajos plotis*

Vidutinis lajos plotis yra apskaičiuojamas pagal ne mažiau kaip keturių lajų spindulių vidurkį, padaugintą iš 2 ir suapvalintą iki 0,1 m.

32) *Skersmuo be žievės*

Faktinis skersmuo be žievės yra apskaičiuojamas iš skersmens su žieve atimant žievės storį iš abiejų pusių. Skersmuo be žievės prieš penkerius metus yra apskaičiuojamas kaip faktinis skersmuo be žievės, iš jo atimant medžio penkerių metų prieaugį iš abiejų pusių. Skersmuo be žievės yra nurodomas 0,1 centimetro tikslumu

33) *Skerspločių suma apskaitos barelyje*

Faktinė apskaitos barelio skerspločių suma yra apskaičiuojama kaip bendra visų apskaitos barelyje esančių medžių skerspločių suma. Skerspločių suma prieš penkerius metus yra apskaičiuojama pagal apskaičiuotą visų apskaitos barelio medžių skersmenį be žievės prieš penkerius metus. Apskaitos barelio skerspločių suma yra nurodoma 0,1 m^2 tikslumu.

34) *Apskaitos barelio tūris*

Faktinis apskaitos barelio tūris yra apskaičiuojamas kaip bendras visų apskaitos barelyje esančių medžių tūris. Apskaitos barelio tūris prieš penkerius metus yra apskaičiuojamas pagal apskaičiuotą visų apskaitos barelio medžių skersmenį be žievės prieš penkerius metus. Apskaitos barelio tūris yra išreiškiamas 0,1 m^3 tikslumu.

35) *Retinimas*

Jeigu buvo retinama penkerių metų laikotarpiu tarp dviejų metų apskaitų, kai buvo nustatomas skersmuo, apskaitos barelio medžių skersploščių suma ir tūris, tai turi būti pažymima (taip – 1, ne – 0). Papildomoje dalyje retinimas turi būti kuo išsamiau apibūdinamas (taip pat retinimo metodas, tikslūs retinimo metai, retinimo dažnumas, išreikštas medžių skaičiumi, skersploščių suma/ha, tūriu/ha).

Informacija apie lapijos cheminių medžiagų matavimus ir miško paklotės vertinimą

36) *Mėginio kodas*

Lapijos monitoringui imamo mėginio kodą sudaro medžio rūšies kodas (žr. 15 paaiškinimą), po jo (po taško) eina lapų (spyglių) kodas einamaisiais metais (0) arba praėjusių metų spyglių atveju (einamieji + 1 spygliai) naudojamas kodas (1), pvz., praėjusių metų *Picea abies* (118) spyglių mėginio kodas yra toks: 118.1.

37) *Tikrinamo medžio numeriai*

Imant tam tikrus mėginius (lapijos, prieaugio) atveju turi būti naudojami medžiai, augantys už normalaus apskaitos barelio (arba dalinio apskaitos barelio) ribų, reikia naudoti specialią numeraciją. Šių medžių numeriai prasideda raide (F – foliage – lapija, R – ring – medžio rievės analizė pagal našumo gręžinius, D – disc – kamieno skerspjūvių analizė), po kurių eina eilės numeris (pvz., F001). Numeriai yra pateikiami ataskaitoje.

38) *100 lapų arba 1 000* spyglių masė

Yra nustatoma 100 lapų arba 1 000 spyglių (išdžiovintų džiovinimo krosnyje) masė gramais.

Informacija apie nusėdimo monitoringą ir meteorologinį monitoringą

39) *Mėginio kodas*

Naudojami šie nusėdimo mėginių rinktuvų kodai:

1: polajiniai krituliai
2: bendrosios iškritos
3: šlapiosios iškritos
4: krituliai, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų
5: rūkas
6: sušalęs rūkas (šerkšnas)
7: oro koncentracija
9: kiti

Informacija apie naudotus prietaisus yra pateikiama dokumento su bendrąja informacija priede.

40) *Mėginių kiekis*

Bendras surinkto mėginio (-ių) kiekis yra padalijamas pagal rinktuvo (-ų) apimties plotą ir yra nurodomas milimetrų tikslumu.

41) *Monitoringo laikotarpio pradžios ir pabaigos datos*

Kiekvieno monitoringo laikotarpio pradžios ir pabaigos datos yra nurodomos formose, naudojamas toks pat kaip stebėjimo, vertinimo ir analizės datų formatas.

Monitoringo laikotarpį sudaro vienas arba daugiau matavimo laikotarpių, kurie tuo pačiu monitoringo laikotarpiu turėtų būti vienodos trukmės. Trumpiausias matavimo laikotarpis yra 1 savaitė, ilgiausias – mėnuo.

Jeigu yra reikalinga per metus imti skirtingus matavimo laikotarpius (pvz., savaitės trukmės – vasarą, mėnesio trukmės – žiemą), yra nustatomi du atskiri monitoringo laikotarpiai, kurių rezultatai yra pateikiami atskirose formose.

42) *Matavimo laikotarpių numeris*

Matavimo laikotarpių numeris kiekvienu monitoringo laikotarpiu yra nurodomas formose.

43) *Matavimo laikotarpis*

Yra nurodomas matavimo laikotarpio, per kurį buvo imami mėginiai, numeris. Kiekvienais metais (sausio 1 d. ar maždaug tokiu laiku) prasideda nauja matavimo laikotarpių serija. Kai prieš analizę yra sujungiami kelių matavimo laikotarpių mėginiai, dokumento su bendrąja informacija priede yra pateikiama tiksli informacija apie šių mėginių sujungimą. Pirmojo matavimo laikotarpio numeris yra naudojamas nurodant laikotarpį analizei (pvz., kai 9, 10, 11 ir 12 laikotarpių mėginiai yra sujungiami į vieną mėginį analizei, šiam mėginiui yra skiriamas 9 laikotarpio numeris).

Apskaitos barelio (prietaiso) kodo parametrai

Visiems prietaisams, įrengtiems apskaitos barelyje arba greta jo, yra suteikiamas apskaitos barelio (prietaiso) kodas. Šį kodą sudaro apskaitos barelio numeris (iki keturių skaitmenų) ir kiekvieno prietaiso eilės numeris (iki 99). Kai prietaisai yra pakeičiami arba pridedami, taikomi nauji kodai (pvz., penktajam prietaisui 1234 apskaitos barelyje yra suteikiamas kodas 1234.05).

44) *Prietaiso vieta*

Prietaiso buvimo vieta yra žymima taip:

S: prietaisas yra apskaitos barelio vietoje, t. y. apskaitos barelyje (buferinėje zonoje). Jis gali būti įrengtas po kupolu, virš kupolo ar miško dirvožemyje,

F: prietaisas yra (gretimoje) atviroje vietoje miško teritorijoje,

W: prietaisas yra meteorologijos stotyje (paprastai ne miško teritorijoje),

O: prietaisas yra kitur.

45) *Kintamasis*

Prietaisu matuojamo kintamojo žymėjimas

AT = oro temperatūra (*air temperature*)

PR = krituliai (*precipitation*)

RH = santykinis drėgnumas (*relative humidity*)

WS = vėjo greitis (*wind speed*)

WD = vėjo kryptis (*wind direction*)

SR = saulės radiacija (*solar radiation*)

UR = ultravioletinių spindulių radiacija (*UVB radiation*)

TF = polajiniai krituliai (*throughfall*)

SF = krituliai, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų (*stemflow*)

ST = dirvožemio temperatūra (*soil temperature*)

MP = dirvožemio terpės potencialas (*matric potenital in the soil*)

WC = vandens kiekis dirvožemyje (*water content in the soil*)

XX = gali būti naudojami kiti papildomų parametrų kodai, bet jie turi būti nurodyti prie duomenų pridedamoje ataskaitoje (PDPA).

Informacija apie prietaisus

46) *Vertikali padėtis*

Vertikali prietaisų padėtis (aukštis arba gylis) yra nurodoma metrais su pliuso (aukštis virš žemės) arba minuso ženklu (gylis po žeme), naudojamas plius (minus) dviejų skaitmenų ir vienos šimtosios (+/- 99,9) formatas.

47) *Prietaisų kodas*

Yra naudojami tokie atrankos prietaisų ir duomenų įrašymo metodo kodai:

10: rankinis matavimas ir registravimas popieriuje,

20: mechaninis registravimas (rankinis matavimas ir registravimas popieriuje),

30: tiesioginis registravimas popieriuje,

40: skaitmeninis registravimas (autonominiu įrenginiu),

50: skaitmeninis registravimas (su integruotu duomenų registravimo įrenginiu).

Smulkesnė informacija apie įrangą yra nurodoma prie duomenų pridedamoje ataskaitoje (PDPA).

48) *Duomenų nuskaitymo intervalas (tik automatiniams prietaisams)*

Intervalas tarp dviejų iš eilės atliekamų vertinimų yra nurodomas sekundėmis.

49) *Duomenų įrašymo intervalas (tik automatiniams prietaisams)*

Intervalas tarp dviejų iš eilės vykstančių duomenų įrašymo momentų yra nurodomas minutėmis.

50) *Krituliai ir polajiniai krituliai*

Nurodoma kiekvienos dienos kritulių kiekio suma, naudojamas ne daugiau kaip keturių skaitmenų su viena dešimtąja formatas (9999,9).

51) *Temperatūra (oro ir dirvožemio)*

Temperatūra yra nurodoma Celsijaus laipsniais, naudojamas toks formatas: plius (minus) ir du skaitmenys su vienu skaitmeniu po kablelio (+/- 99,9). Turi būti pateikiamas dienos vidurkis, žemiausia dienos temperatūra ir aukščiausia dienos temperatūra.

52) *Santykinis drėgnumas*

Nurodomas santykinio drėgnumo dienos vidurkis, aukščiausia ir žemiausia dienos vertė, naudojamas trijų skaitmenų su viena dešimtąja (999,9) formatas.

53) *Vėjo greitis*

Nurodomas vėjo greičio dienos vidurkis, aukščiausia ir žemiausia dienos vertės, naudojamas dviejų skaitmenų su vienu skaitmeniu po kablelio (99,9) formatas.

54) *Vėjo kryptis*

Nurodoma dienos metu vyraujančio vėjo kryptis. Vėjo krypčių kompasas yra padalijamas į aštuonias 45 laipsnių padalas, pradedant nuo 22,5 laipsnių (NE – 45°, E – 90°, SE – 135°… N – 0°). Pranešamas vyraujančios vėjo krypties vidutinis dydis.

55) *Saulės radiacija ir ultravioletinių spindulių radiacija*

Nurodoma saulės radiacijos ir ultravioletinių spindulių radiacijos vidutinė kiekvienos dienos vertė, naudojamas ne daugiau kaip keturių skaitmenų su viena dešimtąja (9999,9) formatas.

56) *Krituliai, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų*

Krituliai, kurie pasiekia žemę nutekėję nuo medžio kamieno ir šakų, yra apskaičiuojami milimetrais; nurodoma jų suma kiekvieną dieną, naudojamas ne daugiau kaip keturių skaitmenų su vienu skaitmeniu po kablelio (9999,9) formatas.

57) *Dirvožemio terpės potencialas*

Dirvožemio terpės potencialas yra nurodomas hPa, pateikiant dienos vidurkį, didžiausią ir mažiausią dienos vertę, naudojamas ne daugiau kaip keturių skaitmenų su viena dešimtąja (9999,9) formatas.

58) *Vandens kiekis dirvožemyje*

Vandens kiekis dirvožemyje yra nurodomas tūrio %, pateikiant dienos vidurkį, didžiausią ir mažiausią dienos vertę, naudojamas ne daugiau kaip dviejų skaitmenų su viena dešimtąja (99,9) formatas.

59) *Baigtumas*

Baigtumo rodiklis parodo, kaip yra atliekamos nuskaitymo ir įrašymo procedūros, ir yra išreiškiamas procentais, naudojamas ne daugiau kaip trijų skaitmenų formatas (100 % – baigta).

Informacija apie dirvožemio tirpalo vertinimą

60) *Rinktuvo numeris*

Rinktuvai apskaitos barelyje turi pastovius numerius (1–99).

61) *Rinktuvo kodas*

Dirvožemio tirpalo mėginiams yra naudojami tokie kodai:

1: Vakuuminis lizimetras

2: Nulinio vakuumo lizimetras

3: Centrifugavimas

4: Ištrauka

62) *Mėginių ėmimo gylis*

Mėginių ėmimo gylis metrais nuo žemės paviršiaus (pvz., – 0,40).

Informacija apie žemės paviršiaus augalijos vertinimą

63) *Apskaitos barelio (kontrolės) numeris*

Kiekvieną kartą (dieną) ar kiekvienu atveju (šiapus ir anapus aptvaro), tam tikrame apskaitos barelyje atliekant žemės paviršiaus augalijos vertinimą, yra suteikiamas kontrolės numeris. Sujungus apskaitos barelio ir kontrolės numerius yra sukuriamas unikalus apskaitos barelio (kontrolės) numeris.

64) *Aptvėrimas*

Kadangi augalija šiapus ir anapus aptvaro gali labai skirtis, buvo nuspręsta, kad iš esmės žemės paviršiaus augalija visada yra kontroliuojama anapus aptvaro. Kai vykdoma šiapus aptvaro esančios augalijos kontrolė, apie tai turėtų būti pranešama kaip apie atskirą kontrolę ir nurodomas aptvėrimo kodas:

1 = taip, kontrolė vykdoma šiapus aptvaro,

2 = ne, kontrolė vykdoma anapus aptvaro.

65) *Bendras plotas, iš kurio imami mėginiai*

Bendras plotas, iš kurio imami mėginiai, yra nurodomas kvadratiniais metrais ne daugiau kaip keturiais skaitmenimis. Prie duomenų pridedamoje ataskaitoje (PDPA–anketa) yra nurodoma tiksli informacija apie kartotinių skaičių, žemės paviršiaus augalijos apskaitos barelių vietą (išdėstymą) ir šių apskaitos barelių dydį.

66) *Sluoksnių aukštis ir paplitimas*

Informacija apie viso žemės paviršiaus augalijos sluoksnio vidutinį aukštį ir numanomą paplitimą, krūmų sluoksnį, žolynų sluoksnį ir samanų sluoksnį yra pateikiama taip:

	Aukštis (m)	Paplitimas (%)
Visas žemės paviršiaus augalijos sluoksnis		(*)
Krūmų sluoksnis	(*)	(*)
Žolynų sluoksnis	(*)	(*)
Samanų sluoksnis		(*)

(*) Turi būti nurodyta.

Vidutinis sluoksnių aukštis yra nurodomas metrais vienu skaitmeniu ir dviem skaitmenimis po kablelio (9,99). Numatomas paplitimas yra nurodomas % viso ploto, kuriame buvo paimti mėginiai.

67) *Sluoksniai*

Apibrėžiami tokie sluoksniai:

1 = medžių sluoksnis (tik sumedėję medžiai, įskaitant vijoklius) > 5 m aukščio,

2 = krūmų sluoksnis (tik sumedėję krūmai, įskaitant vijoklius) > 0,5 m aukščio,

3 = žolynų sluoksnis (visi nesumedėję ir sumedėję žolynai < 0,5 m aukščio),

4 = samanų sluoksnis (t. y. dirvinės samanos ir kerpės).

Žemesni negu 0,5 m sodinukai ir atžalynai turėtų sudaryti žolynų sluoksnį.

68) *Rūšies kodas*

Turi būti taikomas rūšies kodas, susidedantis iš trijų kodų grupių – šeimos, genties ir rūšies – skaitmeninių kodų, atskirtų taškais (.). Daugelį kodų sudaro trijų skaitmenų numeriai.

69) *Augalų rūšių paplitimas*

Šalims yra paliekama laisvė nustatyti augalų rūšių gausumą (paplitimą). Rūšių paplitimas yra išreiškiamas procentais naudojant tris skaitmenis, ir du skaitmenis po kablelio (999,99). Prie duomenų pridedamose ataskaitose (PDPA) yra išsamiai apibūdinami vertinimo metodai, taip pat apskaičiavimas procentais.

Informacija apie ozono padarytą žalą

70) *Šakos, ant kurios yra maždaug 30 lapų, simptominių lapų procentinio santykio vertinimo skalė ir apibrėžimas*

0 pažeidimų nėra, lapai nepažeisti.

1 1–5 % lapų turi ozono padarytos žalos požymių

2 6–50 % lapų turi ozono padarytos žalos požymių

3 51–100 % lapų turi ozono padarytos žalos požymių

71) *Vizualios ozono padarytos žalos, pastebėtos atitinkamais spyglių metais ant surinktų spygliuočių medžių rūšių šakelių, vertinimo skalė ir jos apibrėžimas*

0 žalos nėra

1 1–5 % pažeisto ploto

2 6–50 % pažeisto ploto

3 51–100 % pažeisto ploto.

72) *Dirvožemio drėgnumo AŠMV ir daliniuose apskaitos bareliuose klasifikavimo kodas ir apibrėžimas*

1 Šlapia arba drėgna (pakrantės zonos ir šlapi arba drėgni plotai prie upės, pievos ar žemumos)

2 Vidutiniškai sausa (ganykla arba pieva, šlaitai šiaurės ar rytų pusėje)

3 Labai sausa (atidengti uolėti kraštai)

Informacija apie fenologinius stebėjimus

73) *Įvertinto poveikio ir fenologinių reiškinių veiksnių kodai:*

1 spyglių atsiradimas arba lapų išsiskleidimas,

2 vasaros ūgliai (antras paraudonavimas),

3 žydėjimas,

4 spalvos pakitimas,

5 lapų (spyglių) kritimas,

6 ryškūs lapų arba lajos pažeidimų požymiai (pvz., sugraužti lapai arba nuogos lajos dalys),

7 kiti pažeidimai (nulūžę, išvirtę medžiai).

74) *Veiksnių ir reiškinių paplitimas:*

0 = 0 %
1 = >0–33 %
2 = >33–66 %
3 = >66–<100 %
4 = 100 %

Jeigu yra pastebimi ryškūs lapų arba lajos pažeidimų (6 veiksnio kodas) ar kiti požymiai (7 veiksnio kodas), remiantis lajos būklės vadovu ir jo gairėmis dėl pažeidimų priežasčių vertinimo turėtų būti atliekamas papildomas vertinimas.

75) *Stebima lajos dalis:*

1 = lajos viršus
2 = lajos vidurinė dalis
3 = lajos viršutinė ir vidurinė dalys.

76) *Žydėjimo fazė*

Vyriškosios lyties žiedų, kurie yra apibūdintoje fazėje arba jiems ši fazė jau baigėsi, kiekis yra nurodomas pagal tokią klasifikaciją:

0 = tokios fazės nėra
1 = tokia fazė yra (pvz., trys arba daugiau vyriškų (kuokelinių) žiedynų).

77) *Spyglių atsiradimas, lapų išsiskleidimas, spalvos pakitimas rudenį ir lapų kritimas:*

Matomoje lajos dalyje esančių spyglių arba lapų, kurie yra apibūdintoje fazėje arba jiems ši fazė jau baigėsi, procentinė dalis yra nurodoma pagal tokią klasifikaciją:

0 = 0 %
1 = >0–33 %
2 = >33–66 %
3 = >66–<100 %
4 = 100 %

78) *Žalių lapų kritimas:*

Žalių lapų kritimas dėl, pavyzdžiui, krušos, vėtrų, vabzdžių ar sausros, turėtų būti žymimas pagal tokią klasifikaciją (pagal „biotinių ir abiotinių (žalingų) veiksnių aprašą“, bet kiekvienam medžiui atskirai):

0 = 0 %
1 = >0–33 %
2 = >33–66 %
3 = >66–<100 %
4 = 100

79) *Spyglių, lapų arba žiedų pažeidimai dėl šalnų*

Vėlyvų pavasario šalnų padaryta žala spygliams, lapams arba žiedams turėtų būti aprašoma pagal tokią klasifikaciją:

0 = 0 %
1 = >0–33 %
2 = >33–66 %
3 = >66–<100 %
4 = 100

Jeigu yra pastebėti ryškūs lapų arba lajos pažeidimų (6 veiksnio kodas) arba kitų pažeidimų požymiai (7 veiksnio kodas), tuomet remiantis lajos būklės vadovu ir jo gairėmis dėl pažeidimų priežasčių vertinimo turėtų būti atliekamas papildomas vertinimas.

Informacija dėl papildomos informacijos apie pažeidimų priežastis

80) *Vieta lajoje*

1: Viršutinė lajos dalis

2: Apatinė lajos dalis

3: Lopiniai/atskiros šakos

4: Visa laja

81) *Pažeistos medžio dalys ir vieta lajoje*

Pažeista dalis		Pažeistos dalies apibrėžimas		Požymis		Tikslus požymis		Vieta lajoje	
Lapai/spygliai	1	Einamųjų metų spygliai	11	Iš dalies arba visai sunaikinti/nukritę	01	Skylėti arba iš dalies sunaikinti/nukritę	31	Viršutinė lajos dalis	1
		Senesni spygliai	12			Įrantos (pažeisti lapų/spyglių kraštai)	32	Apatinė lajos dalis	2
		Visų amžiaus grupių spygliai	13			Visiškai sunaikinti/nukritę	33	Lopiniai/atskiros šakos	3
		Plačialapiai (įsk. visžalių rūšį)	14			Likęs skeletas	34	Visa laja	4
						Pakirsti	35		
						Per anksti nukritę	36		
				Dechromacija nuo šviesiai žalios iki geltonos spalvos	02	Visas plotas	37		
				Dechromacija nuo raudonos iki rudos spalvos (taip pat nekrozė)	03	Dėmės, taškai	38		
				Bronzos spalva	04	Pakraščiai	39		
				Kita spalva	05	Juostelės	40		
						Tarp gyslų	41		
						Galas, viršūnė	42		
						Dalinis	43		
						Palei gyslas	44		
				Mikrofilija (maži lapai)	06				
				Kitoks neįprastas dydis	07				

Pažeista dalis		Pažeistos dalies apibrėžimas		Požymis		Tikslus požymis		Vieta lajoje	
Lapai/spygliai				Deformacija	08	Raukšlėjimasis	45		
						Išlinkimas	46		
						Sukimasis	47		
						Lapkočio sukimasis	48		
						Vyniojimasis	49		
						Galai	50		
						Vytimas	51		
						Kitokia deformacija	52		
				Kiti požymiai	09				
				Vabzdžių padarytos žalos požymiai	10	Juoda danga ant lapų	53		
						Lizdai	54		
						Išsivystę gyvūnai, lervos, nimfos, lėliukės, daugybė kiaušinėlių	55		
				Grybų požymiai	11	Balta danga ant lapų	56		
						Grybų dauginimosi organizmai	57		
				Kiti požymiai	12				
Šakos/ūgliai ir pumpurai	2	Einamųjų metų ūgliai	21	Sunykę/nukritę	01			Viršutinė lajos dalis	1
		Skersmuo < 2 cm (šakelės)	22	Nulūžę	13			Apatinė lajos dalis	2
		Skersmuo 2 – < 10 cm	23	Žuvę/ žūstantys	14			Lopiniai	3
		Skersmuo > = 10 cm	24	Neišsivystę	15			Visa laja	4
		Įvairaus dydžio	25	Nekrozė	16				
		Viršūnės pagrindinės šakos ūglis	26	Pažeidimai (nusilupusi, įtrūkusi žievė ir pan.)	17	Nusilupusi žievė	58		
		Pumpurai	27			Įtrūkimai	59		
						Kiti pažeidimai	60		
				Nutekėjusi derva (spygliuočiai)	18				
				Nutekėję glitėsiai (plačialapiai)	19				
				Irimas/puvimas	20				

Pažeista dalis	Pažeistos dalies apibrėžimas	Požymis		Tikslus požymis		Vieta lajoje
Šakos/ūgliai ir pumpurai		Deformacija	08	Vytimas	51	
				Išlinkimas, nusvirimas, raukšlėjimasis	61	
				Vėžys	62	
				Augliai	63	
				„Raganos šluota“	64	
				Kitokia deformacija	52	
		Kiti požymiai	09			
		Vabzdžių žalos požymiai	10	Išgraužtos kiaurymės, graužimo dulkės	65	
				Lizdai	54	
				Balti taškai arba danga	66	
				Išsivystę gyvūnai, lervos, nimfos, lėliukės, daugybė kiaušinėlių	55	
		Grybų požymiai	11	Grybų dauginimosi organizmai	57	
		Kiti požymiai	12			
Kamienas/kamieno3 apatinė dalis	Lajos kamienas 31	Pažeidimai (nusilupusi, įtrūkusi žievė ir pan.)	17	Nusilupusi žievė	58	
	Medžio kamienas 32			Įtrūkimai (dėl šalčio ir kt.)	59	
	(Atidengtos) šaknys ir kamieno apatinė dalis 33			Kiti pažeidimai	60	
	Visas kamienas 34	Nutekėjusi derva (spygliuočiai)	18			
		Nutekėję glitėsiai (plačialapiai)	19			
		Irimas/puvimas	20			
		Deformacija	08	Vėžys	62	
				Augliai	63	
				Išilginiai rumbai (dėl šalčio atsiradę rumbai ir kt.)		
				Kitokia deformacija	52	

Pažeista dalis	Pažeistos dalies apibrėžimas	Požymis		Tikslus požymis		Vieta lajoje
Kamienas/kamieno apatinė dalis		Pasvirę	21			
		Išvirtę (su šaknimis)	22			
		Nulūžę	13			
		Nekrozė	16			
		Kitokie požymiai	09			
		Vabzdžių padarytos žalos požymiai	10	Išgraužtos kiaurymės, graužimo dulkės	65	
				Balti taškai arba danga	66	
				Išsivystę gyvūnai, lervos, nimfos, lėliukės, daugybė kiaušinėlių	55	
		Grybų požymiai	11	Grybų dauginimosi organizmai	57	
				Geltonos–oranžinės pūslelės	67	
Žuvęs medis 4						
Ant medžio jokių požymių 0						
Nevertinama 9						

82) *Pagrindinės veikiančiųjų jėgų/veiksnių rūšys*

Veiksnių grupė	Kodas
Medžiojamieji paukščiai ir žvėrys ir ganomieji gyvuliai	100
Vabzdžiai	200
Grybai	300
Abiotiniai veiksniai	400
Tiesioginis žmogaus poveikis	500
Gaisras	600
Atmosferos teršalai	700
Kiti veiksniai	800
(Tirta, bet) nenustatyta	999

83) *Veiksnių grupė*

Medžiojamieji paukščiai ir žvėrys ir ganomieji gyvuliai	100
Vabzdžiai	200
Grybai	300
Abiotiniai veiksniai	400
Tiesioginis žmogaus poveikis	500
Gaisras	600
Atmosferos teršalai	700
Kiti	800
(Tirta, bet) nenustatyta	999

84) *Veiksnių grupė – medžiojamieji paukščiai ir žvėrys ir ganomieji gyvuliai*

Klasė	Kodas	Rūšis	Kodas
Elniniai (*Cervidae*)	110	Stirna	111
		Taurusis elnias	112
		Šiaurės elnias	113
		Briedis (*Alces alces*)	114
		Kiti elninių šeimos gyvūnai	119
Kiauliniai (*Suidae*)	120	Šernas	121
		Kiti kiaulinių šeimos gyvūnai	129
Graužikai (*Rodentia*)	130	Triušis	131
		Kiškis	132
		Voverė ir pan.	133
		Pelėnas	134
		Bebras	135
		Kiti graužikai	139
Paukščiai Aves	140	Tetraonidae	141
		Corvidae	142
		Picidae	143
		Fringillidae	144
		Kiti paukščiai	149
Naminiai gyvūnai	150	Galvijai	151
		Ožkos	152
		Avys	153
		Kiti naminiai gyvūnai	159
Kiti stuburiniai	190	Meška	191
		Kiti stuburiniai gyvūnai	199

85) *Veiksnių grupė – vabzdžiai*

Klasė	Kodas
Defoliatoriai	210
Kamieno, šakų ir šakelių graužikai (įsk. ūglių graužikus)	220
Pumpurų graužikai	230
Vaisių graužikai	240
Vabzdžiai siurbikai	250
Minuojantys vabzdžiai	260
Galogenai	270
Kiti vabzdžiai	290

86) *Veiksnių grupė – grybai*

Klasė	Kodas
Spyglių išnara ir spyglių rūdžių grybai	301
Kamieno ir ūglių rūdys	302
Puvinio sukėlėjai ir vėžiniai grybai	309
Amaras	303
Irimas ir šaknų puvinio grybai	304
Kitokie grybai	390

87) *Veiksnių grupė – abiotiniai veiksniai*

Klasė	Kodas	Rūšis	Kodas	Konkretus veiksnys	Kodas
Cheminiai veiksniai	410	Maitinimo sutrikimai – maistinių medžiagų trūkumas	411	Cu trūkumas	41101
				Fe trūkumas	41102
				Mg trūkumas	41103
				Mn trūkumas	41104
				K trūkumas	41105
				N trūkumas	41106
				B trūkumas	41107
				Mn toksiškumas	41108
				Kiti	41109
		Jūros druska + paviršiaus aktyviosios medžiagos	412		
Fiziniai veiksniai	420	Lavina	421		
		Sausra	422		
		Potvynis/pakilęs vandens lygis	423		
		Šaltis	424	Žiemos šalčiai	42401
				Vėlyvosios šalnos	42402
		Kruša	425		
		Karštis/deginanti saulė	426		
		Žaibas	427		
		Purvo/žemės nuošliaužos	429		
		Sniegas/Ledas	430		
		Vėjas/Uraganas	431		
		Žiemos veiksniai – išdžiūvimas	432		
		Negilus/prastas dirvožemis	433		
Kiti abiotiniai veiksniai	490				

88) *Veiksnių grupė – tiesioginis žmogaus poveikis*

Klasė	Kodas	Rūšis	Kodas
Įmontuoti daiktai	510		
Netaisyklinga sodinimo metodika	520		
Žemės paskirties pakeitimas	530		
Miškininkystės veikla arba miško derliaus ėmimas	540	Pjovimas	541
		Genėjimas	542
		Dervos sakinimas (medžio įpjovimas dervai nutekinti)	543
		Kamščiamedžio žievės lupimas	544
		Miškininkystės veikla tankiame medyne ir kitokia panaši veikla	545
Mechaninis/transporto priemonių padarytas pažeidimas	550		
Kelių tiesimas	560		
Dirvožemio suspaudimas	570		
Netinkamas chemikalų naudojimas	580	Pesticidai	546
		Ledą tirpdanti druska	547
Kitoks tiesioginis žmogaus poveikis	590		

89) *Veiksnių grupė – atmosferos teršalai*

Klasė	Kodas
SO_2	701
H_2S	702
O_3	703
PAN	704
F	705
HF	706
Kiti	790

90) *Veiksnių grupė – kiti veiksniai*

Klasė	Kodas	Rūšis	Kodas
Parazitiniai/epifitiniai/vijokliniai augalai	810	*Viscum album*	81001
		Arceuthobium oxycedri	81002
		Hedera helix	81003
		Lonicera sp.	81004
Bakterijos	820	*Bacillus vuilemini*	82001
		Brenneria quercinea	82002
Virusai	830		
Nematodai	840	*Bursaphelenchus xylophilus*	84001
Kova dėl būvio	850	Šviesos trūkumas	85001
		Fizinė sąveika	85002
		Bendro pobūdžio kova dėl būvio (tankumas)	85003
		Kiti	85004
Somatinės mutacijos	860		
Kitos (priežastis žinoma, bet neįtraukta į sąrašą)	890		

91) *Žalos dydis*

Žalos **dydis** rodo dėl priežastinės veikiančios jėgos ar veiksnio pažeistos medžio dalies kiekį (procentais), pvz., pažeistų šakų procentinį santykį.

Defoliacijos požymių kiekis (pvz., defoliaciją sukeliančių veiksnių padaryta žala lapams) – tai dėl kurios nors veikiančios jėgos (veiksnio) poveikio prarastų **lapų ploto** procentinis dydis. Tai reiškia, kad žalos dydį sudaro ne tik procentinis pažeistų lapų dydis, bet ir žalos lapų paviršiui stiprumas – fiziologiniu požiūriu poveikis medžiui yra nevienodas, jeigu 30 % jo lapų turi tik mažas skylutes ir jeigu 30 % jo lapų ir visiškai sunykę.

Pažeistas lapų plotas yra nurodomas kaip procentinis faktinės lapijos dydis, nustatytas stebėjimų metu.

92) *Žalos dydžio klasės*

Klasė	Kodas
0 %	0
1–10 %	1
11–20 %	2
21–40 %	3
41–60 %	4
61–80 %	5
81–99 %	6

93) *Priežasčių pavadinimai*

Naudojama *ICP Forests* rekomenduojama nomenklatūra.

II PRIEDAS

VADOVAS – parengtas įgyvendinant Reglamento Nr. 2152/2003 10 straipsnį

BENDRIEJI PAGRINDINIAI DUOMENYS APIE MIŠKŲ GAISRUS – TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS

Toliau išdėstytos techninės specifikacijos yra taikomos renkant bendruosius pagrindinius duomenis, kurie turi būti registruojami ir pateikiami apie kiekvieną įvykusį miško gaisrą, kaip apibrėžta minėto reglamento 9 straipsnyje.

Duomenys yra pateikiami amerikietiškojo standartinio informacijos mainų kodo (ASCII) formato (t. y. CSV formato) rinkmenose, duomenų laukus atskiriant kableliais. Rinkmenoje yra pateikiamas atskiras kiekvieno gaisro įrašas, kuriame turi būti tokia informacija:

a) **Pirmojo pavojaus signalo data ir vietos laikas**

Nurodoma:

a1. Pirmojo pavojaus signalo data vietos laiku (metai, mėnuo, diena), kai oficialioms miškų priešgaisrinės apsaugos tarnyboms yra pranešama apie kilusį gaisrą.

Reikalaujamas duomenų formatas yra [MMMMMMDD], pavyzdžiui, 20030702 (2003 m. liepos 2 d.).

a2. Pirmojo pavojaus signalo laikas vietos laiku (valanda, minutė), kai oficialioms miškų priešgaisrinės apsaugos tarnyboms yra pranešama apie kilusį gaisrą.

Pageidautinas duomenų formatas yra [VVMM], žymint nuo 00 iki 23, pavyzdžiui, 0915, 1446, 0035.

Pirmojo pavojaus signalo data ir laikas yra nustatomi pagal įvykį, dėl kurio priešgaisrinės apsaugos pajėgos pradeda veikti. Todėl tai nebūtinai yra laikas, kai miškų priešgaisrinės apsaugos tarnyba gauna fizinį pranešimą apie gaisrą arba galimą gaisrą, bet paprastai tai yra laikas, kai miškų priešgaisrinės apsaugos tarnybos narys gauna pirmąjį pavojaus signalą apie galimą gaisrą arba kai jis pirmą kartą tiesiogiai jį nustato.

Kai prieš ugniagesių brigadų veiksmų pradžią yra tikrinamas pavojaus signalas, turi būti pranešta apie *patį pirmąjį pavojaus* signalą.

b) **Pirmosios intervencijos data ir vietos laikas**

Nurodoma:

b1. Pirmosios intervencijos data vietos laiku (metai, mėnuo, diena), kai pirmosios ugniagesių brigados atvyksta į gaisro vietą miške.

Pageidautinas duomenų formatas yra [MMMMMMDD], pavyzdžiui, 20030702 (2003 m. liepos 2 d.).

b2. Pirmosios intervencijos laikas vietos laiku (valanda, minutė), kai pirmosios ugniagesių brigados atvyksta į gaisro vietą miške.

Pageidautinas duomenų formatas yra [VVMM], žymint nuo 00 iki 23, pavyzdžiui, 0915, 1446, 0035.

Pirmosios intervencijos data ir laikas – tai laikas, kai pirmoji ugniagesių brigada pasiekia ugnies liniją, t. y. kai prasideda pirmieji veiksmai.

c) **Gaisro užgesinimo data ir vietos laikas**

Nurodoma:

c1. Gaisro užgesinimo data vietos laiku (metai, mėnuo, diena), kai gaisras yra visiškai užgesinamas, t. y. kai paskutinės ugniagesių brigados pasitraukia iš gaisro vietos miške.

Pageidautinas duomenų formatas yra [MMMMMMDD], pavyzdžiui, 20030702 (2003 m. liepos 2 d.).

c2. Gaisro užgesinimo laikas vietos laiku (valanda, minutė), kai gaisras yra visiškai užgesinamas, t. y. kai paskutinės ugniagesių brigados palieka gaisro vietą miške.

Pageidautinas duomenų formatas yra [VVMM], žymint nuo 00 iki 23, pavyzdžiui, 0915, 1 446, 0035.

Gaisro užgesinimo data ir laikas yra laiką, kai ugnies linija yra visiškai užgesinama. Todėl į šį laiką *yra įtrauktos* valymo operacijos, bet *neįtrauktas* ugniagesių grįžimo į savo būstinę laikas.

Pastaba: nauja diena prasideda vidurnaktį (00.00 val.). Taigi jei pirmasis pavojaus signalas yra gaunamas, tarkime, 23.30 val., o pirmoji intervencija prasideda 00.30 val., pranešama, kad šie du įvykiai įvyko skirtingomis dienomis (atitinkamai *d* ir *d* + 1).

d) **Gaisro kilimo savivaldybės lygiu vieta**

Yra pranešamas savivaldybės ([1]), kurioje kilo gaisras, pavadinimas ir kodas. Po jo yra nurodoma valstybės narės nomenklatūra, o atskiroje laikmenoje kartu su duomenimis apie gaisrą yra pateikiamas išsamus savivaldybių pavadinimų ir kodų sąrašas, kuris yra naudojamas valstybėje narėje ir patvirtintas bendrojoje pagrindinėje miško gaisrų duomenų bazėje.

Be to, yra nurodomas didesnio teritorinio vieneto, kuriam savivaldybė priklauso, kodas. Toks teritorinis vienetas turi atitikti Teritorinių statistinių vienetų nomenklatūroje (NUTS) nurodytą 3 lygio teritorinį vienetą, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1059/2003 ([2]). Nurodytas NUTS3 kodas atitinka to paties reglamento I priede apibrėžtą penkių ženklų kodą.

Naujosios valstybės narės, kurių kodai nėra įtraukti į Reglamente Nr. 1059/2003 pateiktą NUTS3 kodų sąrašą, naudojasi Europos Bendrijų statistikos biuro patvirtinta standartine „Teritorinių statistinių vienetų nomenklatūra (NUTS)“. Pranešami naujausi kodai pagal NUTS3, kurie yra nurodyti Komisijos Geografinės informacijos sistemoje (GISCO).

e) **Visas gaisro pažeistas plotas**

Visas gaisro pažeistas plotas – tai apskaičiuotas galutinis gaisro plotas arba gaisro išdeginto galutinio ploto išplitimas (neatsižvelgiant į žalos dydį).

Gaisro išplitimo plotas yra skaičiuojamas 100 hektaro tikslumu, neatskiriant skaitmenų kableliais (*iki šimtosios hektaro dalies). Pavyzdžiui:

Kai išdegęs plotas yra 12,05 hektaro, nurodoma 1205; kai išdegęs plotas yra 3,2 hektaro, nurodoma 320.

Jeigu išdegusiame perimetre yra neišdegusių plotų („neišdegusios salos“), skaičiuojant gaisro plotą jų paviršiaus plotas neįtraukiamas.

f) **Gaisro nuniokoto ploto skirstymas į mišką ir kitus miško žemės bei kitos žemės plotus**

Bendras išdegęs plotas yra skirstomas į:

f(1): miško ir kitą miško žemės plotą,

f(2): kitą nemiškingą plotą.

„Miškas“ ir „kita miško žemė“ yra apibrėžti pagal *Forest Focus* reglamento 3 straipsnį. „Nemiškingas plotas“ – tai „kita žemė“ pagal to paties reglamento 3 straipsnį. Jeigu gaisras taip pat išdegina žemės ūkio paskirties arba miesto žemę, šie plotai į bendrą išdegusį plotą neįtraukiami.

Gaisro išplitimas yra skaičiuojamas 100 hektaro tikslumu, neatskiriant skaitmenų kableliais (*iki šimtosios hektaro dalies).

([1]) Belgijoje „Gemeenten/Communes“, Danijoje „Kommuner“, Vokietijoje „Gemeinden“, Graikijoje „Demoi/Koinotites“, Ispanijoje „Municipios“, Prancūzijoje „Communes“, Airijoje „Counties“ arba „County boroughs“, Italijoje „Comuni“, Liuksemburge „Communes“, Nyderlanduose „Gemeenten“, Austrijoje „Gemeinden“, Portugalijoje „Freguesias“, Suomijoje „Kunnat/Kommuner“, Švedijoje „Kommuner“, Jungtinėje Karalystėje „Wards“, Kipre „Chor“, Čekijos Respublikoje „Obec“, Estijoje „Linn/Vald“, Vengrijoje „Telep“, Lietuvoje „Savivaldybės“, Latvijoje „Pagasts/Pilseta“, Lenkijoje „Gmina“, Slovėnijoje „Obcina“, Slovakijoje „Obce/Ku“.

([2]) OL L 154, 2003 6 21, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1888/2005 (OL L 309, 2005 11 25, p. 1).

g) **Numanoma gaisro priežastis**

Numanomos gaisro priežastys turėtų būti skirstomos iš šias keturias kategorijas:

1. Nežinomos priežastys
2. Natūralios priežastys
3. Atsitiktinės priežastys arba aplaidumas, konkrečiai žmogaus veikla, kurios tikslas nebuvo sukelti gaisrą (pvz., elektros linijų, geležinkelių, dirbtuvių, laužų sukeltos nelaimės ir pan.)
4. Tyčinė priežastis arba padegimas

Gaisro protokole turi būti įrašytas pirmiau pateiktame sąraše nurodytas kategorijos numeris (1–4).

Gaisro protokolo ir duomenų pavyzdys

Išsamiame gaisro protokole turi būti pateikti visi duomenų punktai (laukai), kurie yra trumpai apibūdinti šioje lentelėje.

Lauko pavadinimas	Apibūdinimas	Nuor. (*)	Lauko kodo ilgis (**)	Duomenų apie gaisrą pavyzdys
FIREID	Valstybės narės gaisro klasifikatorius			1
DATEAL	Pirmojo pavojaus signalo data	a1	8	20030813
TIMEAL	Pirmojo pavojaus signalo laikas	a2	4	1435
DATEIN	Pirmosios intervencijos data	b1	8	20030813
TIMEIN	Pirmosios intervencijos laikas	b2	4	1520
DATEEX	Gaisro užgesinimo data	c1	8	20030814
TIMEEX	Gaisro užgesinimo laikas	c2	4	0010
NUTS3	NUTS3 kodas (Reglamentas (EB) Nr. 1059/2003)	d	5	ITG21
CODECOM	Savivaldybės kodas (valstybės narės nomenklatūra)	d		090047
NAMECOM	Savivaldybės kodas (valstybės narės nomenklatūra)	d		OLBIA
TBA	Bendras išdegęs plotas (*iki šimtosios hektaro dalies)	e		2540
FBA	Išdegęs miško plotas (*iki šimtosios hektaro dalies)	f1		2000
NFBA	Išdegęs kitos žemės plotas (*iki šimtosios hektaro dalies)	f2		540
CAUSE	Numanoma gaisro priežastis	g	1	1

(*) Nuoroda į šio priedo dalis.

(**) Nurodomas tik nustatyto ilgio lauko kodas (ženklų skaičius). Kadangi savivaldybės kodas yra nurodomas pagal valstybės narės nomenklatūrą, šalis gali naudoti kitokio ilgio kodą.

Skiltyje „Duomenų apie gaisrą pavyzdys“ nurodyti duomenys perduotoje CSV formato laikmenoje turi būti pateikti taip:

1, 20030813, 1435, 20030813, 1520, 20030814, 0010, ITG21, 090047, OLBIA, 2540, 2000, 540, 1

Svarbi pastaba

Gaisro protokole negali būti nė vieno tuščio laukelio. Jeigu nėra informacijos, konkretus kiekvienos rūšies duomenų kodas turėtų būti aiškiai apibrėžtas ir nurodytas. Dėl to turėtų būti apibrėžti skirtingų rūšių duomenų kodai.

Rekomenduojama naudoti tokius trūkstamų duomenų kodus:

Data (laukai: DATEAL, DATEIN, DATEEX)	99999999
Laikas (laukai: TIMEAL, TIMEIN, TIMEEX)	9999
Vieta (laukai: NUTS3, CODECOM, NAMECOM)	XX
Plotas (laukai: TBA, FBA, NFBA)	-999
Gaisro priežastis (laukas CAUSE)	9

Tušti laukeliai (be duomenų ar trūkstamų duomenų kodo) bus laikomi klaida, todėl toks gaisro protokolas bus tvarkomas atskirai.

Duomenų kokybės vertinimas

Iš valstybių narių gavus duomenis, yra atliekama duomenų kokybės analizė, kad būtų užtikrintas duomenų bazės vientisumas ir loginis nuoseklumas.

Pirmajame etape yra nagrinėjami atskiri laukai, kad būtų patikrinta, ar laikomasi duomenų domenų ir patikros taisyklių (žr. lentelę toliau).

Lauko pavadinimas	Duomenų domenai ir patikros taisyklės	Trūkstamų duomenų kodai
FIREID	Besikartojančios reikšmės nenaudojamos (šalyje turi būti vienas klasifikatorius)	Trūkstamų duomenų kodas nenaudojamas
DATEAL	Nurodoma ataskaitinių metų data (pvz., metai – ataskaitiniai metai, mėnesio domenas – 1..12; dienos domenas – priklauso nuo mėnesio)	99999999
TIMEAL	Domenai: valanda (0..23), minutės (0..59)	9999
DATEIN	Nurodoma ataskaitinių metų data (pvz., metai – ataskaitiniai metai, mėnesio domenas – 1..12, dienos domenas – priklauso nuo mėnesio)	99999999
TIMEIN	Domenai: valanda (0..23), minutės (0..59)	9999
DATEEX	Nurodoma ataskaitinių metų data (pvz., metai – ataskaitiniai metai, mėnesio domenas – 1..12; dienos domenas – priklausomai nuo mėnesio)	99999999
TIMEEX	Domenai: valanda (0..23), minutės (0..59)	9999
NUTS3	NUTS3 kodas turi atitikti Reglamento (EB) Nr. 1059/2003 I priede (arba GISCO naujųjų valstybių narių duomenų bazėje) pateiktą kodą	XX
CODECOM	Savivaldybės kodas turi atitikti valstybių narių pateiktame sąraše nurodytus savivaldybių kodus	XX
NAMECOM	Savivaldybės pavadinimas turi atitikti valstybių narių pateiktame sąraše nurodytą savivaldybės pavadinimą	XX
TBA	Domenas: TBA > 0	-999
FBA	Domenas: FBA ≥ 0	-999
NFBA	Domenas: NFBA ≥ 0	-999
CAUSE	Domenas: CAUSE (1, 2, 3, 4)	9

Antrajame etape yra tikrinamas loginis laukų ryšio nuoseklumas. Todėl pateikiamiems duomenims yra taikomos kai kurios taisyklės, kaip šiuose bendruosiuose pavyzdžiuose:

1. Reikėtų išlaikyti chronologinę įvykių seką: „pavojaus signalo data/laikas“ -> „intervencijos data/laikas“ -> „gaisro užgesinimo data/laikas“. Tik kai kuriais atvejais galima įvykius nurodyti taip: „pavojaus signalo data/laikas“ = „intervencijos data/laikas“, jeigu pirmieji gaisro gesinimo veiksmai eina iškart po gaisro nustatymo (gaisrą nustato ugniagesių brigada), nors tokie atvejai pasitaiko nedažnai.

2. Reikia patikrinti, ar „Išdegęs miško plotas“ + „Išdegęs ne miško plotas“ = „Bendras išdegęs plotas“.

3. Laukeliuose CODECOM ir NAMECOM nurodytas savivaldybės kodas turi atitikti NUTS3 nurodytą teritorinį vienetą.

III PRIEDAS

Tyrimų ir eksperimentų vertinimo kriterijai

Vertindama pasiūlymus dėl tyrimų, eksperimentų ir pristatymo projektų bei bandymo etapo bandymų Komisija naudoja šioje lentelėje išvardytus septynis kriterijus, kad įvertintų nacionalinėje programoje numatytus pasiūlymus dėl tyrimų, eksperimentų, pristatymo projektų ir bandymų.

Šioje lentelėje yra pateiktos kiekvieno klausimo vertinimo skalės pagal minėtus septynis kriterijus, ir pasiūlymo atmetimo balai. Jeigu pasiūlymas nesurenka mažiausio reikalingo balo, jis yra atmetamas.

Kriterijai	Įvertinimas range	Atmetimo balas	Įvertinimas points
Sprendimų priėmimo KRITERIJAI			
1. Projekto nuoseklumas	0–20	Mažiau kaip 9	
Ar projekto tikslai yra pakankamai aiškūs? Ar projekto paskirtis atspindi Reglamente (EB) Nr. 2152/2003 pateikiamas monitoringo problemas? Ar yra nurodyti numatomi rezultatai? Ar numatyta veikla yra aiškiai ir išsamiai paaiškinta?			
2. Planai	0–10	mažiau kaip 4	
Ar planai yra realūs?			
3. Finansinis pagrįstumas	0–10	mažiau kaip 4	
Ar biudžeto sąmata yra pagrįsta?			
4. Ilgalaikiškumas	0–20	mažiau kaip 15	
Ar baigus projektą įvykdyta veikla ir jos rezultatai gali turėti ilgalaikį poveikį?			
5. Bendra projekto pateikimo kokybė	0–10	/	
Ar projektas yra pateiktas logiškai ir argumentuotai? Ar pasiūlymo dokumentas yra tinkamai išdėstytas, aiškus ir išsamus?			
6. Pasiūlymo kokybė	0–20	mažiau kaip 9	
Metodikos ir projekto parengimo įvertinimas			
7. Nauda Bendrijai	0–20	/	
Ar projektas Bendrijos lygiu tiesiogiai arba netiesiogiai duoda papildomą naudą?			

IV PRIEDAS

NACIONALINIŲ PROGRAMŲ FORMOS

Paaiškinimai

Veiklos rūšys:

A rūšis Koordinavimas ir valdymas

Porūšis	Priemonė	Forma (-os)
/	Koordinavimo išlaidos	2a
/	Pridėtinės išlaidos	2a
/	Kelionės išlaidos	2a
/	Duomenų tvarkymas, duomenų perdavimas Komisijai ir duomenų sklaidos išlaidos	2a
/	Tarpinės peržiūros ir *ex post* vertinimo išlaidos	2a

B rūšis Su miškų ekosistemų monitoringu susijusios išlaidos (Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktai ir 5 straipsnio 1 dalis)

Porūšis	Priemonės	Formos
B1	Periodinės inventorizacijos renkant tipinę informaciją apie miškų būklę	2b
B2	Intensyvus ir nuolatinis monitoringas	2c
B3	Miškų gaisrų informacijos sistema ir prevencinės priemonės	2d I + II

C rūšis Tyrimai, eksperimentai, pristatymo projektai ir bandomieji etapai (Reglamento (EB) Nr. 2152/2003 5 straipsnio 2 dalis, 6 straipsnio 2 dalis ir 7 straipsnio 2 dalis)

Porūšis	Priemonė	Formos
C1	Tyrimai, skirti nustatyti miškų gaisrų priežastis ir dinamiką	3
C2	Tyrimai, eksperimentai, pristatymo projektai, skirti plėtoti programą	3
C3	Tyrimai, eksperimentai, pristatymo projektai, skatinantys suderintą duomenų rinkimą ir pateikimą, gerinantys duomenų vertinimą ir duomenų kokybę, įskaitant kalibravimo kursus ir tarplaboratorinius tyrimus	3
C4	Monitoringo bandymo etapai	3

Formos

Šios formos naudojamos daugiametėms nacionalinėms programoms pristatyti:

— Trumpas programos aprašymas (1 forma);

— Išsami informacija (2–3 formos).

Programos aprašymo formoje yra pateikiama administracinio pobūdžio informacija apie kompetentingą įstaigą ir suvestinė informacija apie įvairias atskiras programos paraiškas, taip pat veiklos grafikas. Forma yra patvirtinama kompetentingos įstaigos antspaudu, jos atsakingo pareigūno parašu, nurodoma data ir po parašu – ją pasirašiusio asmens pavardė. Prie **programos dokumento**, kuriame pateikiama **atskirų prašymų suvestinė**, yra pridedama **specialios informacijos forma** (joje nurodoma atskirų paraiškų techninė informacija), kuri yra užpildoma kiekvienai paramos paraiškai.

Nacionalinės programos **pritaikymui** turi būti pridedama visiškai pakeista **1 forma** kartu su informacija apie specialias priemones (**3 forma**). Visos formos turi būti pažymėtos taip: „**Nacionalinės programos Nr. … pakeitimas**“.

Šios formos pateikiamos tik *Excel* lentelių formatu:

1 forma:	PROGRAMOS DOKUMENTAS – Atskirų paraiškų suvestinė
2a forma:	Koordinavimo ir valdymo dokumentas
2b:	Sistemiškai išdėstyto tinklo dokumentas
2c forma:	Intensyvaus monitoringo dokumentas
2d I+II forma:	Miškų gaisrų informacijos sistemos ir prevencinių priemonių dokumentai

3 dokumentas: C veiklos dokumentas

Veikla *(C1/C2/C3/C4)*	

Atskira paraiška Nr.	

Nacionalinės programos pakeitimas	Nr.	(Taip/Ne)	

Iš viso kompensuojamų išlaidų (*)	Prašoma parama

(*) Išlaidos nurodomos vietos valiuta arba eurais (€), kaip nurodyta 1 formoje.

Tarnybos pavadinimas:	Paraiškos pateikėjo pavadinimas:	
Trumpas veiklos aprašymas: *(prireikus daugiau informacijos pateikiama atskirame lape)*		
Tikslai:		
Parengimas:		
Numatomi rezultatai:		
Kontaktinis asmuo: Tel. Faksas El. p.	Numatyta pradžios data:	Numatyta pabaigos data:
Kitos pastabos:		

V PRIEDAS

Metinės įvykdytų mokėjimų naudos gavėjams ataskaitos

Bendrosios pastabos

Metinių ataskaitų ir pažangos ataskaitų kopijos pateikiamos šiuo adresu:

European Commission
Directorate General Environment
Unit B.3
B-1049 Brussels

— Metinė išlaidų ataskaita (naudoti 1 lentelėje nurodytą formą)

— Veiklos pažangos ataskaita (naudoti 2 lentelėje nurodytą formą)

1 lentelė

Nacionalinės programos išlaidų ataskaita

200 _–200 _ m. nacionalinės programos

_ etapas 200-/_ _/01 – 200-/_ _/01 laikotarpis

a) Bendra suteikta parama	c) Visi įvykdyti mokėjimai naudos gavėjams iki 20_ _/12/31 laikotarpio pabaigos

2 lentelė

Veiklos pažangos ataskaita

200 _–200 _ m. nacionalinės programos

_ etapas 200-/_ _/01–200-/_ _/01 laikotarpis

Paraiškos Nr.	Pavadinimas	Įgyvendinimas	Įgyvendinimo pažanga	Pastabos

VI PRIEDAS

200 _–200 _ m. nacionalinės programos

paraiška dėl išankstinio finansavimo

_ etapas 200-/_ _/01–200-/_ _/01 laikotarpis

Nacionalinės programos numeris:

Prašoma išankstinio finansavimo suma: ..... EUR

Banko duomenys:

Banko pavadinimas:

Filialo adresas/kodas:

Telefonas/faksas, teleksas, el. pašto adresas:

Sąskaitos Nr.:

Sąskaitos pavadinimas:

Pasirašyta (vieta): _____ Data: _____

Kompetentingos įstaigos vardu

(Parašas ir antspaudas)

Pareigūno pavardė (spausdintinėmis raidėmis):

VII PRIEDAS

200 _–200 _ m. nacionalinės programos

likučio mokėjimo pažyma

_ etapas 200-/_ _/01–200-/_ _/01 laikotarpis

Nacionalinės programos numeris:

Visi iki šiol kompetentingai įstaigai Komisijos vardu atlikti mokėjimai: ..... EUR

Visi Komisijos atlikti mokėjimai: ..... EUR

Prašoma likučio suma: ..... EUR

Kompetentinga įstaiga, atsakinga priemonių, priimtų pagal Reglamentą (EB) Nr. 2152/2003, įgyvendinimą, patvirtina, kad:

1) programoje numatyta veikla yra pradėta (data) ..... numatytoje vietoje;

2) visa programa baigta (data) .....;

3) paramos veiklai, kuri buvo užbaigta, kai Komisija patvirtino nacionalinę programą, neprašoma;

4) paramos veiklai, kuri yra remiama kitomis Bendrijos finansavimo priemonėmis arba yra numatyta nacionalinėse/regioninėse programose pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1257/1999, neprašoma;

5) kompetentingos įstaigos visos reikalavimų atitinkančių išlaidų faktinės išlaidos .....;

6) pirmiau minėtos išlaidos yra išskaidomos pagal priemonių rūšis, nurodytas prie šio dokumento pridėtoje 3 lentelėje;

7) vietoje buvo pažymėta, kad veikla buvo įvykdyta laikantis principų, išdėstytų prie paramos paraiškos pridėtame dokumente, kuriuo remdamasi Komisija priėmė sprendimą;

8) grąžinama pridėtinės vertės mokesčio suma, įtraukta į deklaruotas išlaidas, yra ..... ;

9) Banko duomenys:

Banko pavadinimas:

Filialo adresas/kodas:

Telefonas/faksas, teleksas, el. pašto adresas:

Sąskaitos Nr.:

Sąskaitos pavadinimas:

Pasirašyta (vieta): _____ Data: _____

Kompetentingos įstaigos vardu

(Parašas ir antspaudas)

Pareigūno pavardė (spausdintinėmis raidėmis):

VIII PRIEDAS

3 lentelė

200 _–200 _ m. nacionalinės programos

pajamų ir išlaidų balansas

_ etapas 200-/_ _/01–200-/_ _/01 laikotarpis

Paraiška Nr.	Prašomos Bendrijos paramos suma	Kompetentingos įstaigos finansavimo suma	Kitos valstybės lėšos	Kitos privačios lėšos	Nacionalinės programos komercinės pajamos
Iš viso					

4 lentelė

200 _–200 _ m. nacionalinės programos

išlaidų analizė

_ etapas 200-/_ _/01 – 200-/_ _/01 laikotarpis

(suskirstyta pagal veiklos rūšis)

Paraiškos Nr.	Veiklos rūšis (A, B, C)	Veiklos porūšis (1, 2, …)	Išlaidos	Pastabos
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
			Iš viso	

IX PRIEDAS

VERTINIMAI IR PERŽIŪROS

Ex ante vertinimo nurodymai

Atliekant *ex ante* vertinimą reikia atsižvelgti į ankstesnės monitoringo veiklos patirtį. *Ex ante* vertinimas taip pat yra skirtas galimiems rizikos veiksniams ir įgyvendinimo kliūtims išsiaiškinti. Vertinant reikia ypač atkreipti dėmesį į techninį ir finansinį monitoringo mechanizmą.

Be to, atliekant *ex ante* vertinimą yra surenkama papildoma informacija, kurios Komisijai reikia nagrinėjant pasiūlymus ir priimant teisingą ir skaidrų sprendimą dėl bendro finansavimo. Šiuo atžvilgiu vertinimas turėtų palengvinti konstruktyvų už nacionalines programas atsakingų institucijų, ekspertų ir Komisijos dialogą.

Pagrindiniai *ex ante* vertinime analizuojami dalykai

1. Trumpas programos sudedamųjų dalių aprašymas ir tikslo apibrėžimas.

2. Nacionalinės monitoringo koncepcijos apžvalga.

3. Nacionalinės programos prioritetai.

4. Konkretus veiklos tikslas ir numatomi rezultatai.

5. Duomenų rinkimo ir analizės intensyvumas bei periodiškumas, pridedami trumpi paaiškinimai.

6. Šalių specifika ir ryšys su kita monitoringo veikla ar miškų inventorizacija.

7. Trumpas padėties apibūdinimas: miškų gaisringumo problemos ir pagrindinės atitinkamos vietovės miškų priešgaisrinės apsaugos planų sudedamosios dalys.

Tarpinė peržiūra ir *ex post* vertinimas

Tarpinė peržiūra ir *ex post* vertinimas yra skirti padarytai pažangai nustatyti ir ypač spragų ir galimybių analizei atlikti.

Pagrindinės tarpinės peržiūros ir *ex post* vertinimo dalys

	Tarpinė peržiūra	*Ex post* vertinimas
A dalis. Pasiekimai ir pagrindinės išvados	X	X
B dalis. Sėkmingos ir nesėkmingos veiklos ir veiksmingumo vertinimas 1. Nacionalinės monitoringo programos struktūra ir organizavimas 2. Bendrijos ir nacionalinės monitoringo programos darna 3. Programos sudėtinių dalių vertinimas	X	
C dalis. Sąnaudų ir naudos analizė	X	
D dalis. Rekomendacijos 1. Rekomendacijos dėl Bendrijos programos. 2. Rekomendacijos dėl nacionalinės programos.	X	
E dalis. Išvados	X	X